

2018

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ: ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
«MANAGEMENT ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ»

Διπλωματική Εργασία: Στρατηγικό Σχέδιο Τουριστικής Ανάπτυξης Νομού Καβάλας

Υπεύθυνη Εργασίας: Τσομπάνη Αναστασία (mtm17009) Κινητό:
6972114134
Επιβλέπων Καθηγητής: Σουμπενιώτης Δημήτριος

Ο σκοπός της παρακάτω διπλωματικής εργασίας είναι συμπληρωματικός για την απόκτηση του Μεταπτυχιακού τίτλου «Μάνατζμεντ Τουριστικών επιχειρήσεων και οργανισμών» του Πανεπιστημίου Μακεδονίας.

Η επιλογή του θέματος έγινε με κριτήριο την αυξημένη τουριστική ανάπτυξη του Νομού Καβάλας τα τελευταία χρόνια με διάφορους τρόπους και την ανάγκη ανάπτυξης ενός πλήρους σχεδίου τουριστικής ανάπτυξης για την όσο το δυνατόν καλύτερη αξιοποίηση κάθε δυνατού πόρου. Επίσης είναι ο τόπος καταγωγής μου οπότε θεωρώ πολύ σημαντική την εξέλιξη του μιας και έχει τόσα πολλά να δώσει σε τουρίστες κάθε είδους.

Παρατηρείται ιδιαίτερη τουριστική ανάπτυξη στο νησί της Θάσου τα τελευταία χρόνια όπως επίσης ιδιαίτερη ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών τουρισμού σε ολόκληρο τον Νομό όπως ο εκκλησιαστικός-θρησκευτικός, ο ιαματικός και ο περιπατητικός τουρισμός. Το θετικό του Νομού Καβάλας είναι ότι τις συγκεκριμένες μορφές τουρισμού μπορούμε να τις συναντήσουμε σε όλους τους δήμους καθώς υπάρχει έντονη εναλλαγή μεταξύ βουνού και θάλασσας.

Η ανάπτυξη του κλάδου του τουρισμού εκτός από την προφανή οικονομική ανάπτυξη της περιοχής προσφέρει και άλλα οφέλη. Αρχικά κινητοποιεί έναν μεγάλο αριθμό παραγωγικών μονάδων οι οποίες χρειάζονται για την κάλυψη της ζήτησης που προκύπτει και βρίσκονται τόσο στον πρωτογενή όσο και στον δευτερογενή τομέα. Επιπλέον προσφέρει ένα επιπλέον εισόδημα στα νοικοκυριά τα οποία ασχολούνται με οποιοδήποτε τρόπο με τον τουρισμό (είτε με την ύπαρξη μαγαζιού, με την νοικίαση κατοικίας, κ.α.)

Θα ήθελα να ευχαριστήσω όλους όσους με βοήθησαν με τη συλλογή των στοιχείων σχετικά με τη διπλωματική μου εργασία και ιδιαίτερες ευχαριστίες στην κ. Βάσω Πουλουκτσή, στον κ. Κωνσταντίνο Αντωνιάδη, στην κ. Αναστασία Ιωσηφίδου και στην κ. Σούζη Μαυρομμάτη γιατί χωρίς την βοήθεια τους αυτή η εργασία δεν θα είχε τα απαραίτητα στοιχεία για να υλοποιηθεί.

Εξαιρετικά αφιερωμένη στην οικογένεια μου.

Πίνακας Περιεχομένων

Βιβλιογραφία	5
Περίληψη.....	8
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΠΑΡΟΥΣΑΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ.....	9
1.1 Τα βασικά χαρακτηριστικά του Νομού Καβάλας.....	9
1.2 Αεροδρόμιο Μέγας Αλέξανδρος.....	10
1.3 Δήμος Νέστου	13
1.3.1 Ο ποταμός Νέστος.....	13
1.3.2 Ορεινός όγκος.....	14
1.3.3 Αρχαιολογικοί χώροι	14
1.3.4 Μουσεία	15
1.3.5 Κεραμωτή	15
1.3.6 Θρησκευτικός τουρισμός	16
1.3.7 Προωθητικές κινήσεις	16
1.3.8 Εκδηλώσεις.....	18
1.4 Δήμος Καβάλας και Παγγαίου	20
1.4.1 Μνημεία του Δήμου της Καβάλας	20
1.4.2 Αξιοσημείωτα Κτίσματα	22
1.4.3 Θρησκευτικός τουρισμός στην πόλη της Καβάλας.....	22
1.4.4 Αρχαιολογικοί χώροι και μουσεία της περιοχής.....	24
1.4.5 Εκδηλώσεις.....	26
1.4.6 Περιπατητικός τουρισμός Καβάλας-Παγγαίου	27
1.4.7 Κρουαζιέρα.....	28
1.4.8 Καλοκαιρινός τουρισμός Καβάλας-Παγγαίου.....	29
1.4.9 Ιαματικός τουρισμός	31
1.4.10 Προωθητικές κινήσεις:	32
1.5 Δήμος Θάσου	34
1.5.1 Καλοκαιρινός τουρισμός	34
1.5.2 Αρχαιολογικοί χώροι και μουσεία	35
1.5.3 Εκδηλώσεις-Δραστηριότητες	36
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΤΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΣΤΟΝ ΤΟΥΡΙΣΜΟ	38
2.1 Τάσεις στον διεθνή τουρισμό	38
2.2 Τάσεις στην Ελλάδα	39
2.3 μελλοντικές τάσεις	39

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΝΕΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ ΠΟΥ ΜΠΟΡΟΥΝ ΝΑ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΗΘΟΥΝ ΣΤΟΝ ΤΟΥΡΙΣΜΟ....	43
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: Ο ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	47
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΚΑΒΑΛΑΣ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΩΝ	50
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6: ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ	56
6.1 Εισαγωγή	56
6.2. Ο Στρατηγικός Σχεδιασμός χωρισμένος σε Μέτρα αναλόγως τον τομέα του Εναλλακτικού Τουρισμού.....	57
Μέτρο 1: Πολιτιστικός Τουρισμός	58
Μέτρο 2: Θρησκευτικός τουρισμός	59
Μέτρο 3: Τουρισμός κρουαζιέρας	60
Μέτρο 4: Καλοκαιρινός τουρισμός (sea, sun and sand)	61
Μέτρο 5: Ιαματικός τουρισμός	62
Μέτρο 6: Περιπατητικός τουρισμός.....	63
Μέτρο 7: Συνεδριακός τουρισμός.....	64
Μέτρο 8: Τουρισμός Σαββατοκύριακου	65
Μέτρα για το σύνολο του τουριστικού προϊόντος που επιθυμεί να προωθήσει ο Νομός	66
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7: ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	70

Βιβλιογραφία

Για την ολοκλήρωση αυτής της Διπλωματικής εργασίας χρησιμοποιήθηκαν ως κατευθυντήριες γραμμές τα

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Δήμου Καβάλας 2015-2019 και

Στρατηγικός Σχεδιασμός Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης, Μελέτη Τουρισμού ΠΑΜΘ και Πενταετές Επιχειρησιακό Πρόγραμμα ΠΑΜΘ 2014-2019.

Για την **συλλογή των υπόλοιπων στοιχείων** που αναφέρονται στην διπλωματική χρησιμοποιήθηκαν οι παρακάτω πηγές:

Αλμπάνης Γ. (2012) «Οινοτουρισμός στους δρόμους του κρασιού της Βορείου Ελλάδος», Εισήγηση στο πλαίσιο του συνεδρίου «Το νέο πρόσωπο του τουρισμού»

Ατσαλάκης, Γ., & Ατσαλάκη, Ι. (2018). Οι τάσεις του τουρισμού στην Ελλάδα. Retrieved from <http://www.haniotika-nea.gr/i-tasis-tou-tourismou-stin-ellada/>

Δένφερ Α., Καραχάλης Ν., (2012) «Marketing και Branding του τόπου: Η διεθνής εμπειρία και η ελληνική πραγματικότητα», Βόλος Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Θεσσαλίας (ISBN 978-960-9439-14-5) σελ. 17-40

Δήμος Θάσου – Ενημερωθείτε για τα νέα του δήμου, περιηγηθείτε εικονικά στο νησί, δείτε τις παραλίες και τα αξιοθέατα του τόπου, ακολουθήστε μονοπάτια και διαδρομές. Δες, άκου, μύρισε, γεύσου, άγγιξε τη Θάσο. (2018). Retrieved from <http://www.thassos.gr/>

Δήμος Καβάλας, (2016) «Καβάλα Γαλάζιο Πράσινο Ελλάδα», Υλικό Τουριστικής Προβολής

Δήμος Νέστου - Αρχική. (2018). Retrieved from <http://nestos.gr/> (καρτέλα τουρισμός)

Δήμος Νέστου, (2017), «Δήμος Νέστου Μεστός Ζωής», Υλικό Τουριστικής Προβολής

Δήμος Παγγαίου – Επίσημος Διαδικτυακός Τόπος. (2018). Retrieved from <http://www.dimospaggaiou.gr/>

Διεθνές Πρόγραμμα "Γαλάζια Σημαία" | ΓΑΛΑΖΙΑ ΣΗΜΑΙΑ. (2018). Retrieved from <https://www.blueflag.gr>

Διψήφια τα ποσοστά προκρατήσεων για τα νησιά του Νοτίου Αιγαίου για το 2019. (2018). Retrieved from <https://traveldailynews.gr/news/article/68539>

Εικονικός τουρισμός στο Ελσίνκι | TornosNews.gr. (2018). Retrieved from <http://www.tornosnews.gr/epixeiriseis/tech/34493-eikonikos-toyrismos-sto-elsinki.html>

Ελληνογερμανικό δίκτυο, (2012) «Επισκόπηση επιχειρησιακού σχεδίου για τον τουρισμό της Καβάλας», εισήγηση στο πλαίσιο του συνεδρίου «Το νέο πρόσωπο του τουρισμού»

Ένωση Λιμένων Ελλάδος,(2017) «Στοιχεία Κρουαζιέρας 2014-2017 Συνολικά Χώρας»

ΕΟΤ: Οι νέες τεχνολογίες στην υπηρεσία του τουρισμού - LIFE - Fortunegreece.com. (2018). Retrieved from <http://www.fortunegreece.com/article/eot-i-nees-technologies-stin-ipiresia-tou-tourismou/>

Επιμελητήριο Καβάλας. (2018) Retrieved from <https://www.kcci.gr/>

ΕΤΑΜ ΑΕ, (2014) «Ανάπτυξη Τουρισμού για ηλικιωμένους σε απομακρυσμένες περιοχές – Tourage», Πρόγραμμα Interreg IVC

Θάσος, Οδηγός της Θάσου, Ξενοδοχεία, Παραλίες, Αξιοθέατα, Διαμονή. (2018). Retrieved from <https://www.thassos-view.com/>,

Ίδρυμα Γουλανδρή, (2011) «Ο ποταμός Νέστος και το δέλτα του»

ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΑΡΧΑΓΓΕΛΟΥ ΜΙΧΑΗΛ ΘΑΣΟΥ - Μοναστήρια της Ελλάδος. (2018). Retrieved from <http://www.monastiria.gr/makedonia/nomos-kavalas/iera-moni-archaggelou-mixail-thasou/>

Καβάλα, Δημοφέλεια, Δήμος Καβάλας. (2018). Retrieved from <http://www.kavalagreece.gr/>

Κατάλογος Δημοσιών Δεδομένων της Ελληνικής Κυβέρνησης. (2018). Retrieved from <http://data.gov.gr>

Μελέτες του Επιμελητηρίου Καβάλας:

- «Η συμβολή της κρουαζιέρας στον τουρισμό και την τοπική οικονομία: Σεπτέμβριος – Οκτώβριος 2015»,
- «Η εικόνα της Καβάλας/Θάσου ως τουριστικός προορισμός στο εσωτερικό της χώρας: Ιούνιος 2016»
- ICAP, (2012) «Μελέτη Τουρισμού στο Νομό Καβάλας»
- Interview, (2012) «Οι επιπτώσεις της κρίσης στην επιχειρηματικότητα του Νομού Καβάλας»

Ομιλίες Ημερίδας “The Tourism of Tomorrow”. (2018), Americal College of Thessaloniki (ACT) και Σύνδεσμος Ελληνικών Τουριστικών Επιχειρήσεων (ΣΕΤΕ)

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΝ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ & ΘΡΑΚΗΣ – Αρχική. (2018). Retrieved from <http://www.pamth.gov.gr/> (Καρτέλα: Ενημέρωση Πολιτών)

Σούκη, Σ. (2018). Διψήφιο ποσοστό ανόδου προβλέπουν για Ελλάδα και το 2019 οι κορυφαίοι tour operators. Retrieved from <https://www.newmoney.gr/palmos-oikonomias/toyrismos/361120-dipsifio-pososto-anodou-problepoun-gia-ellada-kai-to-2019-oi-korifaioi-tour-operators>

Σφακιανάκης Μ. (2012), Εναλλακτικές και ειδικές μορφές τουρισμού, Εκδόσεις:Interbooks, Αθήνα

Το μεγάλο τουριστικό comeback της Τουρκίας θα έχει συνέχεια και το 2019 - Δημοκρατική της Ρόδου. (2018). Retrieved from <https://www.dimokratiki.gr/08-10-2018/to-megalotoyristiko-comeback-tis-toyrkias-tha-echei-synecheia-kai-to-2019/>

Τουριστικά φυλλάδια του Ε.Ο.Τ.

DER Touristik: Το 2019 θα είναι το έτος της Ελλάδας. (2018). Retrieved from <https://traveldailynews.gr/news/article/68537>

Facebook Pixel, ένας πολύτιμο εργαλείο για την προβολή της τουριστικής επιχείρησης - Επιμελητήριο Ηλείας - Άρθρα. (2018). Retrieved from <http://www.heliachamber.gr/ilia/articles/article.jsp?context=103&categoryid=3143&articleid=23578>

Grhotels.gr. (2018). *Ξενοδοχειακό Επιμελητήριο της Ελλάδος*. [online] Available at: <http://www.grhotels.gr/>

Home - Ελληνικός Ορειβατικός Σύλλογος Καβάλας. Retrieved from <https://www.eoskavalas.gr/>

Kavala Airport (KVA). (2018). Retrieved from <https://www.kva-airport.gr/el>

Kavalagreece.gr. (2018). *Διήμερο Διεθνή Ημιμαραθώνιου “Στα βήματα του Αποστόλου Πάυλου” 2018 : Καβάλα, Δημοφέλεια, Δήμος Καβάλας*. [online] Available at: <http://www.kavalagreece.gr/diimero-diethni-imimarathonioy-sta-vimata-toy-apostoloy-payloy-2018/>

McKinssey & Company, (2012) “Greece 10 Years Ahead – Defining Greece’s new growth model and strategy”

MINDHAUS: Νέο B2B εργαλείο ενίσχυσης τουριστικών προορισμών | Banks.com.gr. (2018). Retrieved from <https://banks.com.gr/mindhaus-neo-b2b-ergaleio-enischysis-touristikon-proorismou/>

Mommaas H. (2002), “City Branding: The Necessity of Socio – Cultural Goals” in Florian B., Mommaas H., Speaks M., Synghel Van K., Vermeulen M. City Branding, Image Building and Building Images, NAI Publishers, Rotterdam

North Sailing - Ενοικίαση Ιστιοπλοϊκού. (2018). Retrieved from <https://northsailing.gr>

Salmon C. (2007-2008) Storytelling: Η Μηχανή που κατασκευάζει ιστορίες και χειραγωγεί τα πνεύματα Αθήνα: Εκδόσεις Πολύτροπον

Visit Kavala - Επίσημη τουριστική σελίδα Καβάλας. (2018). Retrieved from <https://www.visitkavala.gr/>

WAVE Running. (2018). Retrieved from <http://waverunning.gr/>

5+1 Start ups για τον τουρισμό, που σηματοδοτούν το μέλλον. (2018). Retrieved from <http://www.epixeiro.gr/article/1748>

2005-2017: Αύξηση σε αφίξεις - έσοδα, μείωση σε κατά κεφαλήν δαπάνη και διάρκεια παραμονής. (2018). Retrieved from <https://traveldailynews.gr/news/article/68615>

Περίληψη

Η συγκεκριμένη εργασία είναι χωρισμένη σε 5 κεφάλαια. Στο πρώτο κεφάλαιο θα παρατεθεί η Παρούσα Κατάσταση του Νομού χωρισμένη σε Δήμους και η πλήρη περιγραφή όλων των αξιοθεάτων χωρισμένα σε κατηγορίες του εναλλακτικού τουρισμού και των περιοχών που είναι προσβάσιμοι και μπορούν να προσφέρουν κάποιας μορφής τουριστικού ενδιαφέροντος και επιγραμματικά οι κινήσεις που είχαν γίνει μέχρι στιγμής ως προς τον τουριστικό κλάδο. Στο δεύτερο κεφάλαιο θα παρουσιαστούν οι τάσεις του τουρισμού που υπάρχουν τόσο στον διεθνή τουρισμό όσο και στον ελλαδικό. Στο τρίτο κεφάλαιο θα παρουσιαστούν τα Πλεονεκτήματα και τα Μειομεντήματα του Νομού. Στο τέταρτο κεφάλαιο θα παραταθεί αναλυτικά ο στρατηγικός σχεδιασμός της περιοχής δηλαδή όλα τα προβλήματα που υπάρχουν στην περιοχή και όλες οι ευκαιρίες που μπορούν να αξιοποιηθούν στον Νομό με σκοπό την περαιτέρω προσέλκυση τουριστών στην περιοχή μας. Στο πέμπτο κεφάλαιο θα παρουσιαστούν τα συμπεράσματα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΠΑΡΟΥΣΑΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ

1.1 Τα βασικά χαρακτηριστικά του Νομού Καβάλας

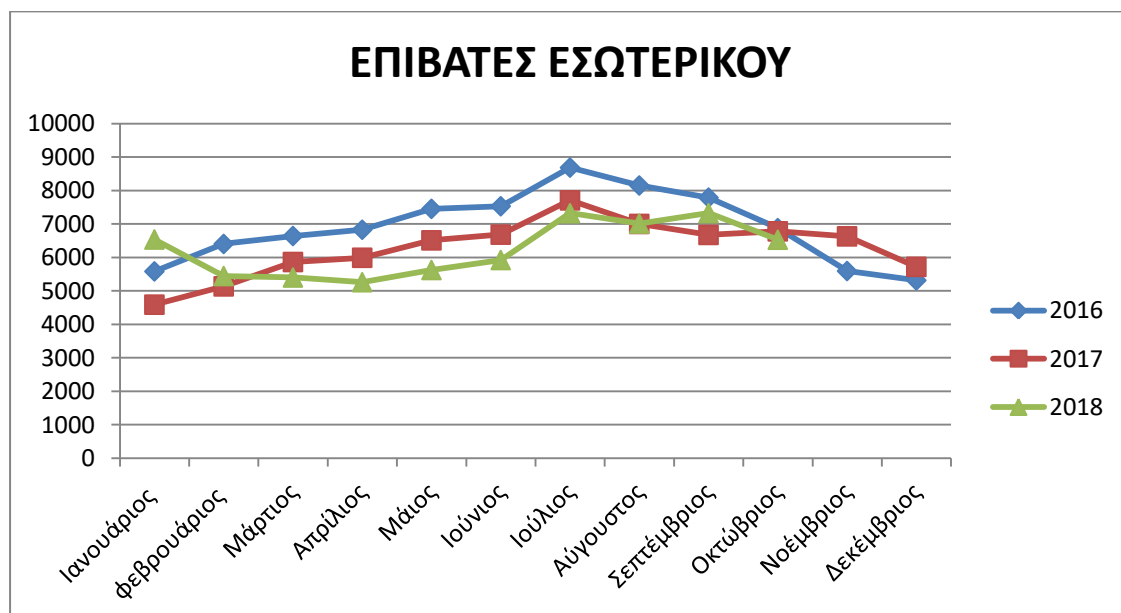
Ο νομός Καβάλας υπάγεται στην περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης και βρίσκεται στα σύνορα της Ανατολικής Μακεδονίας με την Θράκη. Συνορεύει στα ανατολικά με τον Νομό Ξάνθης, στα δυτικά με τον Νομό Σερρών, στα βορειοδυτικά με τον Νομό Δράμας και στα νότια βρέχεται από το Αιγαίο Πέλαγος.

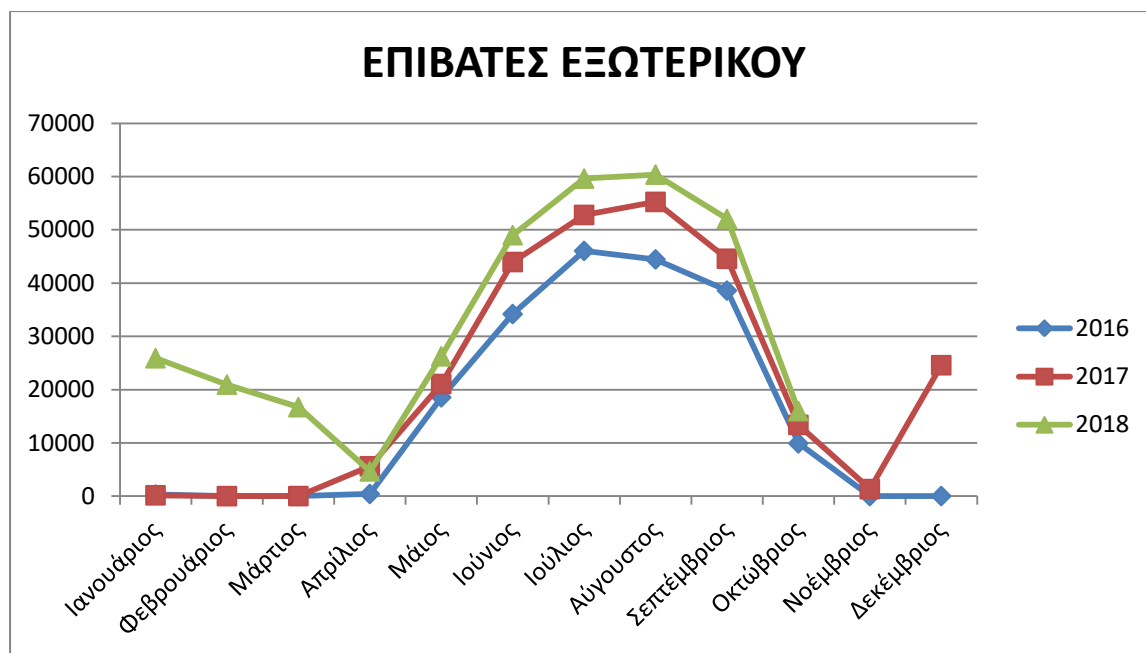
Στον νομό της Καβάλας υπάγεται επίσης και το νησί της Θάσου καθώς και ο ποταμός Νέστος ο οποίος αποτελεί το φυσικό σύνορο του νομού με τον Νομό Ξάνθης.

Στην τελευταία καταγραφή της ΕΛΣΤΑΤ το 2011 η Περιφεριακή ενότητα της Καβάλας είχε πληθυσμό 138.687 με την πόλη της Καβάλας να έχει πληθυσμό 70.501. Στην Π.Ε. της Καβάλας ανήκει επίσης το νησί της Θάσου με πληθυσμό 13.770, το οποίο αποτελεί το σημαντικότερο τουριστικό θέρετρο ολόκληρης της Περιφέρειας με βασικότερη μορφή τουρισμού μέχρι στιγμής το “sea, sun and sand”. Υπάρχουν και άλλα ανερχόμενα τουριστικά θέρετρα στην περιοχή όπως η περιοχή της Κεραμωτής στον Δήμο Νέστου και όλη η περιοχή δυτικά της πόλης της Καβάλας με γνωστότερες τις παραλίες της Νέας Περάμου, Αμμολόφους, Παληού και Νέας Ηρακλείτσας.

1.2 Αεροδρόμιο Μέγας Αλέξανδρος

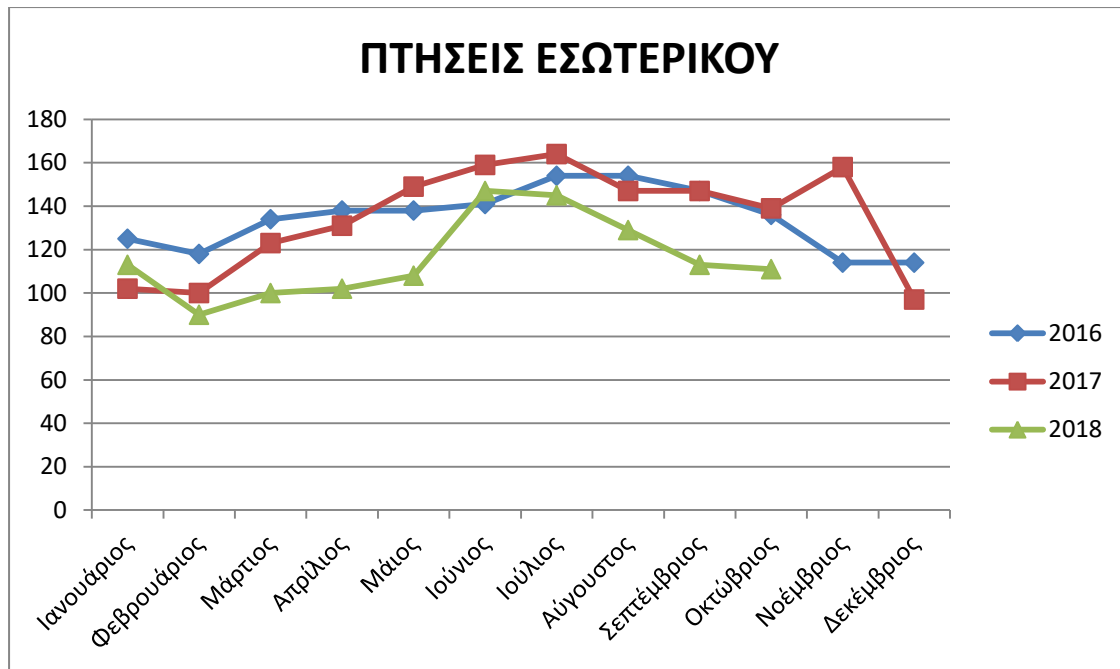
Επίσης στον Νομό της Καβάλας υπάρχει και το Αεροδρόμιο «Μέγας Αλέξανδρος» το οποίο έχει στο δυναμικό του τόσο πτήσεις εσωτερικού όσο και εξωτερικού. Το συγκεκριμένο αεροδρόμιο είναι πλέον στην διαχείριση της Frarort η οποία προσπαθεί μέσω ενός σχεδίου ανάπλασης 10εκ. ευρώ για την ανάπτυξη του συγκεκριμένου αεροδρομίου. Ειδικά τους καλοκαιρινούς μήνες οι πτήσεις εξωτερικού αυξάνονται σημαντικά λόγω της πολύ κοντινής απόστασης του αεροδρομίου από το λιμάνι της Κεραμωτής που έχει και τα συχνότερα δρομολόγια προς το νησί της Θάσου καθώς και της γενικότερα μικρής απόστασης του από την ευρύτερη περιοχή της Καβάλας σε σχέση πχ με το αεροδρόμιο της Θεσσαλονίκης. Ήδη τα συγκριτικά στοιχεία που έχουν δοθεί στην δημοσιότητα από την Frarort για τα έτη 2016 και 2017 και έως τον Οκτώβριο του 2018 δείχνουν την ανοδική πορεία του αεροδρομίου τόσο σε αριθμό πτήσεων που πραγματοποιήθηκαν όσο και σε αριθμό επιβατών που μετακινήθηκαν. Ακολουθεί ένα διάγραμμα της πορείας του αεροδρομίου χωρισμένο σε επιβάτες εσωτερικού και εξωτερικού καθώς και σε πτήσεις εσωτερικού και εξωτερικού.

Παρατηρούμε ότι στους επιβάτες εσωτερικού παρατηρείται μια μείωση στο μεγαλύτερο μέρος του γραφήματος εκτός από τους δυο τελευταίους μήνες που οι επιβάτες του 2017 ξεπέρασαν αυτούς του 2016, η αντίστοιχη ποσοστιαία διαφορά είναι -9,1%. Το 2018 παρατηρείται η ίδια μείωση εκτός από τους μήνες Ιανουάριο και Φεβρουάριο του 2018 που λόγω των εργασιών που γινόταν στο Αεροδρόμιο Θεσσαλονίκης πολλές πτήσεις προσγειώθηκαν στο «Μέγας Αλέξανδρος». Σε αντίθεση με τους επιβάτες του εξωτερικού που καθ' όλη τη διάρκεια του 2017 οι επιβάτες που μετακινήθηκαν ήταν περισσότεροι σε σχέση με το 2016 και η ποσοστιαία διαφορά είναι +36,5%. Ενδιαφέρον παρουσιάζουν και τα στοιχεία του 2018 σχετικά με τους επιβάτες εξωτερικού που παρουσιάζουν επίσης αύξηση 40%.

Ας δούμε τώρα τι συμβαίνει στην σύγκριση των αριθμών των πτήσεων τόσο εσωτερικού όσο και εξωτερικού.

Παρατηρούμε λοιπόν ότι σχετικά με τις πτήσεις εσωτερικού υπάρχουν εναλλαγές σχετικά με τις χρονιές 2016-2017 και η ποσοστιαία διαφορά είναι μόνο στο 0,2% όμως το 2018 ο συνολικός αριθμός των εσωτερικών πτήσεων παρουσιάζει μείωση 14,7% σε σχέση με τα δεδομένα του 2017. Η μεγαλύτερη διαφορά παρατηρείται στις πτήσεις εξωτερικού και ειδικά κατά τους θερινούς μήνες που η διαφορά είναι εμφανή και είναι στο 48,6% αναφορικά με τις χρονιές 2016-2017, και αντίστοιχα και το έτος 2018 η αύξηση των εξωτερικών πτήσεων παρουσιάζει αύξηση 39,9%.

1.3 Δήμος Νέστου

Ο δήμος Νέστου που έχει σαν έδρα την Χρυσούπολη και έχει έκταση 679 τ.χλμ. και πληθυσμό περίπου 22.330 κατοίκους είναι ο ανατολικότερος δήμος του νομού. Πρόκειται για έναν κατά κύριο λόγο αγροτικό Δήμο με παραγωγή ποικίλων γεωργικών προϊόντων και πολλά από αυτά εξάγονται με μεγάλη αποδοχή στην αγορά του εξωτερικού. Ενδεικτικά αναφέρονται: καλαμπόκι, ρύζι, καρπούζια, ακτινίδια, φασόλια, πατάτες και σπαράγγι το οποίο θεωρείται το κορυφαίο στην χώρα μας. Ακόμη υπάρχει σημαντική ιχθυοπαραγωγή ειδικά στις πιο παραλιακές περιοχές του Δήμου όπως το Αγίασμα και την Κεραμωτή με εκτροφή τσιπούρας, μυδιών, καβουριών. Στην περιοχή της Αβραμηλιάς-χωριό του Δήμου-καλλιεργούνται αμπελώνες, που δίνουν υψηλής ποιότητας σταφύλια και κρασί (Chardonnay, Syrah, Merlot, Μαλαγουζιά, Αγιωργήτικο, Ασύρτικο και Sauvignon).

Διαθέτει πολυποίκιλο γεωφυσικό έδαφος καθώς έχει ορεινό όγκο, παραλιακό χώρο και το Νέστο ποταμό.

1.3.1 Ο ποταμός Νέστος

Πηγάζει από το όρος Ρίλα της Βουλγαρίας έχει συνολικό μήκος 234 χλμ και τα 140 από αυτά βρίσκονται στον Ελλαδικό χώρο. Στον νομό της Καβάλας ανήκει και το Δελτα του Νέστου στο οποίο τα τελευταία χρόνια γίνονται σημαντικές προσπάθειες αξιοποίησης του με διάφορες δραστηριότητες ανάδειξης του όπως κανό καγιάκ, ράφτινγκ αλλά και πεζοπορία. Το Δέλτα του Νέστου είναι ενταγμένο στον Κατάλογο Υγροτόπων Διεθνούς Σημασίας, σύμφωνα με τη σύμβαση Ramsar, ανήκει στο δίκτυο Natura 2000, καθώς και στις περιοχές Ειδικής Προστασίας της Ορνιθοπανίδας της Ευρώπης. Έχει συνολική έκταση 500.000 περίπου στρέμματα και έχει μεγάλη ποικιλία και αριθμό υδρόβιων φυτών. Κοντά στον ποταμό Νέστο υπάρχει και το μεγαλύτερο παραποτάμιο δάσος της Ευρώπης, το Κοτζιά Ορμάν καθώς και δυο τεχνητές λίμνες που ονομάζονται Θησαυρός και Πλατανόβρυση. Ένα ακόμη πολύ σημαντικό κομμάτι του ποταμού που βρίσκεται στον Δήμο του Νέστου είναι το Δέλτα του Νέστου που οι εκβολές του είναι λίγο πιο ανατολικά από την Κεραμωτή. Μετά το χωριό Νέα Καρυά υπάρχει το Κέντρο Υποδοχής Επισκεπτών του Δέλτα του Νέστου το οποίο για σχεδόν 10 χρόνια ήταν κλειστό και δεν εξυπηρετούσε τον σκοπό του, όμως το 2017 γίνανε συλλογικές προσπάθειες από τον Δήμο και τους υπεύθυνους για να καθαριστεί το μέρος και να επαναλειτουργήσει με σκοπό την περιβαλλοντική ενημέρωση των επισκεπτών και ιδιαίτερα των μαθητών, καθώς και την καλύτερη δυνατή προστασία, συντήρηση και αξιοποίηση του χώρου και των εγκαταστάσεων. (πηγή:

<https://www.aftodioikisi.gr/ota/dimoi/ipen-paraxoreitai-sto-d-nestou-xrisi-ton-kentro->

ipodoxis-episkepton/). Ενδεικτικά παραθέτουμε τις παρακάτω φωτογραφίες από τα εγκαίνια του χώρου μετά τον καθαρισμό του :

1.3.2 Ορεινός όγκος

Στον ορεινό όγκο του δήμου υπάρχουν παραδοσιακά χωριά αλλά και δάση από καστανιές και οξιές, διαδρομές και μονοπάτια που αξιοποιούνται τα τελευταία χρόνια και προσπαθούν να προσεγγίσουν τους τουρίστες που αγαπούν αυτού του είδους την διασκέδαση για τις διακοπές τους. Από ανθρώπους της περιοχής που ασχολούνται με τον περιπατητικό τουρισμό ερασιτεχνικά γίνονται προσπάθειες έτσι ώστε να αυξηθούν τα μονοπάτια που μπορούν να διασχηθούν από τουρίστες καθώς και να κάνουν σήμανση αυτών των μονοπατιών. Ένα κομμάτι της ορεινής περιοχής του δήμου μπορεί επίσης να την διασχίσει κάποιος και με ποδήλατο είτε μόνος του είτε να απευθυνθεί στους αντίστοιχους ανθρώπους που ασχολούνται με αυτό.

1.3.3 Αρχαιολογικοί χώροι

Στον δήμο επίσης υπάρχει και η υπό ανασκαφή πόλη –εμπόριο της αρχαίας Πιστύρου καθώς και η αρχαία Τόπειρος της ρωμαϊκής Via Egnatia. Η Via Egnatia, είναι το χαρακτηριστικότερο γεγονός της Ρωμαϊκής περιόδου και ουσιαστικά είναι η κατασκευή της Αρχαίας Εγνατίας Οδού που διέσχιζε το Ακόντισμα (σημερινή Νέα Καρβάλη), το mutatio Purdis (Πετροπηγή) και την Τόπειρο, πολύ με μεγάλη σημασία ειδικά στα χρόνια του Βυζαντίου χάρη στη στρατηγική θέση που είχε. Χάρη στα κοιτάσματα χρυσού και αργυρού, στην ξυλεία και στα μάρμαρα η περιοχή συγκέντρωνε το ενδιαφέρον πολλών ελληνικών πόλεων της αρχαιότητας. Όσο αναφορά την αρχαία πόλη της Πιστύρου αποτελούσε κεντρικό εμπορικό σταθμό των Θάσιων και των γειτονικών λαών του θρακικού πελάγους εξαιτίας της στρατηγικής θέσης της πόλης και των κοιτασμάτων σε χρυσό, χαλκό και σίδηρο. Στην

διάρκεια της δεκαετίας του '70 αποκαλύφθηκαν τμήματα της οχύρωσης της πόλης και ανασκάφηκε και η κατοικία των ελληνιστικών χρόνων. Η πόλη της Τοπείρου παρουσίαζε συνεχή κατοίκηση από την αρχαιότητα μέχρι και τον 13^ο αιώνα μ.Χ. Ο Ιουστινιανός ανακατασκεύασε τα τείχη της πόλης όταν αυτά είχαν καταστραφεί από τους Σλάβους, γιατί θεωρούσε την περιοχή στρατηγικής σημασίας. Σήμερα σώζεται κομμάτι τείχους, ρωμαϊκών ή βυζαντινών χρόνων, αλλά λόγω της πυκνής βλάστησης που υπάρχει στην περιοχή είναι ορατό μόνο ένα μικρό σημείο. Επίσης σώζονται τμήματα πύργων με τους γωνιακούς να είναι κυκλικοί και τους ενδιάμεσους τετράπλευροι. Ευρύματα από την Αρχαία Τόπειρο εκτίθενται στο Αρχαιολογικό Μουσείο Καβάλας.

Για τους λάτρεις των ορεινών μονοπατιών στον Δήμο Νέστου υπάρχει το τοξωτό πέτρινο γεφύρι του Δύσβατου. Είναι άξιο δείγμα γεφυροποιίας, τέχνη που ήταν ιδιαίτερα αναπτυγμένη από τους Ρωμαίους και απαιτούσε εμπειρία, γνώση των χαρακτηριστικών των ρευμάτων και των υλικών κατασκευής.

1.3.4 Μουσεία

Στον δήμο υπάρχουν επίσης και δυο μουσεία το «Μουσείο Ιστορίας και Τέχνης» το οποίο βρίσκεται στην Χρυσούπολη και διαθέτει φωτογραφικό υλικό από τις αρχαιολογικές ανασκαφές στην Αρχαία Πίστυρο και το Λιθοχώρι, παραδοσιακές φορεσίες καθώς και ιστορικούς χάρτες όπως και αρχαιολογικό υλικό. Στο «Λαογραφικό-Αγροτικό Μουσείο Λαζαρίδη» που βρίσκεται στην Πετροπηγή μπορείτε να βρείτε εργαλεία και αντικείμενα σχετικά με την αγροτική εργασία, τη γεωργική παραγωγή και την λαϊκή παράδοση.

1.3.5 Κεραμωτή

Ένα ακόμη πολύ σημαντικό θετικό του δήμου Νέστου είναι η ύπαρξη του λιμανιού της Κεραμωτής που είναι εμπορικό, επιβατικό και αλιευτικό καταφύγιο και είναι το κοντινότερο σημείο στη Θάσο οπότε αποτελεί και τον σημαντικότερο τρόπο διαφυγής από και προς το νησί τόσο των επιβατών όσο και των εμπορευμάτων. Τα τελευταία χρόνια αναπτύσσεται σημαντικά και ο τουρισμός στην Κεραμωτή ειδικά από κατοίκους των Βαλκανικών γειτονικών χωρών όπως Βουλγαρία, Σερβία και Ρουμανία καθώς η μεταφορά είναι εύκολη, ακόμη και με αυτοκίνητο και δεν απαιτεί πολλές ώρες. Στην ανάπτυξη του τουρισμού έχει συμβάλει και η χαρακτηριστική διαφήμιση της αμμόγλωσσας της Κεραμωτής καθώς και το γεγονός ότι τα τελευταία χρόνια ανήκει στις παραλίες της Ελλάδας που βραβεύονται με την σήμανση «Γαλάζιες Σημαίες». Τα τελευταία χρόνια γίνονται κάποιες προσπάθειες από

ιδιώτες της περιοχής για ανάπτυξη της έννοιας της απόλαυσης του τουρισμού με την δημιουργία ενός καταστήματος το οποίο ναυλώνει σκάφη σε τουρίστες έτσι ώστε να μπορούν να κινηθούν στην περιοχή με έναν διαφορετικό τρόπο και να εξερευνήσουν τις διαθέσιμες παραλίες τόσο της Κεραμωτής όσο και της Θάσου απέναντι. Αναφερόμαστε στο “North Sailing” με έδρα την Κεραμωτή το οποίο δίνει τη δυνατότητα στους ήδη εξοικωμένους οδηγούς να νοικιάσουν ιστιοπλοϊκά σκάφη, οργανωμένες κρουαζιέρες ημερήσιες στο νησί της Θάσου, καθώς και μαθήματα ιστιοπλοΐας ανοιχτής θαλάσσης. Ακόμη, η επιχείρηση δίνει την δυνατότητα του “fish safari” δηλαδή την δυνατότητα του τόσο διαδεδομένου χόμπυ του ψαρέματος με την άνεση ενός σκάφους. Περισσότερες πληροφορίες μπορούν να εντοπιστούν στην ιστοσελίδα <https://northsailing.gr>

1.3.6 Θρησκευτικός τουρισμός

Όπως σε ολόκληρη την χώρα μας έτσι και σε όλο το Νομό της Καβάλας οι κάτοικοι δίνουν ιδιαίτερη σημασία στην θρησκευτική ζωή, λόγω των καταστάσεων που χρειάστηκε να υπομείνουν οι χριστιανικοί πληθυσμοί κατά την διάρκεια τόσο της οθωμανικής όσο και την βουλγαρικής κατοχής. Για το λόγο αυτό και στον Δήμο Νέστου συναντάμε πολλές διαφορετικές και εξαιρετικές αρχιτεκτονικά έκκλησίες και μονές. Η πρώτη ιστορική εκκλησία που χτίστηκε στον Δήμο είναι αυτή του Αγίου Γεωργίου στο χωριό Πετροπηγή, η οποία θεμελιώθηκε το 1830 και ολοκληρώθηκε το 1844 και όπως είναι εύκολα κατανοητό οι εικόνες της είναι σημαντικότερης σημασίας. Η επόμενη καταγεγραμμένη εκκλησία βρίσκεται στην περιοχή της Χρυσούπολης και είναι αυτή του Αγίου Δημητρίου με χαρακτηριστικό της γνώρισμα το ιδιαίτερα ψηλό καμπαναριό των πρώτων Λαϊστινών κατοίκων της περιοχής.

Ιδιαίτερα γνωστή στην ευρύτερη περιοχή είναι και η Ιερά Μονή Μεταμόρφωσης του Σωτήρος, η οποία είναι γνωστή και ως «Μονή των Νικητών». Η συγκεκριμένη Μονή χτίστηκε λόγω της θαυματουργής εικόνας της Μεταμόρφωσης του Σωτήρος που έφεραν το 1922 πρόσφυγες από την Μικρά Ασία. Στον χώρο της Μονής υπάρχουν εκτός από τον μεγαλοπρεπή ναό της μονής, παρεκκλήσια του Αγίου Νεκταρίου και του Αγίου Παντελεήμονος καθώς και το κτήριο με τα κελιά των μοναχών και οι απαραίτητοι χώροι που χρειάζονται για φιλοξενία.

1.3.7 Προωθητικές κινήσεις

Οι άνθρωποι που εργάζονται στον Δήμο και ειδικά στο κομμάτι που αφορά την προώθηση του τουρισμού της περιοχής προσπαθούν να αξιοποιήσουν οποιαδήποτε πηγή έτσι ώστε να γίνει ευρύτερα γνωστή η περιοχή και όχι μόνο για την Κεραμωτή αλλά και για όλες τις άλλες

ομορφιές που έχει αυτός ο τόπος. Ο κυριότερος τρόπος προβολής που ακολουθεί ο Δήμος είναι η συμμετοχή σε διάφορες εκθέσεις και προσπαθούν να πηγαίνουν κάθε χρόνο στις ίδιες και φυσικά να προσθέτουν καινούριες κάθε χρόνο. Όπως ενημερώθηκα από την αρμόδια κ. Βάσω Πουλουκτσή ο δήμος μέχρι αυτή τη στιγμή έχει δώσει το παρόν στις ακόλουθες εκθέσεις:

- ✓ Κάθε χρόνο συμμετέχει στην Έκθεση τουρισμού (Prim Expo Holiday & Spa) στην Σόφια της Βουλγαρίας, έχοντας δικό του περίπτερο, φιλοξενώντας τους επαγγελματίες του τόπου.
- ✓ Στην Romexpo Tourism Fair στο Βουκουρέστι της Ρουμανίας (όπως και στην Σόφια).
- ✓ Για πρώτη φορά το 2018 συμμετείχε στην Διεθνή Έκθεση τουρισμού IFT στο Βελιγράδι της Σερβίας, φιλοξενούμενη στο κεντρικό περίπτερο της περιφέρειας τουρισμού.
- ✓ Το ίδιο και για την Διεθνή Έκθεση Τουρισμού της Μόσχας στην Ρωσία. όπου είναι φιλοξενούμενος ο Δήμος Νέστου οι αποστολές είναι μικρές (2-3 άτομα), χωρίς την συμμετοχή επαγγελματιών.
- ✓ Κάθε χρόνο συμμετέχει στην Έκθεση Τουρισμού «Philoxenia» της Θεσσαλονίκης, φιλοξενούμενος της περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας – Θράκης.

Για την καλύτερη και σωστότερη προώθηση του τουριστικού προϊόντος που προσφέρει ο δήμος Νέστου στην συμμετοχή του σε αυτές τις εκθέσεις έχει μεταφράσει ενημερωτικό υλικό στις γλώσσες των χωρών που γίνονται οι εκθέσεις ως επί των πλείστον το οποίο διανέμεται στους επισκέπτες. Στην παρουσία στις εκθέσεις απαραίτητα είναι επίσης τα ραντεβού με κάποια ταξιδιωτικά γραφεία στα οποία εξηγείται το τουριστικό προϊόν με σκοπό αργότερα τα γραφεία αυτά αν μείνουν ικανοποιημένοι από την παρουσίαση να προωθήσουν αυτό το προϊόν στους εκάστοτε πελάτες και να αυξηθεί ο τουρισμός.

Ο δήμος οφείλει να συμβαδίζει με τις τεχνολογικές αλλαγές. Στις ημέρες μας όταν όλα γίνονται μέσω διαδικτύου δεν γίνεται ένας δήμος να μην επενδύσει κάποια χρήματα σε έναν ειδικό ώστε να φτιάξει μια ιστοσελίδα η οποία θα είναι και φιλική προς κινητά για να κάνει ακόμη πιο εύκολη την πλοήγηση και την διαδικασία εύρεσης πληροφοριών για όποιον ενδιαφέρεται. Μέχρι στιγμής ο δήμος διαθέτει την ιστοσελίδα <http://nestos.gr/> ο οποίος είναι για όλες τις υπηρεσίες που μπορεί να χρειαστεί κάπως και υπάρχει και υποσελίδα σχετικά με τον τουρισμό.

Ωστόσο, η δημιουργία site τουριστικής προβολής του Δήμου είναι σε επεξεργασία με όλες τις πληροφορίες σχετικά με τον δήμο να είναι σε μια σελίδα και την Κεραμωτή να υπάρχει σε δεύτερο ιστότοπο ξεχωριστά, πιθανότατα για περισσότερες και πιο στοχευμένες πληροφορίες μιας και είναι το θέρετρο της περιοχής.

1.3.8 Εκδηλώσεις

Στην προσπάθεια της προβολής του τουριστικού προϊόντος της περιοχής έχουν αναπτυχθεί και κάποιες εκδηλώσεις πολιτιστικού και αθλητικού περιεχομένου κυρίως. Στην περιοχή της Κεραμωτής εξελίσσεται από το 2014 το Wave Running το οποίο γίνεται σε 3 διαφορετικές εκδοχές: 5χλμ, 10χλμ και 28χλμ και ακολουθεί την διαδρομή Αρχαία Άβδηρα- Κεραμωτή είναι αγώνες που γίνονται μια φορά τον χρόνο συνήθως κατά τα τέλη Ιουλίου και είναι αγώνας που γίνεται κατά μήκος του παραλιακού μετώπου. Το αγωνιστικό σκηνικό είναι πανέμορφο καθώς πραγματοποιείται πλάι στο κύμα και κατά τη διαδρομή διασχίζονται το παραποτάμιο δάσος και οι εκβολές του Νέστου. Πληροφορίες μπορούμε να βρούμε και στην σελίδα www.waverunning.gr

Μια ακόμη εκδήλωση που έχει αθλητικό περιεχόμενο είναι το «Αγώνας Ανοιχτής Θαλάσσης Κεραμωτή-Θασοπούλα» ο οποίος πραγματοποιείται εδώ και 19 χρόνια είναι μήκους 2.2 χιλιομέτρων και κάθε χρόνο αυξάνεται ο αριθμός των συμμετεχόντων. Στον συγκεκριμένο αγώνα μπορούν να συμμετέχουν τόσο αθλητές όσο και απλοί άνθρωποι που αγαπούν την κολύμβηση. Σχετικά με το πολιτιστικό περιεχόμενο στην περιοχή της Κεραμωτής υπάρχει τα τελευταία 15 χρόνια το μουσικό φεστιβάλ «Πλάι στο Κύμα», το οποίο είναι συνήθως 3ήμερη εκδήλωση με συναυλίες διαφόρων διάσημων καλλιτεχνών του Ελληνικού πενταγράμμου και γίνεται στον χώρο του camping της παραλίας της Κεραμωτής.

Στον Δήμο επίσης γίνονται διάφορες πολιτιστικές εκδηλώσεις ειδικά όσο αναφορά τα τοπικά προϊόντα, με απότερο σκοπό την διαφήμιση τους. Ενδεικτικά αναφέρουμε την γιορτή Πατάτας, Καρπουζιού, Μυδιού και Σαρδέλας. Στην κωμόπολη του Δήμου, την Χρυσούπολη στην διάρκεια του καλοκαιριού υπάρχουν δυο πολύ γνωστές εκδηλώσεις με διάρκεια από 5 έως 7 ημέρες η κάθε μια και είναι τα Ελευθέρια και το Λαϊκό Πανηγύρι. Ακόμη, τα τελευταία χρόνια θεσμοθέτησε και διοργανώνει μια από τις μείζονες επιστημονικές οργανώσεις τοπικής ιστορίας στην Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης, τη «Συνάντηση Τοπικής Ιστορίας» που πραγματοποιείται τον Οκτώβρη κάθε 3 χρόνια, με στόχο τον εμπλουτισμό της τοπικής ιστορίας και την ενημέρωση των καταγόμενων από την περιοχή του Νέστου, Ελλήνων της διασποράς με την συμμετοχή ερευνητών από την Ελλάδα και το εξωτερικό.

Οι παραπάνω πληροφορίες συλλέχθηκαν και επεξεργάστηκαν από το ενημερωτικό φυλλάδιο που μου δώθηκε από τους υπεύθυνους Τουρισμού του Δήμου Νέστου καθώς και από τις αρμόδιες ιστοσελίδες που αναφέρθηκαν παραπάνω.

Γενικότερα, παρατηρούμε ότι στον Δήμο γίνονται διάφορες κινήσεις οι οποίες αποσκοπούν σε οποιασδήποτε μορφής προώθηση όλων των δυνατοτήτων του Δήμου, και όπως ενημερώθηκα μετά από την συνέντευξή μου με την κ. Βάσω Πουλουκτσή οι προσπάθειες δεν σταματούν εδώ και συνέχεια ψάχνουν για καινούριες ευκαιρίες που μπορούν να βοηθήσουν την ανάπτυξη της περιοχής.

1.4 Δήμος Καβάλας και Παγγαίου

Μια πόλη με μεγάλη ιστορία, με πολλά μνημεία κάποια από αυτά παγκόσμιας κληρονομιάς, πανέμορφες παραλίες και εύκολη πρόσβαση τόσο σε νησί όσο και σε γραφικά χωριά και βουνό. Μια πόλη αμφιθεατρικά χτισμένη πλάι στη θάλασσα που για πολλά χρόνια αποτελούσε το σταυροδρόμι Ανατολής και Δύσης. Αναφορές για την πόλη της Καβάλας έχουμε από τα Αρχαιοελληνικά χρόνια, που τότε ονομαζόταν Νεάπολη, κατά τα Ρωμαϊκά χρόνια παρέμενε ένα πολύ σημαντικό λιμάνι και κατά τα Βυζαντινά χρόνια σε ανάμνηση της επίσκεψης του Αποστόλου Παύλου στην περιοχή μετονομάστηκε σε Χριστούπολη. Τέλος κατά τον 16^ο αιώνα η πόλη ονομάστηκε Καβάλα από τους Οθωμανούς και τότε χτίστηκαν και ενισχύθηκαν τα περισσότερα έργα υποδομής της πόλης. Από τα μέσα του 19^{ου} αιώνα και μέχρι το 1950 είναι το μεγαλύτερο κέντρο επεξεργασίας και εξαγωγής καπνού στα Βαλκάνια. Η σπουδαιότητα των ανθρώπων που έμεναν στην πόλη φαίνεται από τις καπναποθήκες και τα σπίτια των καπνεμπόρων που σώζονται ακόμη στην πόλη και είναι διαθέσιμα προς επίσκεψη.

Ο δήμος Παγγαίου είναι δυτικά της πόλης της Καβάλας, έχει ως έδρα του την πόλη της Ελευθερούπολης και έχει πληθυσμό 31.920 σύμφωνα με τα στοιχεία που σύλλεξε η ΕΛΣΤΑΤ το 2011 στην τελευταία απογραφή. Στον δήμο ανήκει και το μεγαλύτερο μέρος του Παγγαίου όρους από το οποίο και πήρε το όνομά του ο Δήμος. Ο συγκεκριμένος δήμος μπορεί να προσφέρει πολλές διαφορετικές μορφές τουρισμού : καλοκαιρινός (sea, sun and sand), ιαματικός (στον συγκεκριμένο δήμο ανήκουν τα λουτρά των Ελευθερών), πολιτιστικός, περπατητικός και θρησκευτικός τουρισμός .

1.4.1 Μνημεία του Δήμου της Καβάλας

Ιμαρέτ, είναι ένα μνημείο κλασικό δείγμα ισλαμικής αρχιτεκτονικής που χτίστηκε στις αρχές του 19^{ου} αιώνα από τον Μωχάμετ Άλη. Αρχικά λειτούργησε ως μουσουλμανικό ιεροδιδασκαλείο-οικοτροφείο και πτωχοκομείο όλων των απόρων της πόλης ανεξαρτήτως θρησκείας, ενώ σήμερα αποτελεί ένα πολυτελέστατο ξενοδοχείο της πόλης.

Πλατεία και οικία του Μωχάμετ Άλη, στην πλατεία του Μωχάμετ Άλη βρίσκεται και το άγαλμα του το οποίο έγινε από τον γλύπτη Κωνσταντίνο Δημητριάδη. Το «κονάκι» του Μωχάμετ Άλη θεωρείται ένα από τα πιο χαρακτηριστικά σωζόμενα δείγματα Οθωμανικής αρχιτεκτονικής του 18^{ου} αιώνα στην Ελλάδα και αποτελούσε το μεγαλύτερο σπίτι της Καβάλας την εποχή εκείνη. Σήμερα μετά την πλήρη ανακαίνιση που έχει υποστεί λειτουργεί ως μουσείο το οποίο είναι επισκέψιμο και προσφέρει την εμπειρία ενός αρχαϊκού του 18^{ου}

αιώνα. Στον χώρο επίσης υπάρχει και έδρα Ερευνητικού Κέντρου Μωχάμετ Άλη, για περισσότερες πληροφορίες υπάρχει και η αντίστοιχη ιστοσελίδα www.moha.center/

Ιερός ναός της Παναγίας και Φάρος, στον χώρο του Ναού υπάρχει και ένα γυναικείο μοναστήρι και λίγο πιο κάτω, στο άκρο της Χερσονήσου της Παλιάς Πόλης υπάρχει ο Φάρος ο οποίος κατασκευάστηκε στα τέλη του 19^{ου} αιώνα και αποτελεί πόλο έλξης τόσο για τους τουρίστες όσο και για τους κατοίκους της περιοχής. Τις ημέρες με καλή ορατότητα από το σημείο του Φάρου είναι ορατό τόσο το νησί της Θάσου όσο και το Άγιο όρος αλλά και τα παράλια της Κεραμωτής.

Συγκρότημα του Χαλίλ Μπέη, το οποίο περιλαμβάνει το ομόνυμο τέμενος του 16^{ου} αιώνα, χτισμένο πάνω στα θεμέλια παλαιοχριστιανικής βασιλικής και το Ιεροδιδασκαλείο (μεντρεσές). Τα 8 δωμάτια του μεντρεσέ σώζονται σε καλή κατάσταση. Στις αρχές του 20^{ου} αιώνα στεγάστηκε παρθεναγωγείο πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, ενώ μετά την Μικρασιατική Καταστροφή στο τέμενος και στον μεντρεσέ εγκαταστάθηκαν προσφυγικές οικογένειες. Στην δεκαετία 1930-1940 φιλοξενήθηκε η Φιλαρμονική της Καβάλας η οποία ονομάστηκε «Παλιά Μουσική».

Φρούριο-Κάστρο Καβάλας, το οποίο βρίσκεται στην κορυφή της Παλιάς Πόλης και είναι ένα από τα σημαντικότερα ιστορικά μνημεία της Πόλης. Όπως όλες οι Βυζαντινές οχυρώσεις έχει το εξωτερικό περίβολο και την κυρίως Ακρόπολη. Πλέον είναι επισκέψιμο ο κεντρικός κυκλικός πύργος, η αποθήκη πυρομαχικών και τροφίμων που αργότερα μετατράπηκε σε φυλακή και το φυλάκιο που ήταν χώρος κατάλληλος για καταλύματα αξιωματικών ή φρουράς. Φυσικά είναι εφικτή και η μοναδική θέα της πόλης από την οροφή του πύργου. Στον χώρο του Φρουρίου υπάρχει και υπαίθριο θέατρο στο οποίο το καλοκαίρι διοργανώνονται ποικίλες πολιτιστικές εκδηλώσεις στις οποίες θα αναφερθούμε αργότερα. Για περισσότερες πληροφορίες υπάρχει και η αντίστοιχη ιστοσελίδα, www.castle-kavala.gr

Καμάρες, για να φτάσει κανείς στις Καμάρες, το μεσαιωνικό υδραγωγείο της πόλης πρέπει πρώτα να περάσει το παλιό ναυπηγείο. Έχουν μήκος 270 μέτρα και μέγιστο ύψος τα 25 μέτρα, είναι χτισμένες με ντόπιο γρανίτη και πλίνθους. Επίσης η γεωγραφική θέση τους αποτελεί φυσικά σύνορα της παλιάς με την νέα πόλη.

Όσα αναφέρθηκαν μέχρι στιγμής βρίσκονται στην [Παλιά Πόλη της Καβάλας](#).

1.4.2 Αξιοσημείωτα Κτίσματα

Υπάρχουν πολλά στο κέντρο της πόλης που είναι επηρεασμένα από ποικίλες αρχιτεκτονικές.

Η Δημοτική Καπναποθήκη βρίσκεται στην Πλατεία Καπνεργάτη και είναι ένα κτίσμα οθωμανικής αρχιτεκτονικής με νεοκλασική επίδραση και μπαρόκ στοιχεία. Άνηκε στον Τούρκο καπνέμπορο Κιαλίμ Εμίν.

Η Μονή Λαζαριστών είναι ένα χαρακτηριστικό δείγμα της εποχής του Καπνεμπορίου το οποίο χτίστηκε μεταξύ του 1888-1892 και παρουσιάζει μεικτά αρχιτεκτονικά στοιχεία οθωμανικής και νεοκλασικής αισθητικής.

Το **Δημαρχείο της Καβάλας** είναι μια μικρογραφία πύργου της Ουγγαρίας το οποίο χτίστηκε το 1895 για να στεγάσει έναν Ούγγρο καπνέμπορο με το όνομα Pierre Herzog.

Η **Μεγάλη Λέσχη** είναι ένα από τα εξαιρετικά δείγματα αυστριακού μπαρόκ στην Ευρώπη και το μοναδικό στην Ελλάδα, χτίστηκε το 1909 από τη Φιλόπτωχο Αδελφότητα. Λόγω των ιδιαίτερων χρωμάτων του κτίσματος που είναι μελί και κόκκινο, κάποιιοι θεωρούν ότι αποτελεί αντίγραφο μέρους του Μεγάλου Μουσικής της Βιέννης.

Το **Μέγαρο Τόκου** το οποίο βρίσκεται στο κέντρο της Καβάλας είναι ένα από τα παλαιότερα σωζόμενα κτίρια της πόλης και συνδιάζει την νεοκλασική αρχιτεκτονική με την ντόπια παραδοσιακή και λίγες μπαρόκ πινελιές στην εξωτερική όψη. Χτίστηκε το 1879 από τον καπνέμπορο Δ. Τόκου. Σήμερα στεγάζει την Εφορία Αρχαιοτήτων Καβάλας-Θάσου ενώ μέχρι το 1937 στέγαζε το Δημαρχείο της πόλης.

Το **Δημοτικό Ωδείο** χτίστηκε πριν το 1884 με νεοκλασικά στοιχεία γαλλικού μπαρόκ. Άνηκε σε γνωστούς καπνέμπορους της πόλης και μετά τον Α' Παγκόσμιο Πόλεμο λειτούργησε ως τράπεζα. Από το 1987 ανήκει στον Δήμο της Καβάλας και στεγάζει το Δημοτικό Ωδείο.

1.4.3 Θρησκευτικός τουρισμός στην πόλη της Καβάλας

αξιοσημείωτο είναι το Μνημείο του Αποστόλου Παύλου το οποίο βρίσκεται επίσης στο κέντρο της πόλης και σύμφωνα με πηγές είναι το σημείο από το οποίο ξεκίνησε ο Αποστολέας των Εθνών για να διαδώσει τον Χριστιανισμό σε όλη την Ευρώπη. Τα περισσότερα ευρήματα σχετικά με τον Απόστολο Παύλο βρίσκονται στην περιοχή των Φιλίππων όπου το 49/50 μ.Χ. επισκεύθηκε την περιοχή και ίδρυσε την πρώτη χριστιανική εκκλησία στην Ευρώπη. Στο συγκεκριμένο κύρηγμα του Αποστόλου ήταν παρούσα και μια γυναίκα, η Λυδία η οποία έγινε η πρώτη γυναίκα χριστιανή στην Ευρώπη. Ο Απόστολος

Παύλος σύμφωνα με επιστολές προς τους Φιλιππίσιους επισκεύθηκε την περιοχή άλλες 2 φορές, κάτι που επέτρεψε στους ειδικούς να καταλάβουν ότι υπήρχε μια μακρά και στενή σχέση μεταξύ του Αποστόλου και της κοινότητας των Φιλίππων. Από την πρωτοχριστιανική περίοδο σώζονται εξαιρετικά δείγματα της πρώιμης χριστιανικής αρχιτεκτονικής, παλαιοχριστιανικές βασιλικές με πιο χαρακτηριστική αυτή του Οκταγώνου, το «Παλάτι του Επισκόπου» και ιδιωτικές κατοικίες. Τα παλαιοχριστιανικά αυτά μνημεία των Φιλίππων είναι από τα καλύτερα διατηρημένα μνημεία αυτού του τύπου και αυτής της χρονικής περιόδου στον κόσμο. Στην Πόλη της Καβάλας η επόμενη σημαντική εκκλησία είναι αυτή του Αγίου Νικολάου, η οποία κτίστηκε στα μέσα του 16^{ου} αιώνα και λειτούργησε αρχικά σαν μουσουλμανικό τέμενος. Το 1926 έγινε η μετασκευή του σε Ιερό Ναό και το 1945 εγκαινιάστηκε και ονομάστηκε, από τον προστάτη των θαλασμών, Ιερός Ναός Αγίου Νικολάου. Στην θέση που βρίσκεται σήμερα ο ναός υπήρχε παλαιοχριστιανική Βασιλική στο Βήμα του Αποστόλου Παύλου, πιθανών αφιερωμένη στον Άγιο Λάζαρο ή στον Απόστολο Παύλο. Ο αρχιτεκτονικός ρυθμός προκαλεί εντύπωση για ορθόδοξο ναό, καθώς έχει κρατήσει την ισλαμική τεχνοτροπία εξωτερικά, συμπληρωμένης με την ύπαρξη του καμπαναριού στη βάση του παλιού μιναρέ. Στον χώρο γύρω από τον Ιερό Ναό έχει ορισθεί από τον επίσκοπο Φιλίππων και αργότερα Αρχιεπίσκοπο Αθηνών και Πάσης Ελλάδος κ.κ. Χρυσόστομο Χατζησταύρου το σημείο που αποβιβάστηκε ο Απόστολος Παύλος μαζί με τους συνεργάτες του στην τότε Νεάπολη μετά από ένα όραμα ενός Μακεδόνα άνδρα. Σε αυτό το σημείο το 2000 η Αποστολική Μητρόπολη Φιλίππων Νεαπόλεως και Θάσου υπό του Μητροπολίτου κ.κ. Προκοπίου έχει ανεγείρει μνημείο προς ανάμνηση του γεγονότος του ερχομού του Αποστόλου Παύλου και την διάδοση του Χριστιανισμού στην Ευρωπαϊκή ήπειρο. (πηγή: www.im-philippon.gr/2014-12-09-17-35-17/axieratiki-epitropeia/123-agiou-nikolaou)

Στην ευρύτερη περιοχή του Νομού Καβάλας υπάρχουν ακόμη δυο γυναικείες Μονές οι οποίες κεντρίζουν το ενδιαφέρον των τουριστών, η Μονή της Παναγίας της Εικοσιφοινίσσας που βρίσκεται πολύ κοντά στην Νικήσιανη (κεφαλοχώρι βορειοανατολικά της Ελευθερούπολης) και του Αρχαγγέλου Μιχαήλ στον Θεολόγο της Θάσου. Σχετικά με το **Μοναστήρι της Παναγίας Εικοσιφοινίσσας** είναι χτισμένο σε μια κατάφυτη τοποθεσία στην βόρεια πλευρά του Παγγαίου. Η Μονή χτίστηκε το 518 μ.Χ. και είναι από τα παλαιότερα και σημαντικότερα προσκυνηματικά κέντρα της Βορείου Ελλάδας. Αξίζει να δείτε την εικόνα της Παναγίας, που λέγεται ότι είναι θαυματουργή και συγκεντρώνει κάθε χρόνο χιλιάδες προσκυνητές, το εξαιρετικής τέχνης ξυλόγλυπτο τέμπλο της, που φιλοτεχνήθηκε από Χιώτες τον 18^ο αιώνα και το εικονοστάσιο που χρονολογείται στις αρχές του 19^{ου} αιώνα. Σχετικά με την **Ιερά Μονή Αρχαγγέλου Μιχαήλ** είναι η μεγαλύτερη και πλέον γνωστή μονή της Θάσου, χτισμένη στο χείλος ενός γκρεμού, κοντά στο χωριό Θεολόγος με μαγευτική θέα

και την αίσθηση ότι ο επισκέπτης αιωρείται. Στην θέση αυτή ο ασκητής Λουκάς, υπακούοντας στο πρόσταγμα του Αρχαγγέλου Μιχαήλ, έχτισε το 1110 μ.Χ. μικρό εκκλησάκι στο οποίο ανεύλιζε αγίασμα. Σύμφωνα με την παράδοση, την πηγή θέλησαν να μιάνουν άπιστοι Τούρκοι. Τότε αυτή στέρεψε με θαυματουργικό τρόπο και ανέβλυσε και αναβλύζει ακόμη σε μια σπηλιά κοντά στην θάλασσα. Οι ιερόσυλοι έπεσαν νεκροί. Ύστερα από χρόνια πάλι θαυματουργικά, κατέληξε στην εκκλησία ο Τίμιος Ήλος (το καρφί που μπήκε στο δεξί χέρι του Εσταυρωμένου Χριστού) που είχε αφιερώσει ο αυτοκράτορας Νικηφόρος Βοτανειάτης στην Ιερά Μονή Φιλοθέου του Αγίου Όρους. Έπειτα από χρόνια στη θέση της εκκλησίας ιδρύθηκε η μονή, ως μετόχι πλέον της Μονής Φιλοθέου. Το 1974 ήρθαν οι μοναχές από το Πήλιο, οι οποίες εργάστηκαν σκληρά και μεταμόρφωσαν ο μοναστήρι. Σημαντικός είναι ο πνευματικός δεσμός με τον γέροντα Εφραίμ τον Φιλοθέιτη και Αριζονίτη. Για τη Θάσο και ιδιαίτερα για τους κατοίκους του Θεολόγου ο Αρχάγγελος Μιχαήλ είναι ο προστάτης Άγιος τους. Η Χάρη του Αρχαγγέλου και η μοναδικότητα και ευλογία του Τιμίου Ήλου είναι αιτία της μεγάλης προσέλευσης προσκυνητών. (πηγή: www.monastiria.gr/makedonia/nomos-kavalas/iera-moni-axaggelou-mixail-thasou/)

1.4.4 Αρχαιολογικοί χώροι και μουσεία της περιοχής.

Θα ξεκινήσουμε με τον **Αρχαιολογικό χώρο των Φιλίππων** ο οποίος τον Απρίλη του 2017 εντάχθηκε στα Μνημεία Παγκόσμιας Πολιτιστικής Κληρονομιάς της UNESCO καθώς και το **Αρχαιολογικό Μουσείο των Φιλίππων**. Η πρώτη μαρτυρία για οργανωμένη ζωή στην περιοχή χρονολογείται στους προϊστορικούς χρόνους (5500 π.Χ.) και βρίσκεται στην τούμπα των Κρηνίδων, πολύ κοντά στον αρχαιολογικό χώρο των Φιλίππων. Θεωρείται ο παλαιότερος νεολιθικός οικισμός σε όλη την Ανατολική Μακεδονία και Θράκη καθώς και ένας από τους σημαντικότερους των Βαλκανίων. Αντιπροσωπευτικά ευρήματα των ανασκαφών είναι εκτεθειμένα στον προθάλαμο του Μουσείου των Φιλίππων. Η αρχαία πόλη των Φιλίππων υπήρξε το 360 π.Χ. ήταν αποικία των Θάσιων και ονομαζόταν Κρηνίδες, σύντομα όμως κατακτήθηκε από τον Φίλιππο Β' ο οποίος οχύρωσε την πόλη και της έδωσε το όνομά του. Στα ελληνιστικά χρόνια η πόλη απέκτησε το τείχος της, το θέατρο, δημόσια οικοδομήματα και ιδιωτικές κατοικίες. Το πιο εντυπωσιακό κτίσμα της εποχής παρά τις αλλαγές που υπέστη στο πέρασμα των χρόνων είναι το θέατρο των Φιλίππων που κάθε καλοκαίρι φιλοξενεί παραστάσεις του Φεστιβάλ Φιλίππων. Στο αρχαιολογικό μουσείο των Φιλίππων υπάρχει μόνιμη έκθεση των ευρημάτων από τις ανασκαφές της πόλης των Φιλίππων. Υπάρχουν εκθέματα από τους προϊστορικούς χρόνους μέχρι και το τέλος των ρωμαϊκών χρόνων. Μια

δεύτερη ενότητα αφιερώνεται στη χριστιανική πόλη των Φιλίππων με ευρήματα από τα παλαιοχριστιανικά χρόνια της ακμής της έως και τα τέλη του 14^{ου} αιώνα.

Αρχαιολογικό Μουσείο Καβάλας το οποίο θεωρείται ένα από τα σημαντικότερα μουσεία της Ελλάδας στο είδος του. Φιλοξενεί αντιπροσωπευτικά ευρήματα από την ευρύτερη περιοχή της Ανατολικής Μακεδονίας και της Θράκης. Το μεγαλύτερο μέρος του μουσείου καταλαμβάνει η μόνιμη έκθεση με τίτλο «Νεάπολις – Χριστούπολις – Καβάλα» με θέμα τη διαχρονική παρουσία της πόλης μέσα από τα μνημεία της.

Το **Δημοτικό Λαογραφικό Μουσείο** διαθέτει τμήματα Ιστορικού Αρχείου, Εθνογραφικής συλλογής, Εικαστικής συλλογής, Φυσικής Ιστορίας, Μουσειακής αγωγής με αντίστοιχα εκθέματα. Στεγάζεται στην Δημοτική Καπναποθήκη στην Πλατεία Καπνεργάτη στο κέντρο της πόλης.

Το **Μουσείο Καπνού** είναι ένα σύγχρονο βιομηχανικό και βιωματικό μουσείο με πλούτο εκθεμάτων. Μπορείτε να δείτε αντικείμενα κι αρχαιολογικό υλικό για την καλλιέργεια και την παραγωγή του καπνού, την αγροτική και εμπορική επεξεργασία του καθώς και τα βιομηχανικά καπνικά προϊόντα.

Το **Ναυτικό Μουσείο Καβάλας** δημιουργήθηκε με σκοπό να αναδείξει τη ναυτική ιστορία και παράδοση της Καβάλας. Στον χώρο υπάρχουν ναυτικά και ναυτιλιακά όργανα, ομοιώματα παραδοσιακών σκαφών, βιβλία ναυτικού περιοχομένου, θαλασσογραφίες Καβαλιωτών ζωγράφων, φωτογραφίες από το λιμάνι και την κίνησή του, ένα παραδοσιακό τρεχαντήρι του 1961 και μια ιστορική βάρκα του 1932 που έδρασε στην γερμανοβουλγαρική κατοχή.

Το **Ιστορικό και Εθνολογικό Μουσείο Ελλήνων της Καππαδοκίας** δημιουργήθηκε για να διαφυλάξει και να διαδώσει τον Ελληνισμό της Καππαδοκίας και στεγάζεται στο χωριό Νέα Καρβάλη το οποίο είναι επτά χιλιόμετρα ανατολικά της Καβάλας. Υπάρχουν κειμήλια του παρελθόντος και αντικείμενα της καθημερινής ζωής. Υπάρχουν επίσης διάφορα έγγραφα (εφημερίδες, σχολικά βιβλία και περιοδικά) τα οποία είναι γραμμένα στα караμανλίδικα, δηλαδή τούρκικα με ελληνική γραφή. Ακόμη, στο Μουσείο υπάρχει σπάνια συλλογή βιβλίων (14^{ου}, 15^{ου}, 18^{ου} και 19^{ου} αιώνα).

1.4.5 Εκδηλώσεις

Ανέκαθεν ένα σημείο προσέλκυσης τόσο τουριστών όσο και ντόπιων είναι τα πολιτιστικά δρώμενα μιας περιοχής. Στον Δήμο της Καβάλας υπάρχουν πολλά από αυτά και εντελώς διαφορετικά σε μια προσπάθεια να καλυφθεί όσο το δυνατόν μεγαλύτερο ποσοστό προτιμήσεων του πληθυσμού.

Το γνωστότερο φεστιβάλ της περιοχής είναι το Φεστιβάλ Φιλίππων το οποίο πραγματοποιείται από το 1957 κάθε χρόνο και είναι το παλαιότερο φεστιβάλ της Βόρειας Ελλάδας. Έχει διάρκεια 2 μήνες (Ιούλιο – Αύγουστο) με βασικούς χώρους διεξαγωγής του το Αρχαίο Θεάτρο Φιλίππων και το Φρούριο Καβάλας. Το συγκεκριμένο Φεστιβάλ αποτελείται κυρίως από παραστάσεις αρχαίου δράματος. Επίσης το φεστιβάλ συχνά φιλοξενεί και παραστάσεις σύγχρονου θεάτρου, μουσικές συναυλίες, παραστάσεις χορού και εικαστικές εκθέσεις.

Το Διεθνές Φεστιβάλ Κλασικής Μουσικής Γιάννη Α. Παπαϊωάννου διαξάγεται κάθε χρόνο μέσα στον Ιούλιο. Υπάρχουν πολλοί χώροι διεξαγωγής του συγκεκριμένου φεστιβάλ μέσα στην πόλη και ο βασικός στόχος είναι η προώθηση της μουσικής του Καβαλιώτη Γιάννη Παπαϊωάννου. Στο φεστιβάλ φιλοξενούνται ελληνικά και ξένα σχήματα, ενώ πραγματοποιούνται σεμινάρια, εργαστήρια, ομιλίες και διαλέξεις που απευθύνονται σε νέους μουσικούς.

Το Φεστιβάλ Wood Water Wild διεξάγεται από το 2009 στις αρχές Ιουνίου για ένα διήμερο και πραγματοποιείται στο Περιβαλλοντικό Μονοπάτι Παλιάς Καβάλας, σε απόσταση 15 λεπτών από την πόλη της Καβάλας. Το Φεστιβάλ περιλαμβάνει συναυλίες, αθλήματα υπαίθρου, εργαστήρια για παιδιά, αγώνα δρόμου και αγώνα ποδηλάτου βουνού (MTB) κ.α.

Στο Φεστιβάλ Ήλιος και Πέτρα που διεξάγεται εδώ και πάνω από δυο δεκαετίες κατά τον μήνα Ιούλιο είναι ένα αντάμωμα χορευτικών συγκροτημάτων από διάφορες χώρες, το οποίο διοργανώνεται από την Στέγη Πολιτισμού Νέας Καρβάλης.

Ένα έθνικ Φεστιβάλ το οποίο διοργανώνεται κάθε χρόνο στα μέσα Ιουλίου είναι το Φεστιβάλ Cosmopolis. Είναι μια γιορτή της πόλης με επίκεντρο την παλιά πόλη της Καβάλας (Παναγία) με εκδηλώσεις μουσικής, χορού, γεύσης, κινηματογράφου, εικαστικών και θεάτρου από καλλιτέχνες και ανθρώπους από όλο τον κόσμο με σκοπό την ανταλλαγή και τη διάδοση διαφορετικών πολιτισμών.

Το καλοκαίρι του 2011 διοργανώθηκε για πρώτη φορά ένα θέαμα παράλληλων επιδείξεων αεροπλάνων, ελικοπτέρων και άλλων εναέριων και υδάτινων μέσων. Ο λόγος για το Kavala AirSea Show το οποίο διεξάγεται στον θαλάσσιο χώρο του λιμανιού της Καβάλας. Είναι ένα

μοναδικό στο είδος του τριήμερο φεστιβάλ που προσελκύει χιλιάδες επισκέπτες από την ευρύτερη περιοχή των βαλκανίων.

1.4.6 Περιπατητικός τουρισμός Καβάλας-Παγγαίου

Όσο αναφορά το φυσικό περιβάλλον του Δήμου Καβάλας είναι από τους δήμους που μπορεί κανείς να συνδιάσει το βουνό και τη θάλασσα και να επισκευθεί και τα δυο με μικρή χιλιομετρική απόσταση. Στον δήμο της Καβάλας υπάρχουν διάφορα μονοπάτια με το σημαντικότερο από αυτά να είναι το Μονοπάτι «Δρόμος του νερού» το οποίο έχει μήκος 10,5 χιλιόμετρα, ακολουθεί τον δρόμο του νερού που υδροδοτούσε την πόλη στα χρόνια της τουρκοκρατίας, περνά από 5 πέτρινα γεφύρια και καταλήγει στις Καμάρες της Καβάλας. Εξίσου σημαντικά μονοπάτια είναι και το *Μονοπάτι της Παλιάς Καβάλας* μήκους 3 χιλιομέτρων το οποίο περνάει μέσα από πηγές και πλατάνια και έναν καταράκτη που κλέβει τις εντυπώσεις, το *Μονοπάτι της αρχαίας Εγνατίας* το οποίο είναι ένα καλοδιατηρημένο πέτρινο οδόστρωμα μικρό και μέσα στην πόλη το οποίο είναι κομμάτι της Αρχαίας Εγνατίας Οδού, ένας λιθόστρωτος δρόμος που μέχρι τις αρχές του 20^{ου} αιώνα αποτελούσε την κύρια οδική αρτηρία της πόλης. Ακόμη υπάρχει και το Περιαστικό δάσος Καβάλας, μια διαδρομή 1.050 μέτρων που οδηγεί στη θέση Σταυρός το καλύτερο σημείο για να δει κανείς τη θέα όλης της Καβάλας και της Θάσου.

Όσο αναφορά το Παγγαίο που είναι η κυριότερη οροσειρά του Νομού, αναφέρεται συχνά σε αρχαίες ελληνικές και λατινικές πηγές, και ήταν ιδιαίτερα φημισμένο για τα αργυρωρυχεία και χρυσορυχεία του, καθώς και για τη ναυπηγήσιμη ξυλεία, τα εκατόφυλλα τριαντάφυλλα και κυρίως για το μαντείο του Διονύσου που υπήρχε στην κορυφή του, και εκεί μπορεί να βρει κανείς από απλά μονοπάτια μέχρι και διάφορες άλλες δραστηριότητες οι οποίες θα αναπτυχθούν περιληπτικά παρακάτω.

Σχετικά με τα μονοπάτια υπάρχουν το Μονοπάτι της Εικοσιφοίνισσας που θεωρείται το ωραιότερο του βουνού, διαδρομή που διαρκεί 5 ώρες και έχει ως αφητηρία το ομόνυμο μοναστήρι σε υψόμετρο 550 μέτρων. Δυο ακόμη μονοπάτια που υπάρχουν είναι αυτό της Αυλής που είναι το παλιότερο της περιοχής και της Μεσορόπης που χαρακτηρίζεται από τα άφθονα νερά και είναι μια διαδρομή 3.5 ωρών. Ενδεικτικά στην ιστοσελίδα του Ορειβατικού Συλλόγου Καβάλας www.eoskavalas.gr αναφέρονται και τα παρακάτω μονοπάτια: Της Νικήσιανης (εναλλακτική λύση για το μονοπάτι της Αυλής), του Ροδολίβους (διασχίζει τις κορυφογραμμές του Παγγαίου), «Μαύρα Νερά» (εύκολη διαδρομή που συνδέει την Νικήσιανη με τις δασικές εγκαταστάσεις του Δασαρχείου Καβάλας), Της Πρώτης(η

συντομότερη και ευκολότερη διαδρομή). Στην περιοχή του Παγγαίου υπάρχει και χιονοδρομικό κέντρο ,στην κοιλάδα του Ορφέα. Πρόκειται για το μικρότερο χιονοδρομικό κέντρο της χώρας το οποίο μάλιστα τα τελευταία χρόνια είναι εκτός λειτουργίας.Ξεκίνησε τη λειτουργία του το 1984 σε υψόμετρο 1950μ. Διαθέτει δύο πίστες,έναν συρόμενο αναβατήρα και έναν baby lift. Επίσης,στις εγκαταστάσεις είναι σχεδιασμένο να λειτουργεί και καταφύγιο συνολικής δυναμικότητας 90 ατόμων.

1.4.7 Κρουαζιέρα

Εκτός όμως από την πληθώρα παραλιών που υπάρχουν στην περιοχή, γίνεται σημαντική προσπάθεια ανάδειξης και διαφόρων εναλλακτικών μορφών τουρισμού. Ιδιαίτερη προσπάθεια γίνεται με τον τουρισμό κρουαζιέρας που το Επιμελητήριο Καβάλας να κάνει μια έρευνα τον Σεπτέμβριο- Οκτώβριο του 2015 με τίτλο «Η συμβολή της κρουαζιέρας στον τουρισμό και την τοπική οικονομία». Η συγκεκριμένη έρευνα έγινε στα κρουαζιερόπλοια “Seven Seas Marine” και “FTI Cruises Berlin” και απευθύνθηκε σε 201 άτομα με την μορφή προσωπικής συνέντευξης στον Λιμένα Καβάλας. Ένα ποσοστό του δείγματος της τάξεως του 80% φάνηκε να έχει μια θετική πρώτη εικόνα για τόσο για την πόλη της Καβάλας όσο και για την ευγένεια των κατοίκων της. Πολύ ικανοποιητική ήταν και η απάντηση τους στην απάντηση αν θα επέστρεφαν στην πόλη της Καβάλας μελλοντικά όπου το 73% του δείγματος που ερωτήθηκε απάντησε θετικά. Δεδομένου ότι ο Νομός της Καβάλας διαθέτει 3 επιβατικά λιμάνια (στην πόλη της Καβάλας, στο παραλιακό χωριό της Κεραμωτής και στην Θάσο) και 2 εμπορικά (στο χωριό των Ελευθευρών και το Φίλιππος Β στην Νέα Καρβάλη) μπορεί να γίνει μια πιο συλλογική προσπάθεια από τους αντίστοιχους φορείς του Τουρισμού έτσι ώστε να αυξηθεί ο αριθμός των κρουαζιερόπλοιων που θα περνούν από την πόλη της Καβάλας.

Σχετικά με τα στοιχεία που αναφορούν την κρουαζιέρα σύμφωνα με την Ένωση Λιμένων Ελλάδος παρατηρείται μια γενικότερη αστάθεια σύμφωνα με τα στοιχεία. Θα παρουσιαστούν ο συνολικός αριθμός κρουαζιερόπλοιων που επισκεύθηκαν τη χώρα μας και ο αριθμός των κρουαζιερόπλοιων που εφτασαν στο λιμάνι της Καβάλας.

Έτος	2013	2014	2015	2016	2017
Συνολικά κ/ζ	4288	3826	4281	4307	3415
Καβάλα κ/ζ	13	26	22	19	6

Παρατηρείται η σημαντική μείωση των κρουαζιερόπλοιων στην περιοχή της Καβάλας κατά το έτος 2017 όμως αυτό είναι εμφανές και στον συνολικό αριθμό των κρουαζιερόπλοιων της χώρας μας σε σχέση με το 2016. Παρόλα αυτά η συνεχόμενη αύξηση των προηγούμενων χρόνων μπορεί να θεωρηθεί ως μια πολύ καλή ένδειξη ότι η πόλη της Καβάλας βρίσκεται ανάμεσα στους σταθμούς κρουαζιέρας στην Ελλάδα, όμως απαιτούνται περισσότερες ενέργειες για την ενίσχυση των προοπτικών ανάπτυξης.

1.4.8 Καλοκαιρινός τουρισμός Καβάλας-Παγγαίου

Στον αντίποδα του βουνού ο Δήμος της Καβάλας έχει να προσφέρει και πολλές παραλίες οι οποίες είναι πεντακάθαρες και έχουν όλες γαλάζιες σημαίες τόσο εντός του νομού όσο και εκτός του δήμου αλλά εντός του Νομού. Αναλυτικά στους Δήμους Καβάλας και Παγγαίου οι παραλίες που έχουν γαλάζιες σημαίες για το 2018 είναι οι ακόλουθες:

Δήμος Καβάλας

Καλαμίτσα, Μπάτης, Περιγιάλι

Δήμος Παγγαίου

Αμμόλοφοι, Νέα Ηρακλείτσα, Νέα Πέραμος, Ορφάνι, Οφρύνιο/Τούζλα, Σαρακίνα

Η Ελληνική Εταιρία Προστασίας της Φύσης χειρίζεται το διεθνές πρόγραμμα "Γαλάζια Σημαία" στην Ελλάδα από το 1992. Η "Γαλάζια Σημαία", σύμβολο ποιότητας σε πάνω από 50 χώρες σήμερα, που διαρκώς αυξάνονται, απονέμεται με αυστηρά κριτήρια σε οργανωμένες ακτές και μαρίνες που διαχειρίζονται παράκτιοι Δήμοι, ξενοδόχοι και άλλοι φορείς. Το εθελοντικό Πρόγραμμα "ΓΑΛΑΖΙΑ ΣΗΜΑΙΑ" ("BLUE FLAG") ξεκίνησε τη δεκαετία του '80. Σήμερα συμμετέχουν στο εθελοντικό αυτό πρόγραμμα 51 χώρες από όλες σχεδόν τις ηπείρους, δηλαδή όχι μόνο της Ευρώπης. Ο υπεύθυνος σε διεθνές επίπεδο χειριστής του Προγράμματος, το Fee (Ίδρυμα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης), σε συνεργασία με τους Συντονιστές των χωρών μελών του, αναμορφώνει κατά καιρούς τα κριτήρια βράβευσης, καθιστώντας συνεχώς αυστηρότερη την εφαρμογή τους, με στόχο τη βελτίωση, των συνθηκών στις ακτές και μαρίνες που βραβεύονται. Πηγή <https://www.blueflag.gr/>

Εντός πόλης οι γνωστότερες παραλίες είναι οι παρακάτω:

Καλαμίτσα: μόλις δυο χιλιόμετρα από την πόλη προς τα δυτικά μια οργανωμένη παραλία με αμμουδιά η οποία έχει καφέ και εστιατόρια, ο καλύτερος τόπος για μια μονοήμερη εξόρμηση.

Μπάτης: βρίσκεται λίγο δυτικότερα από την Καλαμίτσα, οργανωμένη παραλία με αμμουδιά και είναι το ιδανικό μέρος για δραστηριότητες στη θάλασσα ή την πισίνα καθώς πλέον έχει μετατραπεί σε έναν πολυχώρο. Περισσότερες πληροφορίες μπορούμε να δούμε και στην ιστοσελίδα <http://www.batis-sa.gr/el>

Τόσκα: αμμώδης παραλία που βρίσκεται λίγο πριν τον οικισμό Παληό στα δυτικά της πόλης της Καβάλας, στις αρχές του 2017 ανακοινώθηκε ότι ο όμιλος Μουζενίδη εξαγόρασε το 50ετών ξενοδοχείο Tosca Beach Bungalows <http://www.kavalanews.gr/6100-xehaste-toska-xerate-shediazetai-xenodoheio-enilikon-bomo-club-moyzenidi-i-epivevaiosi.html>

Παληό: είναι ένα από τα ομορφότερα θέρετρα της Καβάλας, χτισμένο αμφιθεατρικά έτσι συνδιάζει την ομορφιά του βουνού και της θάλασσας. Είναι πολύ κοντά από την πόλη της Καβάλας, μόλις 6 χιλιόμετρα, γι αυτό και πολλοί κάτοικοι της Καβάλας μένουν εκεί μόνιμα. Διαθέτει τόσο αμμώδεις παραλίες όσο και μικρότερους κόλπους ανάμεσα σε βράχους.

Ραψάνη: βρίσκεται μέσα στην πόλη της Καβάλας και έτσι αποτελεί την ευκολότερη επιλογή για όσους δεν θέλουν να απομακρυνθούν από την πόλη. Είναι μια αμμώδης παραλία με ρηχά νερά, οργανωμένη με τα απαραίτητα και σε μια κοντινή απόσταση υπάρχει και ταβέρνα.

Περιγιάλι: βρίσκεται στην ανατολική είσοδο της πόλης μόλις 2 χιλιόμετρα από το κέντρο της πόλης, είναι μερικώς οργανωμένη παραλία και περιμετρικά της παραλίας υπάρχουν πολλές ταβέρνες.

Υπάρχουν πολύ αξιόλογες παραλίες και εκτός πόλης:

Νέα Ηρακλείτσα: αμμώδης ακτή μόλις 13 χιλιόμετρα από την πόλη της Καβάλας με οοργανωμένες παραλίες.

Νέα Πέραμος: παραθαλάσσιο χωριό, ακριβώς μετά την Νέα Ηρακλείτσα με λιμάνι και πολλές ταβέρνες.

Αμμόλοφοι: βρίσκεται δυτικά της Περάμου αποτελείται από ψιλή άμμο και διάφανα νερά. Είναι ένα πολυσύχναστο μέρος ειδικά για τους νεότερους της περιοχής και κατά τη διάρκεια του Σαββατοκύριακου τις διάφορες παραλίες να έχουν προσκεκλημένους dj και πάρτυ που διαρκούν μέχρι το βράδυ.

1.4.9 Ιαματικός τουρισμός

Πηλοθεραπευτήριο Κρηνίδων , ιστοσελίδα για πληροφορίες www.pilotherapia.gr/

Το συγκεκριμένο πηλοθεραπευτήριο βρίσκεται 17 χιλιόμετρα από την πόλη της Καβάλας και 3 χιλιόμετρα από τον οικισμό των Κρηνίδων. Η Ελλάδα συγκαταλέγεται στις προνομιούχες χώρες που η φύση τους χάρισε όχι μόνο τοπία με πλούσιες εναλλαγές, αλλά και πηγές με θεραπευτικές ιδιότητες όπως είναι ο συνδυασμός πηλού και θερμού ιαματικού νερού που συναντά ο επισκέπτης στα Λασπόλουτρα Κρηνίδων. Τις θεραπευτικές ιδιότητες αυτών των ιαματικών πηγών είχαν ανακαλύψει από νωρίς οι αρχαίοι μας πρόγονοι.

Πρόκειται για ένα προϊόν ενός κατάλληλου και μοναδικού γεωλογικού, βιολογικού και χημικού περιβάλλοντος. Στο υγρό και θερμό περιβάλλον της περιοχής των Κρηνίδων η αποσύνθεση των οργανικών ουσιών παρήγαγε ως τελικά προϊόντα, διοξείδιο του άνθρακα, νερό και άζωτο. Η συνεχής και διαδοχική συσσώρευση των φυτικών οργανισμών και η αποσύνθεση στη συνέχεια μας έδωσαν γενετικά το χουμώδες υλικό που είναι ένα πολύπλοκο χημικό οργανικό υλικό. Έτσι δημιουργήθηκε η τύρφη. Ο μετασχηματισμός της σε θεραπευτικό πηλό βασίζεται στις δραστηριότητες που αναπτύσσουν οι μικρο – οργανισμοί.

Θεραπευτικός πηλός Κρηνίδων είναι: το Θερμό γήινο φυσικό υλικό το οποίο προέρχεται από την ανάμιξη ενός ανόργανου στερεού συστατικού, της αργίλου, πλούσιας οργανικής ύλης, και ιαματικού νερού, και το οποίο ασκεί θεραπευτική δράση στον ανθρώπινο οργανισμό που αποδεικνύεται από την πρακτική εμπειρία του παρελθόντος και τη σύγχρονη επιστημονική τεκμηρίωση.

Στον χώρο του πηλοθεραπευτηρίου έγινε πρόσφατη ανακαίνιση στα καταλύματα και πλέον είναι σε θέση να φιλοξενήσει έως 100 άτομα. Όμως σίγουρα πρέπει να αυξηθεί ο αριθμός των ανθρώπων που μπορεί να φιλοξενηθεί στον χώρο του πηλοθεραπευτηρίου ή να γίνει σωστότερη εκμετάλλευση των γύρω καταλυμάτων, για να μπορέσει να γίνει μια σωστότερη και μεγαλύτερη διαφήμιση της περιοχής και του εναλλακτικού αυτού τύπου τουρισμού που μπορεί να προσφερθεί.

Εκτός από το πηλοθεραπευτήριο υπάρχουν και τα *Ιαματικά Λουτρά των Ελευθερών* όπου υπάρχουν ιαματικές πηγές που είναι γνωστές από την αρχαιότητα. Στην περιοχή των λουτρών σώζονται 31 κτήρια, με το παλαιότερο να είναι ένα οθωμανικό λουτρό του 18^{ου} αιώνα. Την περιοχή εκμεταλλεύτηκε ένας καπνέμπορος το 1908-1910 και συνέχισε να λειτουργεί ως τον 20^ο αιώνα, σήμερα όμως η περιοχή είναι ακατοίκητη. Μια Δραμινή εταιρία έχει αναλάβει την ανοικοδόμηση μιας νέας ξενοδοχειακής μονάδας η οποία θα αξιοποιεί τόσο τις πηγές όσο και την γύρω περιοχή που απαρτίζεται από δάσος, ποτάμι και θάλασσα. Φημολογείται ότι το κατάλυμα θα είναι 5 αστέρων και θα έχει το όνομα “Elefthere Thermal Spa Resort” ενώ τα χρήματα που διατέθηκαν για το project που κατατέθηκε είναι 25 εκατ. Ευρώ (πηγή: <https://www.voria.gr/article/to-megalo-project-tis-knc-gia-tin-axiopiisi-ton-loutron-eleftheron>

). Το έργο αναμένεται να ολοκληρωθεί και να φιλοξενήσει τους πρώτους επισκέπτες στις αρχές του 2021, σύμφωνα με τις δηλώσεις του υπεύθυνου του project.

1.4.10 Προωθητικές κινήσεις:

Στο πλαίσιο της διαφήμισης της περιοχής της Καβάλας ο δήμος κατάφερε να δώσει το παρόν σε πολλές και διαφορετικές εκθέσεις τα τελευταία δυο χρόνια, η κάθε συμμετοχή είχε και τη δική της σημασία. Μέσα στο 2017 οι σημαντικότερες εκθέσεις που συμμετείχε ο Νομός της Καβάλας με την μεγαλύτερη ομπρέλα της Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης ήταν:

- Διεθνής Έκθεση International French Trade Market Top Resa, μια από τις σημαντικότερες εκθέσεις τουρισμού στη Γαλλία με συναντήσεις Γάλλων επαγγελματιών τουρισμού με εκθέτες από όλο τον κόσμο.
- Διεθνής Έκθεση Τουρισμού Philoxenia στη Θεσσαλονίκη. Στην συγκεκριμένη έκθεση ο Αντιπεριφερειάρχης Τουρισμού πραγματοποίησε συναντήσεις B2B με hosted buyers με σκοπό την ενίσχυση της αναγνωρισιμότητας της Περιφέρειας, επιπλέον υπήρχε ημερίδα σχετικά με την ανάπτυξη των δυνατοτήτων της περιφέρειας στον τομέα του θρησκευτικού και προσκυνηματικού τουρισμού από τον Αντιπεριφερειάρχη τουρισμού.
- Έκθεση Grecka Panorama ,η οποία διοργανώνεται κάθε χρόνο στην Βαρσοβία και είναι αφιερωμένη στον τουρισμό, τη γαστρονομία και τον πολιτισμό της Ελλάδας. Σκοπός της συγκεκριμένης έκθεσης είναι η τουριστική προβολή της χώρας και η προσέλκυση επισκεπτών από τη Βαρσοβία. Στην συγκεκριμένη έκθεση ο Αντιπεριφερειάρχης Τουρισμού είχε την ευκαιρία να πραγματοποιήσει επαφές με τουριστικούς πράκτορες της περιοχής.

Το 2018 η περιφέρεια ΑΜΘ συμμετείχε στις ακόλουθες εκθέσεις:

- Έκθεση 40th Belgrade Tourism Fair (Sajam Turizma) όπου τιμώμενη χώρα ήταν η Ελλάδα. Υπήρχαν και πάλι συναντήσεις του Αντιπεριφερειάρχη Τουρισμού με θεσμικούς εκπροσώπους του τουρισμού και της αυτοδιοίκησης.
- Έκθεση Romanian Tourism Fair 2018, συμμετοχή με αυτόνομο περίπτερο της περιφέρειας και συναντήσεις του Αντιπεριφερειάρχη με φορείς τουρισμού, δημοσιογράφους και μεγάλα τουριστικά γραφεία της χώρας.
- Έκθεση τουρισμού ITB Berlin 2018 Στο Βερολίνο, με κύρια στρατηγική της περιφέρειας την διανομή ειδικών εκδόσεων και ενημερωτικού φυλλαδίου σε τουριστικούς πράκτορες, ξενοδόχους και εκροσώπους υπηρεσιών του τουρισμού από

τη Γερμανία και από άλλες χώρες. Υπήρξε ιδιαίτερο ενδιαφέρον για τον θρησκευτικό, πολιτιστικό και γαστρονομικό τουρισμό της περιοχής της Καβάλας.

- Διεθνή έκθεση 25^η έκθεση τουρισμού MITT της Μόσχας, η συμμετοχή της ΠΑΜΘ ήταν ως συνεκθέτης με τον ΕΟΤ και στο σταντ φιλοξενήθηκαν η Δημοφέλεια Καβάλας και ο Δήμος Νέστου. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον υπήρξε για τους θρησκευτικούς προορισμούς της ΠΑΜΘ και για τον Ιαματικό τουρισμό.
- Διεθνής τουριστική έκθεση Outbound Travel Mart 2018, Στο Μουμπάι της Ινδίας ως συνεκθέτης με τον ΕΟΤ. Το 2016 είχε αποδοθεί πλακέτα «Καλύτερος Νέος Προορισμός» στην πόλη της Καβάλας. Έχει ήδη δρομολογηθεί η πραγματοποίηση μιας ταινίας Bollywood στην πόλη της Καβάλας καθώς και η δημιουργία ελληνοινδικής εταιρίας.
- Διεθνής έκθεση 24th International Mediterranean Tourism Market στο Τελ Αβιβ Του Ισραήλ, η συγκεκριμένη συμμετοχή ήρθε γιατί η χώρα αποτελεί μια νέα αγορά στόχο του Δήμου Καβάλας.

Πηγές για τις συμμετοχές στις εκθέσεις είναι η συνέντευξη με την κ. Ιωσηφίδου Αναστασία πρόεδρο της Δημοφέλειας Καβάλας και η ιστοσελίδα www.pamth.gov.gr/

Με όλα όσα έχουν αναφερθεί παραπάνω και αν όλες οι κινήσεις αποβούν θετικά θα χρειαστεί η αύξηση του αριθμού των ξενοδοχειακών μονάδων που υπάρχουν στην περιοχή για να μπορέσει να φιλοξενηθούν οι τουρίστες που θα επιλέξουν την περιοχή της Καβάλας για οποιουδήποτε τύπο διακοπών. Στη συνέχεια θα παρατεθεί ο πίνακας με το ξενοδοχειακό δυναμικό της περιοχής της Καβάλας και θα παρουσιαστεί με αριθμό κλινών ανά τύπου ξενοδοχειακής μονάδας από το 2016 έως και τις 30/6/2018

	5 stars	4 stars	3 stars	2 stars	1 star	Γενικό Άθροισμα
2016	359	573	807	1068	325	3132
2017	359	573	807	1068	325	3132
Εως 30/6/2018	359	573	863	1010	344	3151

Παρατηρούμε ότι δεν υπάρχει ιδιαίτερη μεταβολή στο ξενοδοχειακό δυναμικό της περιοχής της Καβάλας κάτι που δεν είναι ιδιαίτερα ενθαρρυντικό για μια περιοχή που προσπαθεί να αυξήσει τον αριθμό των τουριστών που την επισκέπτεται.

1.5 Δήμος Θάσου

Πρόκειται για το νησί που υπάγεται στον Νομό Καβάλας, το οποίο απέχει 18 ναυτικά μίλια από την Καβάλα και 6 μίλια από την Κεραμωτή. Το μήκος των ακτών του νησιού φτάνει τα 115 χλμ και η έκταση του νησιού είναι 379 τετρ.χλμ. Η Θάσος ήταν γνωστή από την αρχαιότητα για το λευκό της μάρμαρο, τα πλούσια μεταλλεύματα της, κυρίως σε σίδηρο, χρυσό, ψευδάργυρο, μόλυβο, μαγγάνιο και τα πυκνά δάση της. Πολύ σημαντική πηγή εσόδων για τους τοπικούς κατοίκους είναι επίσης τα ελαιόδεντρα, η ξυλεία και η παραγωγή μελιού.

1.5.1 Καλοκαιρινός τουρισμός

Το νησί σε όλη του την έκταση έχει ακτές, οι γνωστότερες είναι οι εξής:

Χρυσή Αμμουδιά: οργανωμένη παραλία με ρηχά και καθαρά νερά, πήρε το όνομά της από το χρώμα που αντανακλά η άμμος στο φώς του ήλιου. Ιδανική για περιπάτους προς τη Σκάλα Ποταμιάς και στην γύρω περιοχή υπάρχουν πολλά ξενοδοχεία, ενοικιαζόμενα δωμάτια ταβέρνες και θαλάσσια σπορ.

Αλυκή: αποτελείται από δυο κόλπους με παραλίες από βότσαλο, άμμο και κρυστάλλινα νερά. Η δυτική παραλία είναι πολυσύχναστη, οργανωμένη με ταβέρνες ενώ η ανατολική όχι και τόσο οργανωμένη και περισσότερο ήσυχη.

Τρυπητή (Λιμενάρια): οφείλει το όνομά της σε μια τρύπα ενός βράχου που ενώνει τη θάλασσα με ένα μικρό λιμανάκι, πρόκειται για μια οργανωμένη παραλία με άμμο και βότσαλο.

Σαλιάρια (Μακρύαμμος): πρόκειται για μια μικρή εξωτική παραλία στη βόρεια πλευρά του νησιού με άσπρο πετραδάκι και καταγάλανα νερά. Έχει γίνει ιδιαίτερα δημοφιλής τα τελευταία χρόνια.

Κοίνουρα: πρόκειται για μη οργανωμένη παραλία με ήρεμα και καθαρά νερά. Έχει ακτή με βότσαλα και περιτριγυρίζεται από πυκνή βλάστηση.

Ψιλή Άμμος: οργανωμένη παραλία, πόλος έλξης πολλών νέων. Η θάλασσα είναι ρηχή με λευκή ψιλή άμμο και λέγεται ότι έχει θεραπευτικές ιδιότητες.

Μεταλλεία: οργανωμένη παραλία που οφείλει το όνομά της σε ένα παλιό εργοστάσιο εξόρυξης σιδήρου. Είναι παραλία με άμμο και βότσαλο και προκαλεί αντίθεση το χρώμα της γης από το σίδηρο των μεταλλείων.

Σκάλα Πρίνου: παραλία με γαλάζια σημαία με ρηγή θάλασσα και λευκή άμμο εντός και εκτός νερού. Ιδανική παραλία για περιπάτους, ιδιαίτερα γνωστή για το πευκοδάσος που ονομάζεται Δασύλλιο.

Πευκάρι: οργανωμένη παραλία με άμμο και βότσαλα με γαλάζια σημαία. Πήρε το όνομά της από το πευκοδάσος της περιοχής και είναι δημοφιλές για τα θαλάσσια σπορ. Κατά μήκος της παραλίας υπάρχουν και πολλές ταβέρνες και εστιατόρια.

Γαλάζιες σημαίες για το 2018 έχουν οι ακόλουθες παραλίες: Μακρύαμμος, Πευκάρι (Alexandra Beach), Πρίνος Δασύλλιο (Mare Beach)

Εξίσου σημαντικός πόλος έλξης των τουριστών είναι κ η Γκίολα, που πρόκειται για μια φυσική βραχώδης πισίνα που έχει δημιουργηθεί στην περιοχή Αστρίς.

Εκτός από τις παραλίες υπάρχουν και ορεινά χωριά τα οποία αξίζει να επισκευθούν οι τουρίστες. Ενδεικτικά αναφέρονται τα χωριά Παναγία, Θεολόγος, Μικρός Πρίνος και Μεγάλος Πρίνος.

1.5.2 Αρχαιολογικοί χώροι και μουσεία

Υπάρχουν και αξιοθέατα στο νησί καθώς υπάρχουν αναφορές για τη Θάσο από τον 3^ο π.Χ. αιώνα. Τα σημαντικότερα αξιοθέατα είναι η Ακρόπολη, η Αρχαία Αγορά, το Αρχαίο Θέατρο, το Αρχαίο Λιμάνι και το Αρχαίο Ωδείο.

Στο νησί υπάρχουν επίσης και αρχαιολογικοί χώροι:

Αρχαιολογικό Μουσείο Θάσου: χτίστηκε το 1935 και υπέστη ανακαίνιση και επέκταση κατά τη δεκαετία 1989-1999. Έχει 18 αίθουσες και υπάρχουν συλλογές από τον 7^ο π.Χ. αιώνα έως και τον 7^ο μ.Χ. αιώνα.

Αρχαιολογικός χώρος Αλυκής: στην περιοχή βρέθηκε αρχαίο λατομείο μαρμάρου το οποίο χρησιμοποιήθηκε από τα αρχαϊκά χρόνια ως τα βυζαντινά. Στον χώρο αυτό υπάρχει ένα ιερό αφιερωμένο στον θεό Απόλλωνα και επίσης ένας αρχαίος οικισμός.

Στην περιοχή υπάρχουν επίσης και Λαογραφικά Μουσεία που αξίζουν επίσκεψη και είναι τα παρακάτω: Λαογραφικό Μουσείο Θεολόγου, Καλλιράχης, Λιμεναρίων και Σκάλας Ποταμιάς.

Κοντά στο χωριό Λιμενάρια υπάρχει το Παλατάκι, πρόκειται για ένα διώροφο κτήριο το οποίο έχει πύργους στις άκρες του και αποτελούσε τα γραφεία της γερμανικής εταιρεία Spreidel που εκμεταλλευόταν τα μεταλλεία των Λιμεναρίων. Χτίστηκε το 1903 και σταμάτησε να κατοικείται το 1963.

1.5.3 Εκδηλώσεις-Δραστηριότητες

Το ετήσιο καλοκαιρινό Φεστιβάλ Καβάλας-Θάσου φιλοξενεί σημαντικές παραστάσεις και πολύ αξιόλογες συναυλίες. Οι πολιτιστικές εκδηλώσεις κορυφώνονται με την αναπαράσταση του «Θασίτικου Γάμου», όπου υπάρχει η αναβίωση πανάρχαιων διονυσιακών εθίμων μέσα από τις τοπικές γαμήλιες παραδόσεις.

Εφόσον προσπαθούν όλοι οι φορείς να αναπτύξουν τον τουρισμό στο νησί της Θάσου δεν θα μπορούσαν να λείπουν και οι δραστηριότητες από το νησί. Οι δραστηριότητες αυτές είναι τόσο θαλάσσιες όσο και περιπατητικές.

Αναλυτικά στο νησί κάποιος μπορεί να βρει θαλάσσια σπορ από έμπειρους εκπαιδευτές που καλύπτουν όλες τις προδιαγραφές ασφαλείας όπως θαλάσσιο σκι, ιπτάμενο αλεξίπτωτο, καταδύσεις, βαρκάδες στις πιο απομονωμένες παραλίες και windsurf.

Στο νησί υπάρχει επίσης και ιππικός όμιλος ο οποίος μπορεί να δώσει την ευκαιρία στους τουρίστες να απολαύσουν μια βόλτα με άλογα, ακόμη και μικρής ηλικίας παιδιά με την επίβλεψη έμπειρων εκπαιδευτών.

Σε περίπτωση που κάποιος μένει στο νησί για αρκετές μέρες, πολύ καλές εναλλακτικές είναι ο γύρος του νησιού με κάποιο μεταφορικό μέσο είτε από στεριά ή από θάλασσα και για τους πιο τολμηρούς και λάτρεις της φύσης υπάρχουν και πολλές εναλλακτικές διαδρομές πεζοπορίας ή ποδηλασίας. Φυσικά και δεν θα μπορούσε να λείπει από ένα νησί η δυνατότητα να μπορεί κάποιος να πάει για ψάρεμα με όλους τους δυνατούς τρόπους. Οι πηγές για αυτές τις δραστηριότητες είναι οι ακόλουθες ιστοσελίδες:

- ✓ <https://www.discovergreece.com/el/greek-islands/north-aegean/thasos>
- ✓ <https://www.thassos-view.com/el>

Για να μπορέσει να αναπτυχθεί ο τουρισμός στο νησί της Θάσου όπως είναι κατανοητό έπρεπε να χτιστούν ξενοδοχειακές μονάδες οι οποίες και να ανταπεξέρχονται στις απαιτήσεις των τουριστών που επισκέπτονται το νησί. Παρακάτω παραθέτονται τα στοιχεία για το ξενοδοχειακό δυναμικό του νησιού από το 2016 έως και τις 30/6/2018 που έγινε η τελευταία επίσημη μέτρηση (η μέτρηση θα παρουσιαστεί σε αριθμό κλινών ανά ξενοδοχειακή κατηγορία).

	5 stars	4 stars	3 stars	2 stars	1 star	Γενικό άθροισμα
2016	561	1828	1937	4420	1402	10148
2017	909	1901	2277	4428	1402	10917
Έως 30/6/2018	909	1986	2322	4407	1421	11045

Πηγή: Ξενοδοχειακό Επιμελητήριο Ελλάδος

Όπως παρατηρούμε ο συνολικός αριθμός των κλινών παρουσιάζει μια αυξητική πορεία χρόνο με το χρόνο και επίσης ο αριθμός των 5στερων ξενοδοχείων παρουσίασε μια αύξηση 62,03% από το έτος 2016 στο 2017. Επιπλέον, τα 3στερα δωμάτια παρουσίασαν αύξηση 19,88% μέσα σε 2 χρόνια.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΤΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΣΤΟΝ ΤΟΥΡΙΣΜΟ

Σε αυτό το κεφάλαιο θα αναφέρουμε τις γενικότερες τάσεις που επικρατούν τα τελευταία χρόνια στον διεθνή τουρισμό και στη συνέχεια τις τάσεις του τουρισμού στην Ελλάδα. Στο τέλος θα αναφερθούμε στις μελλοντικές τάσεις τόσο στον διεθνή όσο και στον Ελλαδικό χώρο.

2.1 Τάσεις στον διεθνή τουρισμό

Οι βασικότερες τάσεις που επικρατούν στον διεθνή τουρισμό με βάση στοιχεία από τις αρχές του 21^{ου} αιώνα είναι οι παρακάτω:

- Επιπλέον ενδιαφέρον από τους τουρίστες για την ασφάλεια τους (τόσο από τρομοκρατικά χτυπήματα, όσο και από φυσικές καταστροφές που προέρχονται από τις κλιματικές αλλαγές)
- Υπάρχει μείωση στα ταξίδια Σαββατοκύριακου, αλλά και μείωση στις διαθέσιμες ημέρες των διακοπών
- Ευδοκιμούν περισσότερο τα κοντινά ταξίδια
- Αυξανόμενη χρήση του διαδικτύου, για αγορές εισιτηρίων και πακέτων διαμονής
- Αυξανόμενη ζήτηση σε ταξίδια μέσω ταξιδιωτικών πακέτων
- Ενδιαφέρον για διακοπές με εμπειρίες που αφορούν τον εκάστοτε πολιτισμό και την συναναστροφή με τη φύση
- Αναμονή για τις ευκαιρίες της τελευταίας στιγμής
- Αυξανόμενη ζήτηση για εισιτήρια με «χαμηλού κόστους» αεροπορικές εταιρίες
- Χρονιά μεγάλων συγχωνεύσεων στον τουριστικό κλάδο το έτος 2017, κάτι που φαίνεται ότι θα συμβεί και στα επόμενα χρόνια
- Φαίνεται να υπάρχει μια στροφή προς τα ταξίδια ευεξίας σε σχέση με τα ταξίδια εμπειρίας που είχαν μεγαλύτερο ποσοστό τα αμέσως προηγούμενα χρόνια
- Η Airbnb παίζει πιο πρωταγωνιστικό ρόλο στην ξενοδοχειακή βιομηχανία
- Συνεχής προσπάθεια εξέλιξης των υπηρεσιών που προσφέρουν τα ξενοδοχεία
- Διαδικασία αναβάθμισης loyalty προγραμμάτων από ξενοδοχειακές αλυσίδες π.χ. Marriot, Hyatt, Hilton κ.α.
- Σκληρότερες πολιτικές ακύρωσης
- Σταθερή πορεία επαγγελματικών ταξιδιών
- Λαμβάνονται υπόψιν οι ανάγκες ευεξίας των πελατών

- Συνδιασμός δραστηριοτήτων τουρισμού και αναψυχής με την ανάπτυξη της τηλεργασίας

Για τα επόμενα 15 χρόνια προβλέπονται πολύ δημιουργικά όσο αναφορά τις τάσεις για τον τουρισμό σύμφωνα με την μελέτη με τίτλο “Tourism Vision 2020” του Παγκόσμιου Οργανισμού Τουρισμού.

2.2 Τάσεις στην Ελλάδα

Ο τουρισμός στην Ελλάδα διαμορφώνει περίπου το 20% του ΑΕΠ και το 25% της απασχόλησης. Η χώρα μας είναι 24^η σε ανταγωνιστικότητα στον τουριστικό τομέα. Οι βασικότερες τάσεις του τουρισμού της Ελλάδας είναι οι ακόλουθες:

- Άνοδος του τουρισμού αναψυχής
- Ανάπτυξη των luxury beach resorts σε σχέση με τα ξενοδοχεία πόλεως
- Περισσότερο προσωποποιημένες εμπειρίες των επισκεπτών
- Μεγαλύτερη παρουσία διεθνών αλυσίδων
- Ανάγκη για χρήση των social media για την πρόβλεψη των αναγκών των πελατών από τα στελέχη των ξενοδοχειακών καταλυμάτων
- Ανάγκη για επένδυση στην έρευνα και την ανάπτυξη των ξενοδοχείων
- Βελτιωμένος ο δείκτης ασφάλειας της χώρας
- Προσπάθεια για επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου με τη βοήθεια των εναλλακτικών μορφών τουρισμού
- Ανάγκη για επενδύσεις από το εξωτερικό
- Αύξηση του τουρισμού στην Ελλάδα που οφείλεται σε συγκυριακούς παράγοντες
- Απλοποίηση διαδικασίας έκδοσης τουριστικής βίζα

Βλέπουμε ότι υπάρχουν πολλές διαφορές σε σχέση με τις τάσεις στον τουρισμό της Ελλάδας σε σχέση με τον παγκόσμιο και επίσης υπάρχει και έλλειψη αρκετών τάσεων στην Ελλάδα. Αυτό είναι ένα γεγονός που με κατάλληλες προϋποθέσεις μπορεί να αλλάξει τα επόμενα χρόνια.

2.3 μελλοντικές τάσεις

Η βασικότερη διαφορά που παρουσιάζεται τα τελευταία χρόνια είναι η στροφή προς πιο εξατομικευμένη παροχή υπηρεσιών προς τους πελάτες που κυρίως έχει να κάνει με εναλλακτικές μορφές τουρισμού. Μαζί με τις εξατομικευμένες παροχές υπάρχει και πληθώρα δραστηριοτήτων. Οι βασικότερες τάσεις στα ταξίδια του 2019 όπως αναφέρθηκαν από μια έρευνα της booking.com έχουν ως μόντο «ποιότητα και όχι ποσότητα» και είναι οι ακόλουθες:

1. Ταξίδια με μεγαλύτερο νόημα, δηλαδή επιδίωξη για ταξίδια για την απόκτηση νέων γνώσεων και δεξιοτήτων και ενίσχυση του εθελοντικού τουρισμού (ταξίδια που περιλαμβάνουν μια εθελοντική ευκαιρία εργασίας, συνήθως για μια φιλανθρωπική οργάνωση. Πηγή: Εθελοντικός τουρισμός, η νέα τάση στα ταξίδια | TourismToday. (2018). Retrieved from <https://www.tourismtoday.gr/?p=85126>)
2. Καινοτομίες στον τουρισμό που διευκολύνουν τους ταξιδιώτες (π.χ. ξεκλείδωμα δωματίου με τη χρήση τηλεφώνου, προσωποποιημένες ταξιδιωτικές συμβουλές κ.α)
3. Εταιρίες στον τουρισμό θα επενδύσουν σε δοκιμές για μελλοντικά ταξίδια στο διάστημα και πώς μπορούν να ικανοποιήσουν τους ταξιδιώτες. Επίσης υπάρχει τάση αρχικά για την δημιουργία αρχικά κοντινότερων ταξιδιών με στόχο την ανακάλυψη άγνωστων περιοχών στη Γη.
4. Οι νέες καινοτομίες στον τουρισμό φαίνεται να γοητεύουν τους τουρίστες και περιμένουν την προσθήκη τους για την βελτίωση της τουριστικής εμπειρίας (π.χ. εξατομικευμένες προτάσεις διακοπών, τεχνολογίες τεχνητής νοημοσύνης από ταξιδιωτικά brand, ψηφιακός ξεναγός κ.λ.π.)
5. Αναζήτηση αυθεντικών εμπειριών και σημαντικός παράγοντας τα κοινωνικά ζητήματα για την επιλογή προορισμού
6. Μείωση χρήσης πλαστικού για την αύξηση της ζήτησης του αειφόρου τουρισμού από παρόχους φιλοξενίας και δαπάνη χρόνου από ταξιδιώτες για την προστασία του περιβάλλοντος.
7. Οι εμπειρίες είναι πολύ πιο σημαντικές από την απόκτηση υλικών αγαθών σύμφωνα με τους ταξιδιώτες
8. Αύξηση του αριθμού των αποδράσεων των τουριστών Σαββατοκύριακου.

Μεγάλη σημασία δίνεται για τη **δημογραφική ομάδα των Millennials**, πρόκειται για τους ανθρώπους που είναι γεννημένοι από το 1980 έως το 2000 οι οποίοι αποτελούν μεγάλο μέρος του πληθυσμού. Αυτή η συγκεκριμένη ομάδα ενδιαφέρεται για ταξίδια με αλληλεπίδραση με τον τοπικό πολιτισμό και τις αυθεντικές εμπειρίες. Λόγω της ηλικίας τους είναι και άριστοι γνώστες της τεχνολογίας, οπότε την χρησιμοποιούν εκτενώς και για τα ταξίδια τους. Γι αυτό το λόγο είναι απαραίτητη και η ανάπτυξη νέων τεχνολογιών έτσι ώστε αυτή η δημογραφική ομάδα να είναι ευχαριστημένη.

Μια ακόμη πολύ σημαντική κατηγορία πελατών σύμφωνα με στοιχεία είναι και οι άνθρωποι ηλικίας από 55 και πάνω. Η συγκεκριμένη κατηγορία ανθρώπων έχουν και πολύ ελεύθερο χρόνο και διαθέσιμο εισόδημα και αυτό φαίνεται ότι θα οδηγήσει σε δαπάνες που θα διπλασιαστούν μέχρι το 2023.

Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Τουρισμού (UNWTO) έχει ως σκοπό του την απλοποίηση της διαδικασίας έκδοσης θεωρήσεων (VISA) με σκοπό την διευκόλυνση των μετακινήσεων των τουριστών σε όλο τον κόσμο. Όμως αυτό, δεν σημαίνει ότι θα παραληφθούν οι διαδικασίες που χρειάζονται έτσι ώστε να μην υπάρξει πρόβλημα στα θέματα ασφαλείας.

Σχετικά με τον ελληνικό τουρισμό υπάρχουν προτεινόμενες πολιτικές οι οποίες έχουν να κάνουν με την προσέλκυση τουριστών με υψηλό εισόδημα και την εισαγωγή συμπληρωματικών προϊόντων. Επίσης, είναι επιτακτική ανάγκη για την ανάπτυξη της ζήτησης σε προορισμούς οι οποίοι δεν είναι τόσο γνωστοί στο ευρύ κοινό που όμως έχουν κάποιες κατάλληλες υποδομές. Το σημαντικότερο όλων είναι η αναβάθμιση του τουριστικού προϊόντος σε όλη την Ελλάδα. Αυτές οι δράσεις μπορούν να υλοποιηθούν και από τον ιδιωτικό τομέα εκτός από την πολιτική ηγεσία.

Επίσης είναι αναγκαία η εκπαίδευση των ανθρώπων που εμπλέκονται με τον τουριστικό κλάδο. Ο τουρισμός είναι ένας κλάδος ο οποίος αναπτύσσεται ταχύτατα και προσθέτονται συνεχώς καινούρια εργαλεία και προϊόντα τα οποία οι εργαζόμενοι οφείλουν να γνωρίζουν. Γι αυτό το λόγο η συνεχής εκπαίδευση των εργαζομένων αποτελεί μια απαραίτητη βελτίωση στα επόμενα χρόνια.

Η χώρα μας φαίνεται να έχει μια συνεχώς ανοδική πορεία στον τουρισμό εξαιτίας της αύξησης της αναζήτησης των φυσικών τοπίων της κάτι το οποίο ανήκει στις μελλοντικές τάσεις όπως αναφέραμε και νωρίτερα. Εάν επιθυμείται η αύξηση των αφίξεων και των εσόδων που προέρχονται από τον τουρισμό, πρέπει να ενισχυθεί η δημιουργία φιλικότερου επιχειρηματικού περιβάλλοντος, κάτι που μπορεί να γίνει αφενός με την δημιουργία ξένων επενδύσεων και αφερέτου με την μείωση των φόρων στα κέρδη των επιχειρήσεων, κάτι που θα βοηθήσει στην περαιτέρω δημιουργία τουριστικών επιχειρήσεων.

Η ανάπτυξη της τεχνολογίας είναι ραγδαία και η χώρα μας φαίνεται να μην ακολουθεί στον ρυθμό που κάνουν άλλες χώρες. Τα βασικότερα επιτεύγματα της εποχής μας τα οποία μπορούν να χρησιμοποιηθούν στον τουριστικό κλάδο είναι η τεχνητή νοημοσύνη, τα ρομπότ, τα αυτόνομα οχήματα, η αποθήκευση ενέργειας και οι εφαρμογές για τις smart συσκευές. Τα περισσότερα από αυτά δεν χρησιμοποιούνται από το μεγαλύτερο ποσοστό των ελληνικών εταιριών και χρησιμοποιούνται κυρίως από εταιρίες που ανήκουν σε παγκόσμιες αλυσίδες. Η χρήση αυτών των τεχνολογιών βοηθά εξαιρετικά στην απόκτηση παγκόσμιων πελατών.

Η αναζήτηση νέων αγορών είναι εξίσου ένα σημαντικό βήμα για την ανάπτυξη του τουρισμού. Μια πολλά υποσχόμενη χώρα είναι η Κίνα και γενικότερα οι ασιατικές χώρες. Είναι χώρες οι οποίες αποτελούνται από μεγάλο αριθμό πολιτών άρα και από μεγάλο αριθμό τουριστών και δείχνουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον για τα αξιοθέατα της χώρας μας.

Έτσι καταλήγουμε στο γεγονός ότι ο ελληνικός τουρισμός πρέπει να επενδύσει στην ένταξη των νέων τεχνολογιών σε μεγαλύτερο ποσοστό επιχειρήσεων αλλά και στην αναζήτηση νέων αγορών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΝΕΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ ΠΟΥ ΜΠΟΡΟΥΝ ΝΑ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΗΘΟΥΝ ΣΤΟΝ ΤΟΥΡΙΣΜΟ

Για την σωστή προώθηση ενός τουριστικού προϊόντος, είναι απαραίτητη η χρήση εργαλείων και τεχνολογιών που συμβαδίζουν με την εποχή γιατί σε διαφορετική περίπτωση οι εκδρομείς θεωρούν ότι έχουν να κάνουν με ένα «ξεπερασμένο» προορισμό. Με λίγα λόγια είναι άμεση η ανάγκη για δημιουργία καινοτόμων προϊόντων και εφαρμογών τα οποία θα βοηθήσουν την προώθηση των τουριστικών προορισμών. Η καινοτομία στον τουρισμό έχει να κάνει με την δυνατότητα εκτίμησης των προτιμήσεων και απαιτήσεων των τουριστών και η προσπάθεια για την ενσωμάτωση των απαιτήσεων στην λειτουργία του τουριστικού προορισμού.

Έτσι πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη σημασία στον όρο Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης και σε όλες τις μορφές που μπορούν να προκύψουν μέσω αυτών. Το βασικότερο που μπορούν να κάνουν οι αρμόδιοι οργανισμοί είναι να εντοπίσουν τις ομάδες των τουριστών που προσελκύνονται από τις δραστηριότητες και τις εναλλακτικές μορφές τουρισμού του Νομού και να υπάρξει **email marketing** σε αυτές τις ομάδες. «Το Email Marketing είναι μια πρακτική που χρησιμοποιούν πολλές επιχειρήσεις για την προώθηση των προϊόντων ή των υπηρεσιών τους και βασίζεται στην αποστολή ενημερωτικών e-mail σε μία λίστα από λογαριασμούς email, με τελικό στόχο την πώληση ενός προϊόν ή μιας υπηρεσίας» (πηγή: <http://www.biz-promotion.gr/email-marketing-news/2012/04/what-is-email-marketing-advantages-and-risks/>). Η συγκεκριμένη τακτική εκτός από το γεγονός ότι είναι μια γρήγορη διαδικασία που δίνει άμεσα αποτελέσματα μπορεί να αποφέρει και στατιστικά στοιχεία.

Ένα ακόμη εργαλείο το οποίο ακολουθείται και από μεγάλες τουριστικές επιχειρήσεις είναι ο λεγόμενος «**Επηρεαστής ταξιδιού**». Σε αυτή την περίπτωση παρουσιάζονται διαφημίσεις για συγκεκριμένους προορισμούς μέσω οπτικοακουστικού υλικού και έχει ως σκοπό την προσέλκυση νέων ομάδων τουριστών. Συνήθως σε αυτό το εργαλείο απευθύνονται τα τουριστικά γραφεία και οι αεροπορικές εταιρίες. Ως παράδειγμα μπορεί να δοθεί η εταιρία TUI η οποία σε μέσο Κοινωνικής Δικτύωσης έχει 15000 ακόλουθους.

Τα **βίντεο εικονικής πραγματικότητας** αποτελούν ένα πολύ ραγδαία αναπτυσσόμενο κομμάτι του μάρκετινγκ των τουριστικών προορισμών. Μέσω του Facebook και της δυνατότητας που δίνει για βίντεο και φωτογραφίες 360 μοιρών με δυνατότητα παρακολούθησης από κάθε είδους συσκευής, αναφερόμαστε στην καλύτερη δυνατή προβολή που μπορεί να έχει ένας προορισμός. Αυτά τα βίντεο εκτός από προορισμούς μπορούν να χρησιμοποιηθούν και για προώθηση των εγκαταστάσεων που υπάρχουν στον κάθε προορισμό, με απαραίτητη προϋπόθεση την σωστή επιλογή σκηνών, έτσι ώστε να μπορεί να

προσφερθεί μια πρώτη εικόνα τόσο του προορισμού όσο και των υπηρεσιών που προσφέρονται στην συγκεκριμένη επιχείρηση.

Ένα ακόμη καινούριο εργαλείο που μας προσφέρει το Facebook είναι το **Facebook Pixel**, το οποίο είναι μια προσθήκη στον κώδικα της σελίδας μιας διαφήμισης, το οποίο ενεργοποιείται με την επίσκεψη στην σελίδα που έχει τοποθετηθεί ο κώδικας και επιτρέπει την αξιολόγηση της διαφήμισης, την εξαγωγή στατιστικών αποτελεσμάτων και την δυνατότητα εύρεσης νέων ομάδων κοινού για μελλοντικές διαφημίσεις.

Μια πολύ ενδιαφέρουσα πρόταση για την ανάπτυξη της τουριστικής ζήτησης ενός προορισμού είναι η χρήση ενός **“Influencer”** από Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης ο οποίος είναι διατεθειμένος να προωθήσει τις ομορφιές ενός προορισμού ή οργανισμού. Ως influencer ορίζεται ένας άνθρωπος ο οποίος στην προσωπική του σελίδα σε κάποιο Μέσο Κοινωνικής Δικτύωσης έχει πολλούς ανθρώπους να τον ακολουθούν και τους ασκεί επιρροή, λαμβάνοντας υπόψιν τις δημοσιεύσεις του.

Το Ελσίνκι κατέκτησε τον τίτλο «Ευρωπαϊκή Πρωτεύουσα Έξυπνου Τουρισμού της Ευρωπαϊκής Επιτροπής» τον Σεπτέμβριο του 2018. Για να κατακτήσει αυτόν τον τίτλο παρουσίασε την Virtual Helsinki και πρόκειται για μια ψηφιακή έκδοση της πόλης βασισμένη σε τρισδιάστατη μοντελοποίηση. Η πόλη αυτή πρεσβεύει την αειφόρο ανάπτυξη στον τουρισμό, την χρήση ψηφιοποίησης, την πολιτιστική κληρονομιά και τις καινοτόμες υπηρεσίες στον τουρισμό. Στο μέλλον έχει ήδη ανακοινωθεί η πλατφόρμα VR-Helsinki που θα δίνει τη δυνατότητα εικονικής περιήγησης στους επισκέπτες μέσω προσομοίωσης σε υπολογιστές. Η πλατφόρμα VR-Helsinki θα είναι διαθέσιμη το 2019 σε καταστήματα που υποστηρίζουν περιεχόμενο εικονικής πραγματικότητας.

Πάρα πολύ ενδιαφέρον δείχνουν και οι δυνητικοί εκδρομείς σε ιστοσελίδες οι οποίες παρέχουν πληροφορίες σχετικά με διάφορους προορισμούς. Όσο περισσότερα είδη πληροφοριών παρουσιάζονται σε μια ιστοσελίδα τόσο καλύτερο είναι το αποτέλεσμα. Χαρακτηριστικά παραδείγματα αποτελούν οι παρακάτω ιστοσελίδες (<http://gidsy.com> , <http://vayable.com> , <http://bagsup.com> , <http://matadornetwork.com> , <http://tripsay.com> , <http://alternatrips.gr>)

Σε εγχώριο επίπεδο, ο ΕΟΤ δίνει σημάδια συνεχής βελτίωσης μέσω των διαφόρων ενσωματώσεων που προσθέτει στην ηλεκτρονική ιστοσελίδα www.visitgreece.gr .Στις νέες αυτές τεχνολογίες ανήκει και η εικονική πραγματικότητα, η αναπαράσταση 3D και 4D και τη

δημιουργία ψηφιακού παιχνιδιού με σκοπό την ανάδειξη του πλούτου του πολιτισμού μας και τις φυσικές ομορφιές της χώρας. Επίσης έχει ανακοινωθεί ότι μετά την ολοκλήρωση της συγκεκριμένης ιστοσελίδας οι επισκέπτες θα είναι σε θέση να ενημερώνονται για όλους τους διαθέσιμους προορισμούς της χώρας, τις μεταφορές και την δυνατότητα αγοράς εισιτηρίων για αξιοθέατα. Σαν βασικότερο πλεονέκτημα αναφέρεται η δυνατότητα παρακολούθησης των συγκεκριμένων εφαρμογών από όλες τις ηλεκτρονικές συσκευές. Οι συγκεκριμένες εφαρμογές αναμένεται να προστεθούν στην ιστοσελίδα μέσα στο έτος 2019 και στοχεύει στην ανάπτυξη της τουριστικής προβολής της χώρας μας μέσω σύγχρονων τεχνολογιών.

Ως επιπλέον εργαλείο για μια πιο συγκεντρωτική εμπειρία σχετικά με τον ελληνικό τουρισμό από την ελληνική κυβέρνηση έχει οριστεί η δημιουργία ενός ενιαίου ψηφιακού δικτύου το οποίο έχει ως σκοπό την πλήρη συγκέντρωση των δεδομένων που αφορούν τον ελληνικό τουρισμό και την ελληνική κληρονομιά τα οποία μέχρι στιγμής υπάρχουν διάσπαρτα μέσα στο διαδίκτυο. Έτσι με μια απλή αναζήτηση όποιος ψάχνει σχετικά με τον ελληνικό τουρισμό θα μπορεί να το βρεί είτε αυτό βρίσκεται σε ελληνική σελίδα είτε στο εξωτερικό χρησιμοποιώντας τις τελευταίες τεχνολογικές διαθέσιμες εξελίξεις και καινοτομίες. Σε αυτή την πλατφόρμα θα έχουν επίσης πρόσβαση σύμφωνα με την υπουργό κ. Έλενα Κουντουρά και οι τουριστικές επιχειρήσεις για να αναζητήσουν οποιαδήποτε πληροφορία χρειάζονται.

Στο πλαίσιο των πιο εξατομικευμένων υπηρεσιών που οφείλουν να προσφέρουν στους εκδρομείς είναι μια πιο διασκεδαστική μορφή ενός χάρτη με την επιμέλεια ενός ανθρώπου ο οποίος έχει μεγαλώσει στην περιοχή και ξέρει όλες τις δραστηριότητες που προσφέρονται. Κάτι τέτοιο κάνει πολύ θετική εντύπωση στους εκδρομείς ειδικά αν αυτός ο χάρτης προσφέρεται δωρεάν σε πολύ κεντρικά σημεία της πόλης.

Για την περαιτέρω βοήθεια των εργαζομένων με σχετικά με τις τεχνολογίες που μπορεί να χρησιμοποιήσει αλλά και τις δυνατότητες ψηφιακής ανάπτυξης του ελληνικού τουρισμού οι επιχειρηματίες που θέλουν μπορούν να συμμετέχουν στο πρόγραμμα “Grow Greek Tourism Online” το οποίο βοηθά και μαθαίνει μέσω σεμιναρίων που γίνονται μέσω του ηλεκτρονικού υπολογιστή, νέες καινοτόμες τεχνολογίες οι οποίες μπορούν να βοηθήσουν για την αύξηση της τουριστικής ζήτησης των επιχειρήσεων αρχικά και των προορισμών συνολικά.

Σε ειδική εκδήλωση που έλαβε χώρο τον Μαΐο του 2016, υπήρξε συνεργασία μεταξύ του Τουριστικού Οργανισμού της Χαλκιδικής και της Marketing Greece και παρουσιάστηκε η καμπάνια σχετικά με την προώθηση του τουρισμού με την ονομασία “Discover Europe’s Exotic Paradise”. Οι στόχοι αυτής της καμπάνιας είναι

1. Η ενδυνάμωση της παρουσίας της Χαλκιδικής στα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης
 - 1.1. Ανάπτυξη 25 δημιουργικών εφαρμογών για τα Social Media

- 1.2. Ολοκληρωμένο Σχέδιο Ψηφιακού Οικοσυστήματος για την βελτίωση της απόδοσης των Κοινωνικών Δικτύων του Οργανισμού
- 1.3. Δημιουργία νέας πλατφόρμας επικοινωνίας
- 1.4. Δημιουργία “Tumblr Campaign Page”. Με αυτή τη σελίδα, δίνεται η δυνατότητα στους ταξιδιώτες μέσω οπτικοακουστικού υλικού να έχουν μια πρώτη επαφή με το μέρος το οποίο πρόκειται να επισκευθούν.
- 1.5. Αφιέρωματα στην ιστοσελίδα DiscoverGreece.com σε 3 διαφορετικές ξένες γλώσσες.
- 1.6. Προώθηση όλων των προωθητικών βίντεο που έχουν δημιουργηθεί κατά καιρούς για την περιοχή
- 1.7. Διαγωνισμός με έπαθλο ένα ταξίδι στην περιοχή

Αυτά τα συγκεκριμένα που αναφέρθηκαν παραπάνω, ανήκουν στις κατηγορίες της ψηφιακής προώθησης μέσω κοινωνικών δικτύων όπως **digital media campaign, video campaign, email marketing σε στοχευμένα κοινά**

2. Ολοκληρωμένη ψηφιακή στρατηγική από την Marketing Greece
3. Ταυτόχρονα υλοποίηση κάποιων δράσεων που έχουν ήδη προταθεί προηγουμένως, μέσω διαδραστικών εργαλείων επικοινωνίας

Σημαντικά βήματα γίνονται και από την Ελληνική εταιρία Στρατηγικού Τουριστικού Marketing την **Mindhaus**, η οποία στην προσπάθεια της να βοηθήσει στην ενίσχυση της εικόνας των ελληνικών τουριστικών προορισμών και επιχειρήσεων δημιούργησε την υπηρεσία **Bradetector** η οποία αποσκοπεί στην μεθοδική ανάπτυξη ενός συγκεκριμένου οργανισμού λαμβάνοντας υπόψιν τις προτιμήσεις των εκδρομών και τις δυνατότητες του εκάστοτε οργανισμού. Οι εξειδικευμένοι εργαζόμενοι προτείνουν μια σειρά κινήσεων με συγκεκριμένη ιεραρχία για την βελτίωση των εμπειριών που προσφέρονται από τον οργανισμό έτσι ώστε να μπορέσει να διαχωριστεί από όλους τους παρόμοιους οργανισμούς. Έχουν δημιουργηθεί συγκεκριμένα πρότυπα και το συγκεκριμένο πρόγραμμα προσπαθεί να τα συγκρίνει με τα δεδομένα του οργανισμού και έτσι εξάγει συμπεράσματα και αποτελέσματα τα οποία είναι πλήρως αξιόπιστα και βοηθούν στην βελτίωση και διαφοροποίηση. Η συγκεκριμένη υπηρεσία απευθύνεται σε 4στερα και 5στερα ξενοδοχεία, τουριστικά αξιοθέατα και τουριστικούς προορισμούς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: Ο ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

Ο τουρισμός αποτελεί ένα από τα κυριότερα στοιχεία της οικονομικής δραστηριότητας της χώρας και συμμετέχει με το 18% του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος του έθνους. Οι συνολικοί επισκέπτες στην χώρα μας ακολουθεί ανωδική πορεία με τα στοιχεία για το 2017 να κάνουν αναφορά για 33 εκ. Επισκέπτες σε σχέση με τα 30 εκ. του 2016. Για το πρώτο 9μηνο του 2018 τα επίσημα στοιχεία της Τράπεζας της Ελλάδος κάνουν λόγο για 25,9 εκ. επισκέπτες και αύξηση των τουριστών με καταγωγή από ΗΠΑ ενώ σταθερά πρώτοι είναι οι επισκέπτες από τη Γερμανία. Γενικότερα για την χρονιά του 2018 υπάρχουν αυξήσεις στις επισκέψεις τουριστών από πολλές χώρες όπως η Βρετανία με συνολικό αριθμό 3.3 εκ. για το πρώτο 9μηνο του 2018, η Γερμανία με 14% και η Ινδία με 119%. Πολύ εντυπωσιακά είναι τα ποσοστά αύξησης της επιλογής της Ελλάδας ως προορισμός διακοπών από τους Γάλλους τουρίστες με ποσοστό 16%.

Οι βασικότεροι ελληνικοί προορισμοί είναι η Σαντορίνη, η Μύκονος, η Κρήτη, τα νησιά του Ιονίου, η Ρόδος, η Χαλκιδική και η Αθήνα. Εκτός από την Αθήνα όλοι οι υπόλοιποι προορισμοί είναι κυρίως καλοκαιρινοί προορισμοί παρόλο που η χώρα μας ενδείκνεται και για πολλές εναλλακτικές μορφές τουρισμού όπως ο θρησκευτικός που παρουσιάζει μεγάλη ανάπτυξη τα τελευταία χρόνια, ο περιπατητικός λόγω των πολλών φυσικών τοπίων που διαθέτει η χώρα μας και ο πολιτιστικός λόγω των πολλών και διάφορων μνημείων και αρχαιολογικών χώρων που υπάρχουν σε όλη τη χώρα. Επιπλέον, οι βασικές μορφές τουρισμού που επικρατούν στην χώρα και ευδοκίμούν στους παραπάνω προορισμούς που αναφέρθηκαν είναι ο καλοκαιρινός τουρισμός (sea, sun and sand) και η αμέσως επόμενη είναι το city break παρά τον πολύ μεγάλο ανταγωνισμό που υπάρχει από τις υπόλοιπες ευρωπαϊκές χώρες.

Στα στοιχεία που παρουσιάστηκαν ως συγκριτικά από το 2005 έως το 2017 από την μελέτη του Ινστιτούτου του Συνδέσμου Ελληνικών Τουριστικών Επιχειρήσεων (ΙΝΣΕΤΕ) παρουσιάζεται μεν αύξηση στις αφίξεις 89%, στις διανυκτερεύσεις 36,8% και στα έσοδα κατά 32,4% αλλά παρουσιάζεται μείωση στην μέση κατά κεφαλή δαπάνη 30%, μέση δαπάνη ανά διανυκτέρευση κατά 3,2% και στη μέση διάρκεια παραμονής κατά 27,6%. Οπότε προκύπτει ότι και οι αυξήσεις που εμφανίζονται στην συγκεκριμένη μελέτη προκύπτουν από την αύξηση του συνολικού αριθμού επισκεπτών που επισκέπτονται την χώρα μας.

Ένα όμως μεγάλο μειονέκτημα είναι ότι τα περισσότερα καταλύματα 5 αστέρων βρίσκονται στους κυριότερους προορισμούς της χώρας και στις υπόλοιπες περιοχές κυριαρχούν τα 3στερα καταλύματα. Αυτό αυτομάτως ανεβάζει και το ποσοστό των τουριστών στους συγκεκριμένους προορισμούς με αποτέλεσμα να υπάρχει ανισοκατανομή στην χώρα.

(στοιχεία μελέτης του ΙΝΣΕΤΕ “Hotel Study: ανάλυση οικονομικών στοιχείων των ξενοδοχείων στην Ελλάδα – ανά προορισμό και ανά Κατηγορία Αστεριών”). Οπότε είναι απαραίτητες οι κινήσεις για την μερική αποσυμφόρηση των κύριων προορισμών με την δημιουργία βιώσιμων 5στερων καταλυμάτων σε περιοχές που έχουν και κάποια εναλλακτική μορφή τουρισμού η οποία μπορεί να συνδιαστεί αρμονικά.

Για να συνεχίσει ο τουρισμός στην χώρα μας να είναι βιώσιμος σύμφωνα με την παρουσίαση του κ. Μητρόπουλου στην εκδήλωση σχετικά με την μελέτη Hotel Study που αναφέρθηκε παραπάνω είναι τα επόμενα:

- ❖ Η προσέλκυση εκδρομών με ανώτερα οικονομικά εισοδήματα και η άμεση ανάγκη για στροφή προς χώρες εκτός της Ευρωπαϊκής Ένωσης
- ❖ Η ανάγκη για μεγαλύτερη παραγωγή συμπληρωματικών τουριστικών προϊόντων
- ❖ Η ανάγκη για την εύρεση προορισμών διαφορετικών από των κυρίαρχων που αναφέρθηκαν
- ❖ Αναβάθμιση και επέκταση του τουριστικού προϊόντος της χώρας

Πολύ μεγάλη επιτυχία για την χώρα μας είναι και η παρουσία του ελληνικού παραρτήματος της παγκόσμιας κοινότητας e-tourism IFITT (International Federation of IT and Travel and Tourism) από το 2011 το οποίο κι αυτό από την πλευρά του παρουσίασε την σημασία της τεχνολογίας για την ανάπτυξη του τουριστικού μοντέλου στην Ελλάδα.

Όλα τα στοιχεία και οι μελέτες που έχουν πραγματοποιηθεί για το έτος 2018 παρουσιάζουν θετικά στοιχεία για την χώρα μας, από τις επισκέψεις στα μουσεία που παρουσίασα αύξηση 8,6% στο επτάμηνο Ιανουαρίου – Ιουλίου όσο και στις αφίξεις στα ελληνικά αεροδρόμια που παρουσίασαν επίσης αύξηση 10% κατά το 10μηνο του 2018.

Οι περισσότερες εκτιμήσεις σχετικά με το 2019 δείχνουν ότι και πάλι θα είναι θετικό για την χώρα μας με τις προκρατήσεις για τα νησιά του Νοτίου Αιγαίου (Δωδεκάνησα και Κυκλάδες) να βρίσκονται ήδη σε διψήφια ποσοστά αύξησης σε σχέση με προηγούμενες χρονιές σύμφωνα με δεδομένα που προέκυψαν μετά την παρουσία της χώρας μας στην Διεθνή Έκθεση Τουρισμού του Λονδίνου. Οι χώρες που μέχρι στιγμής συμμετέχουν σε αυτές τις προκρατήσεις είναι οι Βρετανοί και οι Γερμανοί. Επίσης σύμφωνα με την εταιρία DER – Touristik (εταιρία σχετικά με τον τουρισμό και τα ταξίδια σε γερμανόφωνες χώρες) και τον υπεύθυνο της, René Herzog η Ελλάδα θα συνεχίσει να έχει θετικά αποτελέσματα στον τουρισμό της εξαιτίας της καλής σχέσης ποιότητας – τιμής που έχει μεταξύ άλλων καλοκαιρινών προορισμών. Μεγάλο ενδιαφέρον για τη χώρα μας είχαν επίσης τα αποτελέσματα του ταξιδιωτικού κολοσσού TUI “TUI HOLIDAY ATLAS” για τις προτιμήσεις των πελατών για το καλοκαίρι του 2018, μέσω των οποίων η χώρα μας

κατατάχθηκε ως ο δεύτερος δημοφιλέστερος προορισμός ανά χώρα μετά την Ισπανία. η Κρήτη έλαβε την πρώτη θέση και η Ρόδος την τέταρτη στην κατάταξη ανά μεμονωμένους προορισμούς. Τα στοιχεία αυτά είναι πολύ σημαντικά αν λάβουμε υπόψιν ότι η TUI κάθε χρόνο αναλαμβάνει την μεταφορά 20 εκ. τουριστών. Εξίσου σημαντική είναι και η ανακοίνωση της εταιρίας Thomas Cook, η οποία μίλησε για επενδύσεις ύψους 150 εκ. ευρώ έως το τέλος του 2019 και την δημιουργία 4 νέων ξενοδοχείων στην Ελλάδα (σε Χανιά, Κό και Ρόδο).

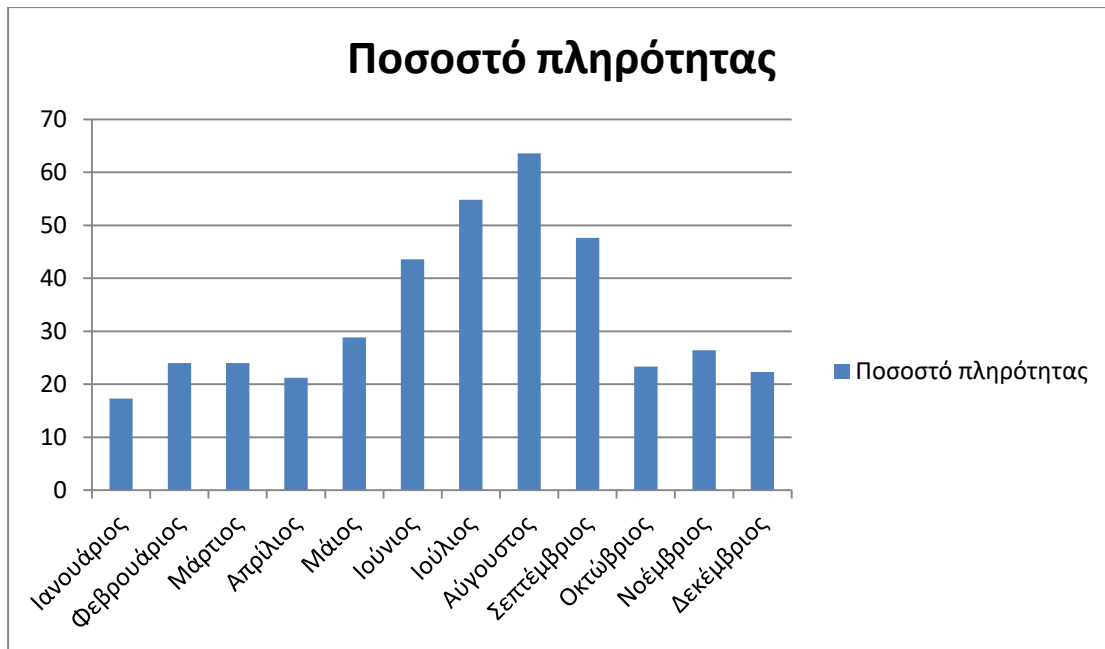
Οι μόνες ανησυχίες που υπάρχουν για το έτος 2019 είναι η ανάκαμψη που παρουσιάζει ο τουρισμός της Τουρκίας ο οποίος αυξήθηκε κατά 23% σε σχέση με το 2017 και φαίνεται ότι θα συνεχίσει να διεκδικεί το ενδιαφέρον των διεθνών tour operators λόγω του ανταγωνιστικού πακέτου που παρουσιάζει η χώρα. Μια άλλη ανησυχία έχει να κάνει σχετικά με τον ανταγωνισμό που υπάρχει μεταξύ των χωρών της Μεσογείου και της μεγάλης διαφοράς που παρουσιάζει το κοστολόγιο των χωρών Ισπανίας, Ιταλίας, Πορτογαλίας και Ελλάδας σε σχέση με την Αίγυπτο και το Μαρόκο. Για να συνεχιστούν οι θετικές εκτιμήσεις για τον τουρισμό της Ελλάδας σχετικά με το 2019 πρέπει να γίνει η απαραίτητη αναδιάρθρωση της υπερφορολόγησης που υπάρχει στο ελληνικό κράτος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΚΑΒΑΛΑΣ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΩΝ

Αρχικός στόχος του Νομού με την ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών τουρισμού είναι η επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου πέρα από τους καλοκαιρινούς μήνες Ιούνιο με Αύγουστο. Δευτερεύον αλλά εξίσου σημαντικός στόχος είναι η αύξηση των ημερών διανυκτέρευσης των τουριστών καθώς και η αύξηση των ημερήσιων δαπανών που κάνουν οι τουρίστες –αυτό μπορεί να επιτευχθεί προσελκύνοντας τουρίστες της ανώτερης εισοδηματικής τάξης- όχι τόσο στα καταλύματα στα οποία διαμένουν αλλά στην ευρύτερη περιοχή, δεδομένης της πρόσφατης οικονομικής ύφεσης που υπέστη η χώρα μας. Εκτός από τις οικονομικές βελτιώσεις που πρέπει να γίνουν στον Νομό, πρέπει να δημιουργηθούν νέοι πόλοι έλξης στην περιοχή και να διαφημιστούν στις σωστές ομάδες κοινού οι οποίες θα ενδιαφέρονται για το κάθε πακέτο. Για να δημιουργηθούν τα κατάλληλα τέτοια πακέτα θα πρέπει να ληφθούν υπόψιν όλα τα χαρακτηριστικά του Νομού τα οποία θα οδηγήσουν στην διαφοροποίηση του από άλλους προορισμούς.

Σύμφωνα με τα στοιχεία της ΕΛ.ΣΤΑΤ. του 2017 σχετικά με τις διανυκτερεύσεις και τις αφίξεις ανά περιφέρεια παρατηρείται άνοδος 12,3% και 7,7% αντίστοιχα. Ποσοστό το οποίο δεν είναι μεγάλο όμως παρόλα αυτά η διαφορά υπάρχει και αυτό σημαίνει ότι κάποιες από τις πράξεις που έχουν συμβεί μέχρι στιγμής στον Νομό αποφέρουν θετικά στοιχεία. Επιπλέον, φαίνεται να επιλέγεται περισσότερο από τους ημεδαπούς τουρίστες παρά από τους αλλοδαπούς, κάτι που σίγουρα χρειάζεται αλλαγή. Αντίστοιχη αύξηση βρίσκουμε και στην πληρότητα της Θάσου όσο και της Καβάλας με την αλλαγή από 2016 σε 2017 να έχει αύξηση και για τις δυο περιοχές του ποσοστού 2,2% και 1,6% αντίστοιχα.

Το βασικότερο πρόβλημα της περιοχής φαίνεται να είναι η έντονη εποχικότητα που την χαρακτηρίζει κατά τους μήνες Ιούνιο με Σεπτέμβριο. Αυτό συνέβη και κατά το έτος 2017 και απεικονίζεται στο επόμενο μηνιαίο γράφημα πληρότητας

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ Πληρότητα κλινών (Μηνιαία στοιχεία) (2017)

Όπως παρατηρούμε εκτός από το γνωστό τετράμηνο όλους τους υπόλοιπους μήνες η πληρότητα κυμαίνεται γύρω στο 20% με 25%, ποσοστό εξαιρετικά χαμηλό. Η μεγάλη εποχικότητα που παρουσιάζει ο νομός της Καβάλας είναι ένα φαινόμενο το οποίο υπάρχει και σε όλη την υπόλοιπη Ελλάδα σε σχέση με τις ανταγωνιστικές τις χώρες (π.χ. Ισπανία, Ιταλία, Πορτογαλία). Λόγω της οικονομικής κρίσης που πλήττει την χώρα μας τα τελευταία χρόνια παρατηρείται πολύ μεγαλύτερη εποχικότητα στον εγχώριο τουρισμό παρά στον εισερχόμενο. Οι κυριότερες εθνικότητες που επισκέπτονται την περιοχή μας είναι οι Γερμανοί, Βρετανοί, Ρώσοι, Τούρκοι, Σκοπιανοί, Σέρβοι, Βουλγαροί, Ρουμάνοι και φυσικά οι Έλληνες.

Μετά την μικρή αυτή ανάλυση είμαστε σε θέση να αναφέρουμε τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα του Νομού μας. Στην συνέχεια θα παραθέσουμε και τα προβλήματα τα οποία υπάρχουν στον Νομό.

Πλεονεκτήματα

- ✓ Κομβικό σημείο πόλεως, καθώς είναι κοντά στα σύνορα από 3 χώρες.
- ✓ Υπάρχει το αστικό κέντρο και στην γύρω περιοχή υπάρχουν πολλά διαφορετικά πράγματα που μπορεί κάποιος να κάνει, σχετικά με εναλλακτικές μορφές τουρισμού.
- ✓ Πολύ κοντινή απόσταση από την Θεσσαλονίκη που είναι η δεύτερη μεγαλύτερη πόλη της Ελλάδας

- ✓ Μεγάλη παράκτια περιοχή με σήμανση Γαλάζιας Σημαίας
- ✓ Θεωρείται ασφαλής προορισμός
- ✓ Υπάρχουν μεταφορές πολλών ειδών (Εγνατία Οδός, Αεροδρόμιο, Λιμάνι)
- ✓ Περιβαλλοντικοί πόροι εξαιρετικά αξιόλογοι με διακρίσεις
- ✓ Ιδιαίτερα σημαντικούς πολιτιστικούς και αρχαιολογικούς πόρους
- ✓ Δυνατότητα ανάπτυξης γαστρονομικού τουρισμού και οινοτουρισμού χάρη στα φημισμένα προϊόντα και οινοποιεία της περιοχής
- ✓ Ικανοποιητική τουριστική κίνηση με δυνατότητα περαιτέρω ανάπτυξης
- ✓ Ύπαρξη πτήσεων τύπου Charter προς το αεροδρόμιο της Καβάλας από το εξωτερικό
- ✓ Ύπαρξη ικανοποιητικών τουριστικών υποδομών
- ✓ Διαρκής τάση των τουριστών για διακοπές με διάφορες εμπειρίες σχετικά με τον πολιτιστικό και περιπατητικό τουρισμό
- ✓ Συνεχής αύξηση του ποσοστού της γής σε άτομα άνω των 65 ετών, δυνατότητα για επιπλέον ανάπτυξη του ιαματικού τουρισμού
- ✓ Ένταξη του αεροδρομίου της Καβάλας στο πλαίσιο αξιοποίησης της Fraport
- ✓ Δημιουργία εργαλείων τουριστικής προβολής ήδη από το 2015 (δημιουργία ιστοσελίδας www.emtgreece.com, νέο λογότυπο περιφέρειας, εφαρμογή τουριστικής προβολής με ύπαρξη τουριστικού οδηγού για φορητές συσκευές)

Μειονεκτήματα

- ✗ Οι ρυθμοί ανάπτυξης του Νομού είναι χαμηλοί και υπάρχει σταδιακή μείωση του ΑΕΠ της περιφέρειας ΑΜΘ
- ✗ Ο τομέας του τουρισμού δεν αποτελεί μεγάλο μέρος του συνολικού ΑΕΠ της Περιφέρειας. Τα πρωτεία κατέχει ο πρωτογενής τομέας
- ✗ Ο μεγάλος αριθμός των άνεργων νέων οδηγεί στην αναγκαστική τους ενασχόληση με τον τουριστικό κλάδο και αυτό οδηγεί με τη σειρά του σε μείωση της ποιότητας των υπηρεσιών που προσφέρονται στους τουρίστες
- ✗ Το αεροδρόμιο της Καβάλας δεν έχει γίνει πλήρως διεθνής κόμβος ειδικά στην διάρκεια των μηνών εκτός του τετραμήνου Ιούνιος- Σεπτέμβριος
- ✗ Μικρή διαθεσιμότητα σε κλίνες και ξενοδοχειακές μονάδες υψηλών προδιαγραφών, κυριότερη είναι η ύπαρξη 2-στερων και 3-στερων καταλυμάτων
- ✗ Έλλειψη διαθέσιμων χώρων για δημιουργία νέων ξενοδοχειακών μονάδων
- ✗ Άνιση κατανομή των τουριστών (μεγαλύτερη η ύπαρξή τους στο νησί της Θάσου και μικρότερη η ύπαρξή τους στο υπόλοιπο του Νομού)
- ✗ Ανυπαρξία ενός ενιαίου τουριστικού προϊόντος και τουριστικής ταυτότητας

- ✘ Έλλειψή η κινητοποίηση των αρμόδιων φορέων σχετικά με την τουριστική προβολή
- ✘ Δύσκολες συνθήκες για την ύπαρξη νέων επενδύσεων
- ✘ Έντονος ανταγωνισμός από τις γειτονικές χώρες
- ✘ Έλλειψη καινοτομίας σε τουριστικές επιχειρήσεις
- ✘ Μερική ανυπαρξία σε νέες τεχνολογίες σε μεγάλο μέρος των τουριστικών καταλυμάτων
- ✘ Ανάπτυξη μόνο στον μαζικό τουρισμό και στον τουρισμό αναψυχής
- ✘ Έλλειψεις υποδομές σε συγκεκριμένες μορφές τουρισμού παρά την ύπαρξη φυσικών πόρων (π.χ. Λουτρά Ελευθερών)
- ✘ Έλλειψη αρκετών σύγχρονων εργαλείων τουριστικής προβολής

Προβλήματα του Νομού στον Τριτογενή Τομέα

1. Η Καβάλα βρίσκεται στην 15^η θέση μεταξύ των 51 Περιφερειακών Ενοτήτων της χώρας όσο αναφορά την επίσκεψη των μουσείων της και στην 16^η θέση όσο αναφορά την επισκεψή αρχαιολογικών χώρων. Ωστόσο παρατηρείται μια σημαντική αύξηση των επισκεπτών του αρχαιολογικού χώρου των Φιλίππων από το 2012 και μετά
2. Παρόλο που υπάρχουν δραστηριότητες και πολιτιστικές εκδηλώσεις οι οποίες πραγματοποιούνται καθ' όλη τη διάρκεια του έτους οι περισσότερες εκδηλώσεις πραγματοποιούνται τους καλοκαιρινούς μήνες και αυτό δεν βοηθά στην επιμύκνση της τουριστικής περιόδου. Ακόμη, οι περισσότερες εκδηλώσεις απευθύνονται στους μόνιμους κατοίκους της περιοχής και όχι τόσο σε άλλες περιοχές της Ελλάδας ή του εξωτερικού, γεγονός που επίσης δεν βοηθά στην προσέλκυση τουριστών.
3. Η ενίσχυση του τριτογενούς τομέα στηρίχθηκε κυρίως σε κλάδους που έχουν να κάνουν με τον δημόσιο τομέα και τα αστικά κέντρα. Έτσι όταν επηρέασε τη χώρα μας η οικονομική κρίση παρέσυρε και αυτόν τον τομέα. Αντιθέτως θα έπρεπε ο τουρισμός να είναι υψηλής προστιθέμενης αξίας και να παρέχει ολοκληρωμένη προσφορά υπηρεσιών.
4. Αναφορικά με τον αθλητισμό, παρόλο που διεθνώς υπάρχει η σύνδεση του αθλητισμού με τον τουρισμό και την αναψυχή στην περίπτωση του νομού μας εντοπίζονται ελλείψεις στις δομές και στις αρμοδιότητες του Νομού.
5. Δεν παρέχονται υπηρεσίες υψηλού επιπέδου στα καταλύματα, αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι τα περισσότερα καταλύματα ανήκουν στην μεσαία κατηγορία και χρειάζονται εκσυγχρονισμό.
6. Δεν υπάρχει η σωστή ενημέρωση και εκπαίδευση από το μεγαλύτερο ποσοστό των επαγγελματιών του τουριστικού τομέα.

7. Υπάρχει μικρή ζήτηση από τουρίστες του εξωτερικού, τόσο στις ημέρες των διανυκτερεύσεων όσο και στην επισκεψιμότητά τους στο σύνολο των αξιοθεάτων της περιοχής και στην κατά κεφαλή δαπάνη.
8. Υπάρχουν χώρες, ακόμη και γειτονικές οι οποίες προσφέρουν πιο ελκυστικά πακέτα λόγω των χαμηλότερων τιμών τους που οφείλονται στο συνάλλαγμα
9. Παρατηρείται έλλειψη σε εγκαταστάσεις ειδικής τουριστικής υποδομής (π.χ. συνεδριακά κέντρα, μαρίνες) και λίγες δυνατότητες παροχής υπηρεσιών για εναλλακτικό τουρισμό.
10. Έλλειψη πόλων έλξης για την περιοχή γενικότερα εκτός από τον αρχαιολογικό χώρο των Φιλίππων και όλα αυτά καταλήγουν στην έλλειψη συνολικής ταυτότητας της περιφέρειας ως ένα ενιαίο τουριστικό προϊόν.
11. Η οικονομική κρίση συνεχίζεται οπότε αυτό έχει αντίκτυπο τόσο στον εσωτερικό τουρισμό και το εμπόριο όσο και στην δημόσια διοίκηση. Όσο υπάρχουν προβλήματα με τη δημόσια διοίκηση, τόσο δυσκολότερο γίνεται να μειωθεί η γραφειοκρατία και να προχωρήσουν κάποιες βελτιώσεις που είναι απαραίτητες για την ανάπτυξη του τουρισμού.
12. Έλλειπής σύνδεση ειδικά μέσω απευθείας πτήσεων του αεροδρομίου με προορισμούς ιδιαίτερης σημασίας.
13. Υπάρχει έλλειψη διασύνδεσης του ιστορικού κέντρου της πόλης της Καβάλας με το θαλάσσιο μέτωπο και επίσης υπάρχει έλλειψη σε ποδηλατόδρομους στην περιοχή.
14. Δεν υπάρχει σωστή διατήρηση των διατηρητέων κτηρίων ιδιαίτερα στην πόλη της Καβάλας.

Αυτά τα προβλήματα προκύπτουν από την έλλειψη συντονισμού και συνεργασίας μεταξύ των δημοσίων φορέων, από την έλλειψη στελέχωσης των υπηρεσιών πολιτισμού και τη μειωμένη πρόσβαση της περιφέρειας στις πολιτιστικές αγορές των γειτονικών λαών. Οι προσπάθειες που έχουν γίνει μέχρι στιγμής για την αξιοποίηση και την ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς έχει γίνει μέσω πολύ συγκεκριμένων ενεργειών και όχι προς την συνολική ανάδειξη της περιοχής συνεπώς αυτή η έλλειψη δικτύωσης αποτελεί παράγοντα που καθυστερεί και δυσκολεύει την προσέλκυση τουριστικού ενδιαφέροντος εκτός συνόρων. Επιπλέον, ο κλάδος του τουρισμού εκτός από τον εκσυγχρονισμό κάποιων καταλυμάτων, γεγονός που αναβαθμίζει τις προσφερόμενες υπηρεσίες παρουσιάζει ύφεση λόγω της γενικότερης κρίσης που υπάρχει στη χώρα. Η κρίση αυτή μπορεί να αντισταθμιστεί μέχρι ένα σημείο με την ανάπτυξη του αστικού τουρισμού και ιδιαίτερα με την εμφάνιση του συνεδριακού τουρισμού.

Παρατηρείται ιδιαίτερη αύξηση της επισκεψιμότητας τουριστών από τα Βαλκάνια, τη Ρωσία και την Τουρκία τα τελευταία χρόνια τόσο προς την πόλη της Καβάλας όσο και προς τη Θάσο. Ωστόσο σύμφωνα με στοιχεία του Εμπορικού Επιμελητηρίου Αλεξανδρούπολης του 2014 οι περισσότεροι από αυτούς τους τουρίστες περνούν ή μένουν για μια διανυκτέρευση στην περιοχή μας πριν φτάσουν στον τελικό προορισμό τους, κάτι που πρέπει να αλλάξει αν θέλουμε να αυξήσουμε τον τουρισμό. Για να γίνει αυτή η αλλαγή δημιουργείται η ανάγκη για την ανάδειξη της τουριστικής φυσιογνωμίας με έμφαση στις εναλλακτικές μορφές τουρισμού. Η επιχειρηματικότητα στον τουρισμό είναι αυτή που θα βοηθήσει την αύξηση της απασχόλησης της περιφέρειας και επομένως θα βοηθήσει στην σταδιακή μείωση της ανεργίας.

Επίσης εφόσον οι αρμόδιοι γνωρίζουν τις τάσεις των τουριστών είναι απαραίτητη η δημιουργία πολιτιστικών διαδρόμων που να ακολουθούν αυτές τις τάσεις με σκοπό την διαμόρφωση της ταυτότητας «σύμπλεγμα επιμέρους αξιόλογων προορισμών». Εκτός από την οικονομική ανάπτυξη της περιοχής με την αύξηση όσων αναφέρθηκαν παραπάνω όλες αυτές οι κινήσεις θα βοηθήσουν και τους τοπικούς κατοίκους να δέχονται ευκολότερα την διαφορετικότητα των άλλων πολιτισμών και μπορεί να λειτουργήσει και ως μέσο εκπαίδευσης για τους νεότερους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6: ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

6.1 Εισαγωγή

Ο στρατηγικός σχεδιασμός για μια τουριστική περιοχή θεωρείται ένα πολύ σημαντικό εργαλείο το οποίο δίνει τη δυνατότητα στους αρμόδιους φορείς να μπορέσουν να βρουν τα θετικά και τις ευκαιρίες που μπορούν να εκμεταλλευτούν στην περιοχή τους καθώς και να εντοπίσουν και να μειώσουν σημαντικά την επιρροή των αρνητικών και των απειλών που μπορεί να υπάρξουν. Επιπλέον βοηθά τους αρμόδιους να βρουν καινούριους πόρους από τη στιγμή που δεν μπορούν να υλοποιήσουν όσα θα ήθελαν στην περιοχή τους, οπότε με τον σχεδιασμό προσπαθούν να αποκομίσουν τα μέγιστα από τους πόρους που ήδη υπάρχουν και ωφελούν. Για να συμβεί αυτό θα πρέπει να είναι σε θέση οι αρμόδιοι να αναγνωρίσουν όλες τις καταστάσεις που υπάρχουν γύρω τους και να μπορούν να τις κατηγοριοποιήσουν. Για να θεωρηθεί ένας στρατηγικός σχεδιασμός πετυχημένος θα πρέπει να χρησιμοποιηθούν στο έπακρο όλες οι πηγές που μπορούν να φανούν χρήσιμες για την περαιτέρω ανάπτυξη του τουρισμού σε μια περιοχή. Σε πολλές περιπτώσεις μπορούν να χρησιμοποιηθούν και ιδέες που έχουν υλοποιηθεί σε άλλες περιοχές με την μόνη προϋπόθεση να μπορεί η περιοχή να το υποστηρίξει.

Τα βασικότερα σημεία του οράματος του Νομού Καβάλας είναι:

- να χρησιμοποιήσει κυρίως το γεωγραφικό της χώρο ως αναπτυξιακό πρότυπό της
- να αναπροσαρμόσει το παραγωγικό της πρότυπο με σκοπό να μετασχηματιστεί η περιφέρεια σε έναν τουριστικό προορισμό αριστείας και έναν τόπο με εξωστρεφή βιομηχανική παραγωγή και ενεργειακό κόμβο.
- να μειώσει την αδράνεια που έχει εμφανιστεί τα τελευταία χρόνια στην περιοχή με την αξιοποίηση των συγκριτικών πλεονεκτημάτων της περιοχής κυρίως όσο αναφορά την τοπική ταυτότητα και τον πλούτο, τη γεωγραφική και στρατηγική της θέση και το ανθρώπινο κεφάλαιο.
- Να προωθήσει την αναπτυξιακή ασφάλεια και αισιοδοξία και να προσπαθήσει για την άρση της μειονεκτικότητας στην περιοχή σε όσο το δυνατόν μεγαλύτερο βαθμό.
- Να αλλάξει τη φιλοσοφία και τις αντιλήψεις στην προσέγγιση της ανάπτυξης.

Ο σκοπός πρέπει να είναι η ανάπτυξη ενός τουριστικού μοντέλου για τον Νομό της Καβάλας το οποίο να ανταπεξέρχεται στις προδιαγραφές του Νομού και να δίνει ιδιαίτερη έμφαση αρχικά στους τύπους τουρισμού που ήδη υπάρχουν στην περιοχή και κατά πόσο μπορούν να τους εκμεταλλευτούν στο 100% και στη συνέχεια τις προτιμήσεις των τουριστών. Στην περίπτωση που προσφέρεται ένα άρτιο τουριστικό πακέτο τότε σίγουρα θα βρεθούν και οι

κατάλληλοι άνθρωποι οι οποίοι θα το εκτιμήσουν και θα το διαφημίσουν κιάλας στη συνέχεια.

Προς μεγαλύτερη διευκόλυνση της Περιφέρειας για την επίτευξη των στόχων της εκπονήθηκε μια μελέτη από την Περιφέρεια ΑΜΘ με την ονομασία «Ολοκληρωμένη Χωρική Επένδυση (Ο.Χ.Ε.) της Πολιτιστικής Διαδρομής της Εγνατίας Οδού» κατά το χρονικό διάστημα 2014-2020. Μέσα από αυτή τη μελέτη προκύπτει ότι τα σύγχρονα τουριστικά μοντέλα δείχνουν μια στροφή προς τις εναλλακτικές μορφές τουρισμού από τους τουρίστες (τουρισμός πόλεως, φυσιολατρικός, πολιτιστικός, θρησκευτικός, οικοτουρισμός, αγροτουρισμός, γαστρονομικός, τουρισμός που περιέχει και εθελοντική προσφορά κ.α.) οπότε συγχρόνως αναζητούν και πιο εξατομικευμένες υπηρεσίες. Ακόμη από την έρευνα προέκυψε ότι οι τουρίστες πλέον ενδιαφέρονται για περισσότερο αυτόνομα ταξίδια με πολλές παράλληλες δραστηριότητες.

Ως στόχοι της Ο.Χ.Ε. αναφέρονται οι ακόλουθοι:

- η αύξηση της τουριστικής περιόδου πέρα από τους καθιερωμένους καλοκαιρινούς μήνες
- η προσπάθεια προσέλκυσης διαφορετικών ομάδων κοινού όπως η τρίτη ηλικία, οι νέοι και ομάδες με ειδικά ενδιαφέροντα.
- η ανάπτυξη των υποδομών έτσι ώστε να μπορούν να προσφερθούν νέες δραστηριότητες με πιστοποιημένες υπηρεσίες
- η ανάπτυξη του λεγόμενου πράσινου τουρισμού που έχει ως σκοπό την προστασία του περιβάλλοντος και την παροχή υπηρεσιών που είναι φιλικές προς το περιβάλλον με απότερο σκοπό την εξοικείωση των τουριστών με το περιβάλλον και τη φύση.

6.2. Ο Στρατηγικός Σχεδιασμός χωρισμένος σε Μέτρα αναλόγως τον τομέα του Εναλλακτικού Τουρισμού

Για να μειωθούν τα δεδομένα προβλήματα που έχουν ήδη αναλυθεί παραπάνω είναι απαραίτητες κάποιες βελτιώσεις σε όλους τους τομείς. Δεδομένου ότι για την περιοχή της Καβάλας έχουν υλοποιηθεί στρατηγικά σχέδια κατά τις χρονιές 2007-2010 και 2012-2014 υπήρχε ήδη η λίστα των προβλημάτων και οι επικείμενες ευκαιρίες που μπορούν να αξιοποιηθούν για να μπορέσει να αναπτυχθεί ο τουρισμός στην περιοχή. Το **μοντέλο της ανάπτυξης της έξυπνης εξειδίκευσης** φαίνεται να είναι το επικρατέστερο στην περίπτωση της Καβάλας, στο συγκεκριμένο μοντέλο προτείνεται στην Δημοτική Αρχή να

επιλέξει τους τομείς που η εξέλιξη τους μπορεί να επιφέρει τη μέγιστη δυνατή θετική επίδραση για την περιοχή. Οι συγκεκριμένοι τομείς για τον νομό είναι οι εξής:

- Πολιτιστικός τουρισμός
- Θρησκευτικός τουρισμός
- Τουρισμός κρουαζιέρας
- Καλοκαιρινός τουρισμός
- Ιαματικός τουρισμός
- Περιπατητικός τουρισμός
- Συνεδριακός τουρισμός
- Τουρισμός Σαββατοκύριακου

Για την ανάπτυξη του Στρατηγικού Σχεδιασμού θα ασχοληθούμε με τον κάθε τομέα ξεχωριστά και έτσι θα παρουσιάσουμε κάποια μέτρα για την επικείμενη επιμέρους ανάπτυξη και μετά τα μέτρα θα εμφανίζονται οι αντίστοιχες προτάσεις και βελτιώσεις που ενδείκνυται σε κάθε περίπτωση.

Μέτρο 1: Πολιτιστικός Τουρισμός

Μέτρο 1.1: Αξιοποίηση του Κινηματοθέατρου Όσκαρ, ο οποίος λειτουργεί ελάχιστα. Μπορεί να μελετηθεί η δυνατότητα ενοικίασης γνωστών παραστάσεων με σκοπό την μαγνητοσκοπημένη αναμετάδωσή τους.

Μέτρο 1.2: Προσπάθεια για δημιουργία νέων εκδηλώσεων- θεσμών με περισσότερο διεθνή χαρακτήρα και η σωστή τους προώθηση στους τουρίστες. (π.χ. ποδηλατικός γύρος σε διάφορες περιοχές του νομού κατά τους μήνες Μάρτιο-Νοέμβριο, «Πάσχα στην Παλιά Πόλη της Καβάλας» με όλα τα ήθη και τα έθιμα της περιοχής)

Μέτρο 1.3: Προσπάθεια αύξησης της επισκεψιμότητας των χώρων πολιτισμού της περιοχής με τη χρήση τεχνολογικών μέσων (π.χ. φορητή μονάδα ξενάγησης, εφαρμογές σε κινητά, αναπαράσταση 3D σε αρχαιολογικούς χώρους κ.α.)

Μέτρο 1.4: Αξιοποίηση της ένταξης του αρχαιολογικού χώρου των Φιλίππων στην Unesco, που καθιστά τον χώρο ευρέως γνωστό. Δημιουργία ενιαίου αρχαιολογικού πάρκου με σκοπό την ενοποίηση όλων των χώρων στην ευρύτερη περιοχή των Φιλίππων.

Μέτρο 1.5: Εύρεση τρόπου σύνδεσης του πολιτισμού, τουρισμού, διασκέδασης και ψυχαγωγίας με σκοπό τη δημιουργία μιας ιδιαίτερης τουριστικής εμπειρίας με διακριτά ταυτοτικά στοιχεία.

Μέτρο 1.6: Βελτίωση των οδικών δικτύων που οδηγούν στους χώρους πολιτισμού. Γενικότερη προσοχή σε όλα τα οδικά δίκτυα της περιοχής και στην όσο το δυνατόν καλύτερη συντήρησή τους, καθώς είναι η πρώτη εικόνα που έχουν για να κρίνουν οι επισκέπτες στην περιοχή μας. Πολύ σημαντική είναι και η ευδιάκριτη και σωστή σήμανση κυρίως για τις μεγάλες οδικές αρτηρίες αλλά και για τα μνημεία της περιοχής και τους τόπους που θέλουμε να αυξηθεί η επισκεψιμότητά τους.

Μέτρο 1.7: Μελέτη για τη δυνατότητα διοργάνωσης βαλκανικών, ευρωπαϊκών ή διεθνών αθλητικών οργανώσεων. Οι αθλητικές οργανώσεις για να πραγματοποιηθούν χρειάζονται σωστές αθλητικές εγκαταστάσεις. Εκτός από τους αθλητές που λαμβάνουν μέρος στην εκάστοτε οργάνωση παρόντες είναι και διάφοροι άλλοι όπως συγγενείς, δημοσιογράφοι και παράγοντες οι οποίοι θα έχουν την δυνατότητα να εξερευνήσουν την περιοχή μας και να λειτουργήσουν ως την καλύτερη δυνατή διαφήμιση για τον τόπο.

Μέτρο 1.8: Η ψηφιακή επιχειρηματικότητα μπορεί να δεχθεί ώθηση από την προώθηση του συνδιασμού «πολιτισμός-τουρισμός», το οποίο θα επιτρέψει στο τουριστικό προϊόν της περιοχής να αναπτυχθεί διεθνώς και να δημιουργήσει τόσο προϊόντα όσο και υπηρεσίες που θα βασίζονται σε σύγχρονα τεχνολογικά επιτεύγματα.

Μέτρο 2: Θρησκευτικός τουρισμός

Μέτρο 2.1: Ανάπτυξη μιας θεματικής διαδρομής «στα βήματα του Αποστόλου Παύλου». Στην περιοχή από το 2017 διοργανώνονται διήμερες εκδηλώσεις οι οποίες οργανώνονται από την επιτροπή αθλητισμού του Ευρωκοινοβουλίου. Ως αποκορύφωμα αυτών των εκδηλώσεων είναι ο ημιμαραθώνιος αγώνας ο οποίος διοργανώνεται τα τελευταία 12 χρόνια και οι δρομείς ακολουθούν την αυθεντική πορεία που είχε ακολουθήσει και ο Απόστολος Παύλος περνώντας και από την Αρχαία Εγνατία Οδό καθώς και από άλλες αξιόλογες περιοχές της περιοχής. Ο σκοπός του συγκεκριμένου μέτρου είναι η περαιτέρω ανάπτυξη των συγκεκριμένων εκδηλώσεων με την συμβολή και άλλων ομάδων και την προσπάθεια για ανάδειξη του πολιτισμού της περιοχής με την πρόσκληση διαφόρων ομάδων τόσο χορευτικών όσο και ορχηστρών.

Μέτρο 2.2: Αξιοποίηση των τοπικών ναών ειδικά στις περιόδους που γιορτάζει ο εκάστοτε ναός, με δημιουργία ειδικών εκδηλώσεων (με περισσότερη στοχοποίηση και στην ανάδειξη της παράδοσης της κάθε περιοχής) και ναύλωση λεωφορείων (ως παραχώρηση του Δήμου) για δωρεάν μεταφορά ατόμων από αλλες περιοχές που επιθυμούν να παρευρεθούν σε αυτές τις εκδηλώσεις.

Μέτρο 2.3: Δημιουργία πακέτων με συνδυασμό θρησκευτικού τουρισμού και προώθησης των κυριότερων αξιοθεάτων της περιοχής σε ομάδες ανθρώπων που ενδιαφέρονται για θρησκευτικό τουρισμό. Αυτό μπορεί να πραγματοποιηθεί εάν οι υπεύθυνοι του τουρισμού του Δήμου αναθέσουν σε κάποια ταξιδιωτικά γραφεία τα οποία διαθέτουν πελάτες από το εξωτερικό και να προωθήσουν την διαφήμιση για τα συγκεκριμένα πακέτα.

Μέτρο 2.4: Αξιοποίηση των παραδοσιακών κτηρίων για την ανάπτυξη δραστηριοτήτων σχετικά με τη μουσική και την τέχνη. Ως παράδειγμα μπορεί να είναι η δημιουργία μιας ομάδας η οποία θα φροντίζει για την ενοικίαση διαφόρων εκθέσεων από διαφορετική κάθε φορά τέχνη και η εύρεση χώρου προς επίσκεψη για τους ανθρώπους που ενδιαφέρονται για τις τέχνες. Αντίστοιχα, μπορεί να γίνει δημιουργία ομάδας που θα ψάχνει για διάφορες αφορμές συνάθροισης ανθρώπων που είναι φίλοι της μουσικής.

Μέτρο 3: Τουρισμός κρουαζιέρας

Ο συγκεκριμένος τουρισμός χρειάζεται ιδιαίτερη προσοχή καθώς είναι από τις μορφές τουρισμού που δεν απαιτεί επιπλέον καταλύματα μιας και οι επισκέπτες έρχονται με «δικό» τους κατάλυμα.

Μέτρο 3.1: Προσπάθεια εδραίωσης της πόλης της Καβάλας στις πόλεις που χρησιμοποιούνται ως κόμβοι στις κρουαζιέρες. Σύμφωνα με στοιχεία που παρουσιάστηκαν νωρίτερα στην μελέτη τα τελευταία χρόνια είχε γίνει μια αξιολογη προσπάθεια για την επίτευξη αυτού του μέτρου, όμως την διετία 2017-2018 τα στοιχεία ήταν αποθαρρυντικά για όλα τα λιμάνια της χώρας μας και όχι μόνο για το λιμάνι της Καβάλας. Απαιτείται συλλογική προσπάθεια από διάφορους φορείς για την επίτευξη αυτού του μέτρου καθώς οι συγκεκριμένοι επιβάτες είναι και δυνητικοί μελλοντικοί επισκέπτες εάν φροντίσουμε ώστε η πρώτη τους επαφή με την πόλη που διαρκεί κάποιες ώρες να είναι εξαιρετικά κερδοφόρα.

Μέτρο 3.2: Η πόλη της Καβάλας να γίνει κόμβος και τους χειμερινούς μήνες, η περιοχή διαθέτει πλήθος από παράλληλες δραστηριότητες που λειτουργούν όλο το χρόνο. Τέτοια

παραδείγματα είναι η επίσκεψη σε αρχαιολογικούς χώρους και μουσεία καθώς και οι διάφορες εκδηλώσεις που μπορεί να βρει κανείς ανάλογα την εποχή.

Μέτρο 3.3: Δημιουργία υποδομών για κρουαζιερόπλοια και στο νησί της Θάσου και στο λιμάνι της Κεραμωτής. Η γραμμή που πρέπει να ακολουθήσουν οι υπεύθυνοι τουρισμού του νομού είναι η όσο το δυνατόν μεγαλύτερη αξιοποίηση των λιμανιών ως πιθανοί σταθμοί κρουαζιερόπλοιων. Στην Θάσο σε πολύ κοντινή απόσταση μπορεί να βρεί κάποιος τόσο αρχαιολογικούς χώρους όσο και χώρους αναψυχής και ψυχαγωγίας και να απολαύσει την φιλοξενία των κατοίκων της περιοχής ακόμη και κατά τη διάρκεια των χειμερινών μηνών.

Μέτρο 3.4: Ανάπλαση λιμένα Καβάλας (ολοκλήρωση έργων για την εξυπηρέτηση κρουαζιέρας και σκαφών αναψυχής)

Μέτρο 4: Καλοκαιρινός τουρισμός (sea, sun and sand)

είναι ο πιο διαδεδομένος αυτή τη στιγμή στην χώρα μας, αυτό όμως δεν σημαίνει ότι δεν δέχεται άλλες βελτιώσεις.

Μέτρο 4.1: Μπορεί να γίνει συνδιασμός του πρωτογενή με τον τριτογενή τομέα για κοινό όφελος όπως π.χ. η προώθηση τοπικών προϊόντων σε καταλύματα. Με αυτόν τον τρόπο επιτυγχάνεται τόσο η πιθανότητα για μεγαλύτερη εξαγωγή προϊόντων προς τρίτες χώρες όσο και η επιπλέον τόνωση της οικονομίας και για τους τοπικούς παραγωγούς αλλά και για τους κατόχους καταλυμάτων καθώς βρίσκουν το προϊόν που θέλουν σε πολύ καλύτερη τιμή.

Μέτρο 4.2: Δημιουργία αυτομάτων info kiosks σε κεντρικά σημεία όλων των περιοχών εφοδιασμένα με τις απαραίτητες πληροφορίες σχετικά με δρομολόγια, αξιοθέατα και δραστηριότητες.

Μέτρο 4.3: Δημιουργία ζωνών κολύμβησης και ανάπτυξης τουριστικών δραστηριοτήτων όπου αυτό κρίνεται απαραίτητο. Ιδιαίτερη ανάπτυξη χρειάζεται στην περιοχή του Δήμου Νέστου και στην πόλη της Καβάλας. Οι ζώνες κολύμβησης μπορούν να εξυπηρετούν τους κολυμβητές καθ' όλη τη διάρκεια του έτος αλλά οι τουριστικές δραστηριότητες θα πραγματοποιούνται από τον Απρίλιο έως τον Οκτώβριο με σκοπό και αυτές οι δραστηριότητες να βοηθήσουν στην επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου.

Μέτρο 5: Ιαματικός τουρισμός

Στον νομό εμφανίζεται στο ηλιοθεραπευτήριο των Κρινίδων και στις ιαματικές πηγές των Ελευθερών όμως είναι ιδιαίτερα σημαντικοί καθώς ο πληθυσμός τόσο της Καβάλας όσο και ο παγκόσμιος πληθυσμός έχει τάσεις γήρανσης και ο ιαματικός τουρισμός αναπτύσσεται και διατηρείται από ανθρώπους μεγαλύτερης ηλικίας ή με προβλήματα υγείας. Και οι δυο περιοχές που μπορούμε να βρούμε ιαματικό τουρισμό στην περιοχή μας δεν είναι ιδιαίτερα αναπτυγμένες με αποτέλεσμα να μην μπορούν να προσφέρουν τα μέγιστα στο νομό.

Μέτρο 5.1: Η αύξηση των διαθέσιμων καταλυμάτων για να μπορούν να δεχτούν όσο το δυνατότερο περισσότερους τουρίστες-ιδιαίτερα στην περίπτωση των ιαματικών πηγών στο χωριό Ελευθερές που οι εγκαταστάσεις είναι πλήρως εγκαταλελειμμένες. Πρέπει η δημιουργία καταλυμάτων να είναι άμεση καθώς στην περιοχή υπάρχουν ελάχιστα τη δεδομένη χρονική στιγμή. Μέχρι την ολοκλήρωση των κατασκευών μπορούν οι υπεύθυνοι των λουτρών να συνάψουν συμφωνίες με τους επιχειρηματίες που διαθέτουν ενοικιαζόμενα δωμάτια στην γύρω περιοχή.

Μέτρο 5.2: Επιπλέον προώθηση των πηγών σε επισκέπτες που μένουν στην ευρύτερη περιοχή με δημιουργία επιπλέον δρομολογίων τόσο του ΚΤΕΛ της Καβάλας όσο και μέσω ταξιδιωτικών γραφείων με προσιτές τιμές για μονοήμερες αποδράσεις.

Μέτρο 5.3: Εκτός από τις κλασσικές υπηρεσίες που μπορεί κάποιος να απολαύσει σε αυτούς τους χώρους, η επάνδρωση του χώρου από άτομα που μπορούν να προσφέρουν και άλλες παραπλήσιες υπηρεσίες όπως μασαζ θα βοηθήσουν στην περεταίρω αύξηση των επισκεπτών

Μέτρο 5.4: Δημιουργία χώρων εντός των πηγών οι οποίοι θα έχουν κάτι ξεχωριστό και θα απευθύνονται σε διαφορετικά ηλικιακά κοινά καθώς και χώρος για απασχόληση παιδιών έτσι ώστε να δίνεται η αίσθηση ότι ακόμη και οι οικογένειες είναι ευπρόσδεκτες στον χώρο.

Μέτρο 5.5: Η σύνδεση του ηλιοθεραπευτηρίου Κρινίδων με τον αρχαιολογικό χώρο των Φιλίππων σε ένα κοινό πακέτο το οποίο θα προσελκύσει περισσότερους ενδιαφερόμενους.

Μέτρο 5.6: Μελέτη για την ένταξη των δυο πηγών σε κάποιο πρόγραμμα χρηματοδότησης της Ευρωπαϊκής Ένωσης σχετικά με τον τουρισμό για περαιτέρω ανάπτυξη (π.χ. COSME 2014-2020 που αφορά την ενίσχυση επενδύσεων στον τουρισμό ή τις δράσεις του LEADER που αφορά κυρίως εναλλακτικές μορφές τουρισμού).

Μέτρο 6: Περιπατητικός τουρισμός

Είναι και αυτός ένας ανερχόμενος κλάδος γενικότερα καθώς όλο και περισσότεροι είναι αυτοί που προσπαθούν να συνδιάσουν τις διακοπές τους με μια ολοκληρωμένη επαφή με τη φύση και να ξεφύγουν από το καυσαέριο των πόλεων που μένουν. Το θετικό του περιπατητικού τουρισμού είναι ότι μπορεί να προσφέρει υπηρεσίες καθ' όλη τη διάρκεια του έτους, ειδικά στην χώρα μας που το κλίμα είναι πιο ευνοϊκό σε σχέση με άλλες χώρες και έχει πολύ μικρό κόστος. Οι βελτιώσεις που μπορούν να γίνουν σε αυτές τις περιοχές είναι αρκετές, αν και ήδη βρίσκονται σε ένα πολύ καλό επίπεδο:

Μέτρο 6.1: Ένταξη τουριστικών και πολιτιστικών πόρων της περιοχής σε ένα ενιαίο δίκτυο με σκοπό την τόνωση του δίπτυχου φύση-πολιτισμός (culture & nature)

Μέτρο 6.2: Δημιουργία περισσότερων μονοπατιών ιδιαίτερα στις ορεινές περιοχές και στην ευρύτερη περιοχή του Δέλτα του Νέστου, με ειδική σήμανση και πιστοποίηση, διαθέσιμα προς εξερεύνηση, με ειδικά σημεία ανεφοδιασμού και περιοχές με θαλάμους τηλεφώνου σε περίπτωση έκτακτης ανάγκης

Μέτρο 6.3: Μελέτη για ανακαίνιση και επαναλειτουργία του Χιονοδρομικού Κέντρου του Παγγαίου. Πρόκειται για έναν πολύ σημαντικό ορεινό όγκο για την περιοχή και δεδομένου της ύπαρξης κάποιων εγκαταστάσεων θα βοηθήσει σημαντικά την προώθηση και του χειμερινού τουρισμού της Καβάλας.

Μέτρο 6.4: Η ενδεχόμενη μελλοντική επαναλειτουργία του Χιονοδρομικού Κέντρου εκτός από την ανάπτυξη του χειμερινού τουρισμού θα μπορέσει να βοηθήσει τον περιπατητικό τουρισμό συνδιάζοντας την επίσκεψη στο χιονοδρομικό με την επίσκεψη στα ήδη υπάρχοντα μονοπάτια που είναι διαθέσιμα για περίπατο.

Μέτρο 6.5: Δυνατότητα για μεγαλύτερη προσέλκυση αλλοδαπών τουριστών μιας και στη Γερμανία είναι η τρίτη δημοφιλέστερη μορφή ήπιας αθλητικής ενασχόλησης με ποσοστό 41% (πηγή: <https://www.yraithros.gr/o-peripatitikos-tourismos-paragontas-touristikis-anaptyxis>). Για να επιτευχθεί αυτή η προσέλκυση μπορεί να δημιουργηθεί ένα μικρό κείμενο μεταφρασμένο στη γερμανική γλώσσα που θα παρουσιάζει τις ομορφιές της περιοχής και θα προσκαλεί τους φυσιολάτρεις να εξερευνήσουν το μέρος. Στη συνέχεια το κείμενο αυτό μπορεί να διοχετευθεί μέσω διαδικτύου τόσο σε ιστοσελίδες ταξιδιωτικών γραφείων όσο και σε ιστοσελίδες που συμβουλευόμαστε οι δυνητικοί επισκέπτες προκειμένου να αποφασίσουν τον τόπο που θα επισκευθούν στις διακοπές τους.

Μέτρο 6.6: Δημιουργία εξειδικευμένων τουριστικών γραφείων με σκοπό την υποδοχή τουριστών περιπατητικού τουρισμού. τα συγκεκριμένα γραφεία θα φροντίζουν να εφοδιάζουν τους επισκέπτες με τα κατάλληλα ενημερωτικά φυλλάδια και να είναι σίγουροι για την ομαλή διεξαγωγή των διακοπών.

Μέτρο 6.7: Δημιουργία ενιαίας περιπατητικής καθώς και ποδηλατικής διαδρομής στην πόλη της Καβάλας από τον χώρο του Λιμανιου μέχρι και την περιοχή του Μπάτη. Αυτό θα προσφέρει την δυνατότητα στους επισκέπτες να θαυμάσουν την υπέροχη αυτή παραθαλάσσια διαδρομή και ταυτόχρονα να γυμναστούν όπως αυτοί επιθυμούν. Μια τέτοια διαδρομή θα μπορούσε να μελετηθεί για την περιοχή του Δέλτα του Νέστου έως το χωριό Κεραμωτή.

Μέτρο 7: Συνεδριακός τουρισμός

Είναι ιδιαίτερα αναπτυγμένος στις δυο μεγαλύτερες πόλεις της Ελλάδας, την Αθήνα και τη Θεσσαλονίκη. Στον Νομό ήδη γίνονται κάποια συνέδρια μικρού και μεσαίου μεγέθους τα οποία φιλοξενοούνται σε αίθουσες ξενοδοχείων. Στην περιοχή υπάρχουν δυο συνεδριακά κέντρα ένα στο χωριό Νέα Καρβάλη στο εκθεσιακό κέντρο «Απόστολος Μαρδύρης» και το συνεδριακό κέντρο στη Λυδία το οποίο είναι υπό τη διαχείριση της Μητρόπολης Φιλίππων, Νεαπόλεως, Θάσου . Παρόλη την ύπαρξη αυτών των κέντρων η χρήση τους είναι ελάχιστη. Ο συνεδριακός τουρισμός μπορεί να ανθίσει στην περιοχή της Καβάλας καθώς οι αποστάσεις από τα υπόλοιπα αξιοθέατα της περιοχής είναι μικρές και οι κύριοι οδικοί άξονες έχουν εύκολη πρόσβαση.

Μέτρο 7.1: Μελέτη για δημιουργία ή αξιοποίηση κάποιας μεγάλης αίθουσας (κατά προτίμηση μεταποίηση κάποιας από τις αίθουσες που δεν χρησιμοποιούνται) με σκοπό τη δημιουργία συνεδριακής αίθουσας μεγάλου μεγέθους

Μέτρο 7.2: Μελέτη για την αξιοποίηση και ενδεχομένως επανάχρηση της τελωνειακής αποθήκης Καβάλας ως συνεδριακό κέντρο

Μέτρο 7.3: Ολοκληρωμένη προσπάθεια για διεκδίκηση μεγαλύτερων διοργανώσεων συνεδρίων όπως Πανελληνίων ή Διεθνών για την προσέλκυση περισσότερων τουριστών. Επίσης, σαν κριτήριο για την επιλογή των συνεδρίων θα πρέπει να είναι και η απήχηση του ευρύτερου άξονα που καλύπτει.

Μέτρο 7.4: Μελέτη για την δημιουργία επιπλέον συνεδριακού χώρου σε περιοχή που είναι υπό την εκμετάλλευση του ιαματικού τουρισμού για την διεξαγωγή κυρίως ιατρικών συνεδρίων

Μέτρο 8: Τουρισμός Σαββατοκύριακου

Ένας επίσης ταχύτατα αναπτυσσόμενος κλάδος εναλλακτικού τουρισμού, ο οποίος μπορεί να ευδοκιμήσει προσελκύοντας τουρίστες από τις γειτονικές χώρες ή να δημιουργήσει και να προωθήσει πακέτα τα οποία να απευθύνονται σε ανθρώπους οι οποίοι έχουν ελεύθερο χρόνο τα Σαββατοκύριακα και έχουν την οικονομική δυνατότητα να διαθέσουν χρήματα για μια εξόρμηση. Για την επίτευξη προσέλκυσης μιας τέτοιας κατηγορίας τουριστών χρειάζεται η λήψη κάποιων μέτρων όπως αυτά που ακολουθούν στην συνέχεια

Μέτρο 8.1: Συνάντηση με το σύνολο των καταστηματάρχων και των ιδιοκτητών καταλυμάτων της περιοχής με θέμα την ανάπτυξη ειδικών τιμών κατά τη διάρκεια του Σαββατοκύριακου

Μέτρο 8.2: Προώθηση της νυχτερινής ζωής της περιοχής και δημιουργία ειδικών εκδηλώσεων που θα έχουν και πιο διεθνή χαρακτήρα. Οι άνθρωποι που μπορούν να επιλέξουν την περιοχή της Καβάλας ως επισκέπτες Σαββατοκύριακου είναι ως επί το πλείστον κάτοικοι από τις γειτονικές χώρες όπως Βουλγαρία, Ρουμανία, Τουρκία οι οποίοι έχουν ένα αρκετά ικανοποιητικό εισόδημα για να είναι σε θέση να κάνουν τέτοιου είδους ταξίδια. Οπότε οι εκδηλώσεις που μπορούν να γίνουν μπορούν να έχουν ως βάση κάποια στοιχεία που οι κάτοικοι αυτών των χωρών να θεωρούν οικεία τους.

Μέτρο 8.3: Συνδιασμός και προώθηση πακέτων για τα βασικά αξιοθέατα της περιοχής μαζί με την αναζήτηση καταλυμάτων για Σαββατοκύριακο σε προνομιακές τιμές

Μέτρο 8.4: Προώθηση πακέτων για ζευγάρια που να αφορούν και πιο εξειδικευμένες υπηρεσίες που να απευθύνονται σε ζευγάρια με πιο προσιτές τιμές κατά τη διάρκεια του Σαββατοκύριακου.

Μέτρα για το σύνολο του τουριστικού προϊόντος που επιθυμεί να προωθήσει ο Νομός

Εκτός όμως από τα κατηγοριοποιημένα μέτρα που μπορούν να γίνουν σε κάθε εναλλακτική μορφή ξεχωριστά, υπάρχουν βελτιώσεις που αφορούν το σύνολο του τουριστικού πακέτου που πρέπει να δημιουργήσει ο Νομός της Καβάλας.

Αρχικά, όλες οι κινήσεις πρέπει να έχουν ως σκοπό την δημιουργία δυναμικών επισκεπτών και επαναλαμβανόμενων επισκεπτών, γιατί αυτοί δημιουργούν την καλύτερη δυνατή διαφήμιση για κάθε τόπο. Στην εποχή μας το **Word of Mouth** είναι ιδιαίτερα διαδεδομένο με τόσες πλατφόρμες κριτικής που λειτουργούν, όπως το tripAdvisor. Σε αυτές τις πλατφόρμες όσο περισσότερες θετικές κριτικές έχεις τόσο πιο εφικτό είναι να αυξήσεις τον αριθμό των επισκεπτών στην περιοχή σου.

Εξίσου σημαντικές είναι οι στρατηγικές συμπράξεις του τουριστικού κλάδου με άλλους κλάδους ιδιαίτερα δημοφιλείς στην χώρα μας όπως ο πολιτιστικός, ο αγροδιατροφικός και ο κλάδος του περιβάλλοντος. Στην περίπτωση μας χρειάζεται η άμεση διαμόρφωση ενός βιώσιμου μοντέλου τουριστικής ανάπτυξης και με τον απαραίτητο σεβασμό προς το κράτος και την πολύ σημαντική βοήθεια ανθρώπων καταρτισμένων στον συγκεκριμένο κλάδο μπορούν να δημιουργηθούν διάφορα προγράμματα εκπαίδευσης σχετικά με τις περιβαλλοντικές παρεμβάσεις που γίνονται στον κλάδο του τουρισμού και τα αντίκτυπα που έχουν στο φυσικό περιβάλλον. Με αυτόν τον τρόπο είναι πιθανό να αποτρέψουμε την περαιτέρω καταστροφή του φυσικού περιβάλλοντος και ενισχύουμε την περιβαλλοντική συνείδηση των κατοίκων της περιοχής. Ένα ακόμη αξιοσημείωτο παράδειγμα αυτής της σύμπραξης θα μπορούσε να είναι οι δράσεις κοινωνικο-οικονομικών μελετών που βοηθούν στην δημιουργία και διαμόρφωση του κοινωνικού marketing της ευρύτερης περιοχής σχετικά με τον κλάδο του τουρισμού.

Μια ακόμη πολύ βασική αρχή του νομού πρέπει να είναι οι άριστης ποιότητας υπηρεσίες που θα λαμβάνουν οι επισκέπτες ειδικά στον χώρο της εστίασης και των καταλυμάτων. Αυτό μπορεί να γίνει με τους εξής τρόπους:

1. Σεμινάρια εκπαίδευσης ξενοδόχων σε θέματα λειτουργίας προωθητικών κινήσεων και marketing
2. Αξιοποίηση και αναβάθμιση των υφιστάμενων ξενοδοχειακών μονάδων σε 4στερα και 5στερα

3. Προσθήκη 4στερων και 5στερων μέσω ιδιωτικών επενδύσεων
4. Σεμινάρια εκπαίδευσης ανθρώπινου δυναμικού

Εκτός από την εκπαίδευση του προσωπικού πρέπει να γίνουν και κάποιες κινήσεις για την προσέλκυση ξένων επενδυτών και τουριστικών ομίλων ειδικά για την επένδυση σε υποδομές (υπόδειξη οικοπέδων για ανέγερση ή κενών κτηρίων που είναι κατάλληλα προς επανάχρηση).

Κάθε περιοχή έχει κάποια συγκεκριμένα στοιχεία τα οποία θεωρούνται ξεχωριστά και μοναδικά τα λεγόμενα «εμβληματικά στοιχεία», τα οποία βοηθούν στην συντήρηση της μοναδικότητας του εκάστοτε προορισμού. Στην περίπτωση του Νομού μας είναι τα ακόλουθα: Απόστολος Παύλος, Φεστιβάλ Φιλίππων, Θερμά Λουτρά, Στενά του Νεστου, Καμάρες και το Φεστιβάλ της Θάσου. Η σωστή διαχείριση και προώθηση αυτών των στοιχείων μπορεί να λειτουργήσει ως ενιαίο “brand” δηλαδή τουριστική ταυτότητα. Το βασικότερο είναι να δημιουργηθεί στους δυνητικούς επισκέπτες η πεποίθηση μιας ενιαίας και συνολικής περιοχής και ταυτότητας η οποία μπορεί να ανταποκριθεί στις ανάγκες των επικεπτών καθ’ όλη η διάρκεια του χρόνου. Όμως θα πρέπει και ο κάθε χώρος να παραμείνει μεμονωμένος πόλος έλξης, δηλαδή must see προορισμός.

Επίσης, πρέπει να γίνουν κάποιες μελέτες για την αξιοποίηση και δημιουργία περιφερειακών χώρων στάθμευσης ειδικά στην πόλη της Καβάλας και των παραθαλάσσιων περιοχών στα δυτικά καθώς τη δεδομένη χρονική στιγμή υπάρχει πρόβλημα στάθμευσης.

Εξαιρετικά σημαντική είναι η εκπόνηση μελέτης σχετικά με την Διαχείριση της Παλιάς Πόλης της Καβάλας τόσο σχετικά με τις κινήσεις που μπορούν να γίνουν σχετικά με την περαιτέρω ανάπτυξη των δραστηριοτήτων που προσφέρονται στην περιοχή όσο και σχετικά με την μεταφορά των τουριστών από το κέντρο της πόλης προς την Παλιά Πόλη.

Επιπλέον σημαντική είναι και η ανάγκη για εκσυγχρονισμό, συντήρηση και ανάπλαση κάποιων κεντρικών σημείων στην πόλη της Καβάλας όπως η Κεντρική Πλατεία Ελευθερίας, η Πλατεία Καπνεργάτη και τα κτήρια των Καπναποθηκών. Εφόσον μιλάμε για συντήρηση και ανάπλαση περιοχών και κτηρίων είναι απαραίτητη και η βελτίωση της προσβασιμότητας σε όλων των ειδών τους χώρους για τα άτομα με μειωμένη κινητικότητα ή για άτομα με ειδικές ανάγκες. Μιλώντας για εκσυγχρονισμό ιδιαίτερα σημαντική είναι και η διεξαγωγή μελέτης σχετικά με τον τρισδιάστατο φωτισμό ανάδειξης κτηρίων.

Στην ευρύτερη περιοχή υπάρχει μεγάλος όγκος από ανεκμετάλλευτα κτήρια τα οποία με τις κατάλληλες μελέτες και αναπροσαρμογές μπορούν να χρησιμεύσουν στον τομέα του τουρισμού. Ένα τέτοιο παράδειγμα είναι τα δηματικά σχολεία των ορεινών χωριών τα οποία πλέον δεν λειτουργούν. Θα μπορούσε να γίνει μια μελέτη ώστε αυτά να πετατραπούν σε

παραδοσιακούς ξενώνες που θα δίνουν την δυνατότητα στους επισκέπτες να έχουν και άμεση συναναστροφή με τις παραδοσιακές δουλειές ενός ορεινού οικισμού.

Μελέτες πρέπει να γίνουν και για τη δημιουργία εναλλακτικών και πιο σύγχρονων μέσων μεταφοράς όπως για παράδειγμα μεταφορές με υδροπλάνα κυρίως για τη σύνδεση των νησιών του Βορειοανατολικού Αιγαίου (Λήμνο και Μυτιλήνη) με Θάσο και Καβάλα. Όπως επίσης και την ανάπτυξη μεταφορών Cargo ειδικά για ευπαθή προϊόντα μέσω του Αεροδρομίου Μέγας Αλέξανδρος.

Στην περιοχή εκτός από τις εναλλακτικές μορφές τουρισμού που έχουν ήδη συζητηθεί, μπορούν να αναπτυχθούν επίσης και ο γαστρονομικός με τον οινοτουρισμό, καθώς ο νομός όπως και όλη η χώρα φημίζεται για τα παραδοσιακά πιάτα και για τα εξαιρετικής ποιότητας κρασιά που παράγονται σε διάφορες περιοχές της Ελλάδας. Ένας ακόμη κλάδος που μπορεί να αναπτυχθεί είναι ο γαμήλιος τουρισμός, τουρισμός που ορίζεται ως αυτός που «τα ζευγάρια επιλέγουν να τελέσουν τον γάμο τους ή να τον γιορτάσουν σε ένα μέρος τελείως διαφορετικό από αυτό που διαμένουν, συμπεριλαμβανομένου και του μήνα του μέλιτος».
(πηγή Wikipedia: Γαμήλιος Τουρισμός)

Επιπλέον το επιμελητήριο της Καβάλας πρέπει να αναλάβει την εκτέλεση Μελέτης Ανάπτυξης Διαθεματικών Τουριστικών Διαδρομών καθώς και τη δημιουργία γραφείου μέσω κοινωνικής δικτύωσης το οποίο θα είναι υπεύθυνο για να ενημερώνεται διαρκώς και να δημιουργεί όλες τους απαραίτητους τεχνολογικούς τρόπους διαφήμισης της περιοχής όπως π.χ. ενημερωτικό υλικό σε ψηφιακή μορφή, διαρκής ενημέρωση ιστοσελίδας, βίντεο προβολής των σημαντικότερων αξιοθεάτων της περιοχής, online παιχνίδια με εκπαιδευτικό χαρακτήρα.

Μια ακόμη πολύ σημαντική βελτίωση είναι η συνεχής παρακολούθηση των προγραμμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης σχετικά με τον τουρισμό και η προσπάθεια να συμμετέχει ο Νομός σε όσο το δυνατόν περισσότερα ειδικά όταν περιέχουν επιχορηγήσεις. Ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί το πρόγραμμα Horizon 2020, πρόκειται για ένα πρόγραμμα σχετικά με την καινοτομία και την έρευνα χρηματοδοτούμενο από την Ευρωπαϊκή Ένωση με προϋπολογισμό τα 80 δις ευρώ το οποίο στοχεύει στην αποτελεσματική αντιμετώπιση σημαντικών κοινωνικών προκλήσεων.

Οι επενδύσεις τόσο ιδιωτικές όσο και δημόσιες είναι πολύ βασικές για την τόνωση του τουριστικού κλάδου, ειδικά αν λάβουμε υπόψιν την οικονομική κρίση που έχει δημιουργηθεί στην χώρα μας τα τελευταία χρόνια. Εκτός από τις νέες ιδέες που πρέπει να στηρίζει με κάθε τρόπο η κοινωνία ακόμη και κάνοντας διευκολύνσεις στις ρυθμίσεις θα πρέπει να

συνεχιστούν και οι προσπάθειες πάνω σε καινοτομίες που έχουν ήδη αποφέρει κάποιους πρώτους καρπούς.

Ο αναπτυξιακός σχεδιασμός του Νομού για τα έτη 2014-2020 όπως αυτός αναφέρεται στον Στρατηγικό Σχεδιασμό της Περιφέρειας ΑΜΘ βασίζεται σε ένα όραμα με τίτλο *«Ανασυγκρότηση του παραγωγικού προτύπου, ώστε να μετασχηματιστεί σε τουριστικό προορισμό αριστείας και σημαντικό βιομηχανικό πόλο, αξιοποιώντας το συγκριτικό της πλεονέκτημα στο αγροδιατροφικό σύμπλεγμα, το πλούσιο ενδογενές δυναμικό, τη γεωγραφική θέση και προωθώντας την κοινωνική συνοχή με την κινητοποίηση υφισταμένων, αλλά και νέων κοινωνικών συλλογικοτήτων»*. (Παραδοτέο Στρατηγικός Σχεδιασμός Περιφέρειας ΑΜΘ, σελ. 199)

Η ανάπτυξη που επιθυμεί να έχει ο νομός στα επόμενα χρόνια αποσκοπεί περισσότερο στην ανάπτυξη η οποία θα προέρχεται από τους ίδιους τους κατοίκους της περιοχής, που θα χρησιμοποιεί τους διαθέσιμους πόρους και θα προσπαθήσει να εκμεταλλευτεί και έναν όγκο από τους αχρησιμοποίητους χώρους (κυρίως σε επίπεδο υποδομών). Ως μια από τις προτεραιότητες είναι η επιπλέον ενίσχυση της τουριστικής ποιότητας της περιοχής με την σύμπραξη όσο το δυνατόν περισσότερων φορέων για την συγκεκριμένη επίτευξη. Ας μην παραβλέπουμε το γεγονός ότι μια τουριστική ανάπτυξη της περιοχής βοηθά στην συνολική αύξηση της οικονομίας της περιοχής καθώς όπως έχει προκύψει και από στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ ΤΟ 2013 ο Νομός Καβάλας έχει το μεγαλύτερο ΑΕΠ (Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν) ανά κάτοικο, φτάνει στο 14.148 και αυτό οφείλεται στον τουρισμό κατά τους θερινούς μήνες.

Ο Νομός της Καβάλας όπως και η ευρύτερη περιοχή της Περιφέρειας ΑΜΘ έχει ως τρεις βασικούς άξονες του τα ακόλουθα: «ΦΥΣΗ- ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ- ΤΟΠΟΣ». Αυτό που κάνει κάθε περιοχή ξεχωριστή είναι η ικανότητα που έχουν οι άνθρωποι που την διοικούν να συνδιάσουν τα εκάστοτε πλεονεκτήματα της κάθε περιοχής με σκοπό να μπορέσουν να την αναδείξουν ως μια ξεχωριστή και μοναδική εμπειρία που προσφέρεται στους επισκέπτες της. Αυτά τα τρία στοιχεία είναι ικανά να δημιουργήσουν την αίσθηση της ελκυστικότητας ενός τόπου και να οδηγήσουν στην προσέλκυση επισκεπτών και στην ανάπτυξη αλλά και αύξηση του τουρισμού της περιοχής μας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7: ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Μετά την ολοκλήρωση της παρούσας εργασίας καταλήγουμε σε κάποια συμπεράσματα:

Στην περιοχή της Καβάλας υπάρχει πληθώρα πραγμάτων που μπορούν να αξιοποιηθούν έτσι ώστε να μπορέσει να ευδοκιμήσει ο τουρισμός, όμως πολλές από τις πηγές αυτές δεν χρησιμοποιούνται όπως και όσο θα έπρεπε. Αυτό είναι ένα γεγονός το οποίο πρέπει να ληφθεί σοβαρά υπόψιν από τους αρμόδιους και να αλλάξει άμεσα.

Στην περιοχή της Καβάλας υπάρχει έλλειψη ολοκληρωμένου σχεδίου marketing Πόλης (city branding & city marketing) δηλαδή για την περιοχή δεν υπάρχει μια επικαιροποιημένη ταυτότητα πόλης-προορισμού. Τα συγκριτικά πλεονεκτήματα του κάθε προορισμού μπορούν αν χρησιμοποιηθούν σωστά να αποτελέσουν μια ευδιάκριτη και σαφή επωνυμία (brand) – ταυτότητα η οποία βοηθάει στην αναγνωρισιμότητα του τόπου από τους δυνητικούς επισκέπτες και τους βοηθά να έχουν στο μυαλό τους μια εικόνα από του τι να περιμένουν αποφασίζοντας να επιλέξουν αυτόν τον προορισμό. Στο πλαίσιο της ανάπτυξης του city branding κυρίαρχο ρόλο παίζουν το storytelling που πρόκειται για αφήγηση και προέρχεται από τον χώρο της διαφήμισης (Salmon 2008) και την έννοια του Placemaking που είναι λίγο πιο σύνθετη αφού περιλαμβάνει στοιχεία σχεδιασμού και διαμόρφωσης ενός τόπου (Mommas 2002). Το city branding δεν στοχεύει μόνο σε πιθανούς επισκέπτες αλλά και σε πιθανούς επενδυτές, σε μεγάλα γεγονότα και προσέλκυση ανθρώπινου δυναμικού. Αναφέρεται στην προσπάθεια βελτίωσης της εικόνας και της φήμης της πόλης. Σύμφωνα με τους Hospers & Penn που το 2011 διατύπωσαν τον ορισμό του μάρκετινγκ τόπου (city marketing) «είναι μια μακροπρόθεσμη διαδικασία ή στρατηγική αλληλένδετων ενεργειών και μέτρων με σκοπό την διατήρηση ή αύξηση της ελκυστικότητας ενός τόπου για συγκεκριμένες ομάδες του πληθυσμού». Τα τελευταία χρόνια έχει δημιουργηθεί και ο όρος “city branding” ο οποίος τείνει να ταυτιστεί με τον όρο του “city marketing”. Τα δύο αυτά πρέπει να συνυπάρχουν για την δημιουργία ταυτότητας πόλης και έτσι βοηθούν στην γενικότερη ανάπτυξη της περιοχής. Για την καλύτερη κατανόηση των χαρακτηριστικών που διαθέτουν οι δυνητικοί επισκέπτες του νομού μια πολύ καλή εναλλακτική είναι μέσω των επισκέψεων στις επίσημες ιστοσελίδες η αποστολή ενός μικρού ερωτηματολογίου που θα έχει ως σκοπό την καταγραφή κάποιων πολύ βασικών συμπεριφορών (πχ. Προτιμήσεις στα ταξίδια τους, αξιολόγηση προηγούμενων τουριστικών επισκέψεων είτε στην ίδια είτε σε διαφορετική πόλη κ.α.).

Για να μπορέσει να λειτουργήσει σωστά η προβολή και το τουριστικό marketing πρέπει να λειτουργήσει σε δύο στάδια. Το πρώτο αφορά την δημιουργία επικοινωνιακών επαφών οι οποίες θα βοηθήσουν την περιοχή να αποκτήσει μακροπρόθεσμη αναγνωρισιμότητα και το

δεύτερο έχει να κάνει με τη σωστή τμηματοποίηση και την ιεράρχηση των στοχευμένων τμημάτων της αγοράς ώστε να επιτευχθεί η εφαρμογή ενός ολοκληρωμένου πλάνου τουριστικής προβολής.

Στον πολιτιστικό τουρισμό κρίνεται απαραίτητη η επένδυση στις Δημιουργικές Βιομηχανίες (Καλές Τέχνες, χειροτεχνίες κλπ) γιατί είναι ένας απόλυτα συμβατικός τρόπος ανάπτυξης με την πόλη και θα της δημιουργήσει μια ταυτότητα.

Στον θρησκευτικό τουρισμό ως κύριος άξονας αναφέρεται η δημιουργία της θεματικής διαδρομής «Στα βήματα του Αποστόλου Παύλου» και προωθείται και η διαδικασία δημιουργίας δυο σταθμών επισκεπτών στα όρια του Δήμου Καβάλας, ως επιπλέον μπορεί να μελετηθεί και η περίπτωση δημιουργίας ενός ακόμη σταθμού προς τον αρχαιολογικό χώρο των Φιλίππων έτσι ώστε να ενημερώνονται και οι επισκέπτες που θα επισκευθούν αυτό το αξιοθέατο.

Πολύ σημαντική θεωρείται και η αναπροσαρμογή του οδικού δικτύου ειδικά στην πόλη της Καβάλας καθώς οι μετακινήσεις ειδικά από το κέντρο προς την παλιά πόλη δεν είναι τόσο εύκολες. Αναπροσαρμογές στο οδικό δίκτυο χρειάζονται και στα επαρχιακά δίκτυα της περιοχής με την κατάλληλη ανάπτυξη μελετών.

Δεδομένης της αύξησης του ποσοστού των ανθρώπων τρίτης ηλικίας παγκοσμίως ιδιαίτερη σημασία πρέπει να δοθεί και στην περίπτωση του ιαματικού τουρισμού τόσο με την πηγές που έχουν αναφερθεί όσο και να συνδιαστεί με τον τουρισμό ευεξίας ο οποίος είναι από τους ραγδαία αναπτυσσόμενους κλάδους σε όλο το δυτικό κόσμο. Χρησιμοποιώντας ως επίκεντρο το πηλοθεραπευτήριο και δημιουργώντας συνδέσεις τόσο με ιδιωτικά κέντρα αποκατάστασης ή με ενδεχόμενη επανάχρηση παλαιών νοσοκομειακών κτηρίων που υπάρχουν στην περιοχή μπορεί να δημιουργηθεί ένα συγκριτικό πλεονέκτημα για την περιοχή.

Παρατηρείται επίσης ότι σε όλη την έκταση του νομού υπάρχουν πολλά αναξιοποίητα κτήρια τα οποία πρέπει να μελετηθεί διεξοδικά η κατάστασή τους και η πιθανότητα επανάχρησής τους. Επίσης θα πρέπει να μελετηθεί και η ανάπλαση του παραλιακού μετώπου από την ανατολική είσοδο της πόλης της Καβάλας έως και το κέντρο της πόλης και η ανάδειξη της περιοχής του Φαλήρου Καβάλας καθώς και των Καπναποθηκών.

Είναι πολύ σημαντικό στις μέρες μας να υπάρχει αξιοποίηση των σύγχρονων τεχνολογικών εφαρμογών για την καλύτερη διοίκηση της πόλης και την αμεσότερη ενημέρωση των πολιτών και των δυνητικών επισκεπτών της τόσο για την επικαιρότητα όσο και την επισκεψιμότητα των αξιοθεάτων. Πολύ σημαντικό είναι να υπάρχει και μια αξιολόγηση των

υπηρεσιών που προσφέρονται στους επισκέπτες και αυτό μπορεί επίσης να γίνει μέσω των τεχνολογικών εφαρμογών.

Φαίνεται μετά από όλα αυτά που έχουν αναλυθεί ότι οι τομείς οι οποίοι είναι οι **βασικότεροι** και αποτελούν τα στρατηγικά σημεία ενασχόλησης για τον τουρισμό τη δεδομένη χρονική στιγμή να είναι ο πολιτιστικός, ο θρησκευτικός, ο τουρισμός κρουαζιέρας και ο συνδιασμός τους με τον καλοκαιρινό τουρισμό. Επίσης πολύ σημαντική είναι η **δημιουργία** city branding and marketing plan το οποίο θα αναφέρει όλους τους τρόπους εξέλιξης ενός ενιαίου τουριστικού προϊόντος για τον Νομό Καβάλας. Επίσης σημαντικοί κλάδοι ανάπτυξης οι οποίοι χρειάζονται μελέτες είναι ο ιαματικός και ο περιπατητικός τουρισμός γιατί χρειάζονται συμπληρωματικές επενδύσεις κυρίως όσο αναφορά στα καταλύματα.